

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและบุคลิกภาพประชาธิปไตย
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ

ปริญญานิพนธ์

ของ

อนุสรณ์ สุชาติานนท์

- 7 ๒๕. 2537/

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการมัธยมศึกษา

กันยายน 2536

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๒ 78128

188219

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการมัธยมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน

(ดร.วิเชียร อำนรักษ์)

.....กรรมการ

(รศ.ดร.สมบูรณ์ ชิตพงศ์)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

(ดร.วิเชียร อำนรักษ์)

.....กรรมการ

(รศ. ดร.สมบูรณ์ ชิตพงศ์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผศ.ดร.เนตร อัสสวลลิต)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้ได้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการมัธยมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่ 30 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2536

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์แนะนำและให้คำปรึกษาจากท่านอาจารย์ ดร.วิเชียร อำพนรักษ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษารศ.ดร.สมบูรณ์ ชิตพงศ์ กรรมการที่ปรึกษา ผศ.ตรูเนตร อัครสวัสดิ์ ที่กรุณาเป็นกรรมการสมทบสอบปากเปล่า

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.เปรมจิตต์ ขจรภัย ลาร์เซ็น ที่ให้ความกรุณาแนะนำปัญหาข้อข้องใจต่าง ๆ เกี่ยวกับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ ผศ.ดร.ชูศรี สนิทประชากร ที่ให้คำปรึกษาและบอกแหล่งข้อมูล รศ.ดร.สุรศักดิ์ หลานมาลา ที่ให้หลักการเบื้องต้นเกี่ยวกับวิธีสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ รศ.อังคณา สายยศ ที่กรุณาแนะนำเครื่องมือการทำวิจัย ผศ.จำรัส น้อยแสงศรี อาจารย์ณพคุณ อัมรินทร์ อาจารย์ปรีดา วิทยากุล ที่ได้ช่วยตรวจแก้ไขเครื่องมือทำวิจัย อาจารย์อนุวัตร คุณแก้ว ที่กรุณาแนะนำการหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย Dr.Robert W.Larsen ที่กรุณาตรวจแก้ไขบทคัดย่อภาษาอังกฤษ

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ลือชา สร้อยพาน ผู้อำนวยการโรงเรียนเทพศิลา อาจารย์ปรีชา มณีขาว ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการโรงเรียนเทพศิลา อาจารย์วิรัตน์ วัฒนฤกษ์ อาจารย์มนตรี เข็มอักษร และอาจารย์ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในการวิจัยครั้งนี้พร้อมทั้งนักเรียนโรงเรียนเทพศิลาที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

อนุสรณ์ สุชาติานนท์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ	9
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพประชาธิปไตย	28
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ	33
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพประชาธิปไตย	39
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	41
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	42
	การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	42
	เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	43
	ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ	43
	แบบแผนการวิจัย	50
	วิธีดำเนินการทดลอง	51
	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	52

บทที่	หน้า
4 การวิเคราะห์ข้อมูล	57
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	57
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	58
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	62
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	62
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	62
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	63
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	65
อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า	65
ข้อเสนอแนะ	71
บรรณานุกรม	76
ภาคผนวก	86
ภาคผนวก ก	87
ภาคผนวก ข	89
ภาคผนวก ค	99
ภาคผนวก ง	102
ภาคผนวก จ	131
ประวัติย่อของผู้วิจัย	216

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แบบแผนการวิจัย	50
2	เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ กับการสอนตามคู่มือครู ...	58
3	เปรียบเทียบบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ กับการสอนตามคู่มือครู	60
4	เปรียบเทียบความแตกต่างของบุคลิกบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียน ที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือหลังและก่อนเรียน	61
5	ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ส 101 ประเทศของเรา 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	90
6	ค่าอำนาจจำแนก (t -distribution) ของแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ-ประชาธิปไตย	92
7	คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	93
8	คะแนนบุคลิกภาพประชาธิปไตยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	96
9	รายละเอียดของแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตย	100
10	คำตอบถูกแต่ละข้อของแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตย	101

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีความสำคัญวิชาหนึ่งซึ่งมุ่งเน้นการปลูกฝังคุณสมบัตินับตั้งแต่กำเนิดให้เกิดขึ้นแก่เด็ก จนปรากฏเป็นนิสัยคือความเป็นคนดี มีความรู้ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต ตลอดจนเป็นคนที่มีความสามารถ มีความคิด และเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ (วาริ ธีระจิตร. 2534 : 2) ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต้องคำนึงถึงหลัก 3 ประการ คือ สอนให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา หรือเนื้อหาที่จะสอน คำนึงถึงธรรมชาติของแต่ละรายวิชาและเนื้อหา สอนให้เด็กรู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา รู้จักทำ รู้จักพัฒนา และมีค่านิยมที่ดีงาม (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. 2534 : 20) แต่การจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จะเห็นได้จากการวิจัยสังเคราะห์กระบวนการหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 เรื่องผลการใช้หลักสูตรพบว่า นักเรียนยังปฏิบัติตนไม่ถูกต้องในเรื่องการทำงานเป็นหมู่คณะ การแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีอย่างมีหลักการและเหตุผล ไม่สามารถเฝ้าหาความรู้อย่างมีหลักการให้ทันสมัยอยู่เสมอ (กรมวิชาการ. 2532 : 30) และจากการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของกรมวิชาการ (2533 : 1) พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาเรื่องความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2531 ของโรงเรียนทุกสังกัดทั่วประเทศได้คะแนนพอใช้ร้อยละ 59.92 นักเรียนผ่านเกณฑ์ 50 % ค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดแล้วอยู่ในระดับควรปรับปรุงและโดยทั่วไปครูสังคมศึกษายึดหนังสือเรียนเป็นหลักสูตรและสอนตามหนังสือเรียนทำให้สอนไม่ทันเพราะมุ่งสอนเนื้อหาให้วิธีสอนเดียวคือบรรยาย ไม่ใช่เทคนิควิธีสอนที่หลากหลาย มุ่งให้ผู้เรียนท่องจำเนื้อหาเพื่อเตรียมตัวสอบขาดทักษะในการวางแผนการสอน (กรมวิชาการ. 2530 : 91) สอดคล้องกับผลการวิจัยสังเคราะห์กระบวนการหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในส่วนที่เกี่ยวกับการสอนพบว่าจัดการเรียนการสอนทั่วไปเน้นเนื้อหามากกว่ากระบวนการ ซึ่งตรงข้ามกับเจตนารมณ์

ของหลักสูตรที่ต้องการปลูกฝังกระบวนการต่าง ๆ เช่นกระบวนการคิด กระบวนการทำงาน ร่วมกัน และกระบวนการ ทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งกระบวนการต่าง ๆ ดังกล่าวจะนำไปสู่การ แสวงหาความรู้ (กรมวิชาการ. 2532 : 350) การสอนโดยครูเป็นศูนย์กลางดังกล่าว ไม่สามารถพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนได้ เพราะนักเรียนไม่ได้รับการฝึกให้รู้จักการให้ความร่วมมือต่อกลุ่มการมีส่วนร่วมในการทำงานกับคนอื่นในกลุ่ม การรู้จักรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น (Michaelis. 1950 : 36 - 42) ซึ่งส่งผลให้นักเรียน ขาดคุณลักษณะที่สำคัญคือ ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่สามารถตัดสินใจด้วยตนเองไม่รู้จัก ร่วมกันทำงานเป็นหมู่คณะไม่รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2518 : 21 - 22)

ดังนั้นการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ครูจึงควรคำนึงถึงความต้องการ และประโยชน์ที่นักเรียนจะพึงได้รับ ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีบทบาทในการเรียน ได้คิด อย่างอิสระ มีเหตุผล มีความรับผิดชอบ และรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น (ผาณิต เพชรจำรัส. 2529 : 2) เพราะในชีวิตจริงมีน้อยคนที่จะทำอะไรสำเร็จได้ด้วยตัวคนเดียวโดยไม่ต้อง พึ่งพาอาศัยคนอื่น การทำงานที่จะประสบผลสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยความคิด ความ ร่วมมือการสนับสนุน ทั้งทางด้านกายและกำลังใจ การเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี การฝึก ให้นักเรียนรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนในการทำงานกลุ่มจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ครูควรจะนำมาใช้ ในกระบวนการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังนิสัยที่ดีให้กับนักเรียน (ทวีป อภิลิทธิ. 2528 : 46) นอกจากนั้นก่องแก้ว เจริญอักษร (2533 : 1 - 2) ได้แนะนำการจัดการเรียนการสอน เนื้อหาวิชาการด้วยการแบ่งเป็นกลุ่มย่อยว่า ผลของการเรียนการสอนด้วยการใช้กลุ่มจะ ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในตัวผู้เรียน ซึ่งเป็นผลมาจากการมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างกันของบุคคลในห้องเรียน เกิดการพัฒนาด้านการเรียนรู้ ทำให้ ผู้เรียนรู้จักตนเอง (Self-awareness) มีความยืดหยุ่นในการสมาคม (Flexible) สามารถพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับตนเอง (Self-concept) อีกทั้งการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนด้วยการแบ่งกลุ่มเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนได้แสดงออก ได้ร่วมตั้งจุดมุ่งหมาย ของกลุ่ม และเป็นการแสดงการยอมรับนักเรียน (สยาม ปิยะนราธร. 2535 : 9)

การสอนโดยนำวิธีการเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) มาใช้นั้น พรณรัศมี เภาธรรมสาร (2533 : 35) กล่าวว่า เป็นการ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่ผู้เรียนเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ สมาชิกในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกัน ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นช่วยเหลือซึ่งกันและกันและรับผิดชอบการทำงานของตนเองเท่า ๆ กับรับผิดชอบการทำงานของกลุ่ม สอดคล้องกับการกำหนดลักษณะสำคัญเบื้องต้นของการเรียนแบบร่วมมือของจอห์นสันและจอห์นสัน (พรณรัศมี เภาธรรมสาร. 2533 : 35 ; อ้างอิงมาจาก Johnson and Johnson : 1987) คือสมาชิกกลุ่มมีความรับผิดชอบต่อกลุ่มร่วมกัน ช่วยกันทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน ทำให้สมาชิกกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน โดยการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สมาชิกกลุ่มแต่ละคนมีความรับผิดชอบในตัวเองต่องานที่ได้รับมอบหมาย จุดมุ่งหมายที่สำคัญคือการทำงานของแต่ละคนทำงานอย่างเต็มความสามารถ มีทักษะในการทำงานกลุ่ม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้เกิดการคิดร่วมกันและทำงานจนได้ผลสำเร็จ จากแนวความคิดดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือนอกจากจะช่วยฝึกทักษะทางสังคม (Social Skill) ทักษะในการศึกษาค้นคว้า (Study Skill) และทักษะในการทำงานกลุ่ม (Group Work Skill) แล้ว ยังช่วยปลูกฝังบุคลิกภาพประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนอีกด้วย

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือกับการสอนตามคู่มือครู ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ กับการสอนตามคู่มือครู
2. เพื่อเปรียบเทียบบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ กับการสอนตามคู่มือครู
3. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือหลังและก่อนเรียน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าจะเป็นแนวทางสำหรับครูในการเลือกใช้วิธีสอนที่เรียนโดย การเรียนแบบร่วมมือในการสอนวิชาสังคมศึกษา เพื่อปลูกฝังบุคลิกภาพประชาธิปไตยแก่ นักเรียน และเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกัน อีกทั้งทำให้การเรียน การสอนวิชาสังคมศึกษามีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้ามียขอบเขตของประชากร กลุ่มตัวอย่าง และตัวแปร ที่จะศึกษาดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทพลีลา เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ที่เรียนวิชา ส 101 ประเทศของเรา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2536 จำนวน 7 ห้องเรียน รวมประมาณ 340 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทพลีลา เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2536 จำนวน 84 คน ดำเนินการสุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการจับฉลาก จาก 7 ห้องเรียนให้เหลือ 2 ห้องเรียน แล้วนำกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม มาคละกันแล้วจับฉลากเพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

2.1 กลุ่มทดลอง จำนวน 42 คน ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ

2.2 กลุ่มควบคุม จำนวน 42 คน ได้รับการสอนตามคู่มือครู

3. ระยะเวลา

3.1 ระยะเวลาในการทดลองทั้งกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมใช้เวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ คาบละ 50 นาที รวมกลุ่มละ 16 คาบ

3.2 ฝึกทักษะการทำงานกลุ่มก่อนการสอนทุกคาบเรียนเฉพาะกลุ่มทดลอง โดยใช้เวลาประมาณ 5-10 นาที

4. เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง คือ สภาพภูมิศาสตร์ของประเทศไทย และการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม วิชาสังคมศึกษา ส 101 ประเทศของเรา 1 ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

5. ตัวแปรที่ศึกษา

5.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่การสอน 2 แบบ คือ

5.1.1 การสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ

5.1.2 การสอนตามคู่มือครู

5.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

5.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

5.2.2 บุคลิกภาพประชาธิปไตย

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. การสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนเรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 6 คน โดยนักเรียนแต่ละกลุ่มมีความสามารถในระดับต่างกัน คือ ความสามารถสูง ปานกลาง ต่ำ มีอัตราส่วน 1:4:1 มีการกำหนดบทบาทของกลุ่มและการหมุนเวียนบทบาทหน้าที่ รวมทั้งการตั้งจุดมุ่งหมายของการสอนด้านวิชาการและพฤติกรรมที่คาดหวังจากการทำงานกลุ่ม นักเรียนร่วมกันศึกษาค้นคว้าในประเด็นต่าง ๆ ที่ครูกำหนดให้ อภิปราย สรุปผลงานภายในกลุ่ม และนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน แล้วครูวัดผลทั้งด้านวิชาการและพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม กลุ่มที่ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพครูจะเสริมแรงโดยการชมเชย ก่อนทำการสอนครูฝึกทักษะการทำงานกลุ่มโดยการเล่นเกมนและอธิบายวิธีการเรียนแบบร่วมมือ การดำเนินการสอนผู้วิจัยได้ยึดแนวคิดของ เอส คาแกน (Slavin, 1990 : 101-104 ; citing Kagan, 1989) โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1.1 ขั้นนำ เป็นขั้นที่ครูสร้างความสนใจของนักเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การใช้รูปภาพ การตุ๊กตักัน สไลด์ เพื่อให้ให้นักเรียนสนใจเรื่องที่จะศึกษา

1.2 **ชั้นแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้** เป็นชั้นที่ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ของบทเรียนนั้นทั้งจุดประสงค์ทางวิชาการ และพฤติกรรมที่คาดหวังจากการทำงานกลุ่ม

1.3 **ชั้นสอน**

1. นักเรียนจัดกลุ่ม ๆ ละ 6 คน และกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกภายในกลุ่มให้ชัดเจน

2. ครูเสนอหัวข้อเรื่องที่จะศึกษาหลาย ๆ หัวข้อ และเตรียมเอกสารที่จะให้นักเรียนใช้ในการศึกษาค้นคว้า

3. นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกเรื่องที่จะศึกษาจากหัวข้อเรื่องที่ครูเสนอ

4. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกับสมาชิกในกลุ่มกำหนดหัวข้อย่อย ครูตรวจสอบหัวข้อย่อยของแต่ละกลุ่ม นักเรียนแบ่งหัวข้อย่อยกันไปศึกษา นำมารายงานภายในกลุ่ม

5. กลุ่มวางแผนร่วมกันเพื่อเตรียมรายงานโดยครูให้คำปรึกษา

6. ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มรายงานและให้เพื่อนในชั้นร่วมอภิปราย

ซักถามหลังจากจบการรายงาน

1.4 **ชั้นสรุป** ครูทำการสรุปบทเรียนที่นักเรียนได้ศึกษาไปทั้งหมด

1.5 **ชั้นวัดผลและประเมินผล**

- นักเรียนประเมินผลภายในกลุ่มของตนเองเพื่อนำผลมาปรับปรุงการทำงานกลุ่ม

- ครูประเมินผลการทำงานกลุ่มและให้ข้อมูลป้อนกลับ

2. **การสอนตามคู่มือครู** หมายถึง การสอนที่มีลำดับขั้นตอนดังนี้

2.1 **ชั้นสร้างความสนใจ** หมายถึง การทำให้นักเรียนเกิดความตั้งใจในบทเรียน โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น คำถาม รูปภาพ ฯลฯ

2.2 **ชั้นแจ้งจุดประสงค์** หมายถึง การแจ้งให้นักเรียนทราบถึงผลที่ต้องการหลังการเรียนรู้ในบทเรียนแต่ละบท

2.3 **ชั้นทบทวนความรู้เดิม** หมายถึง การสำรวจหรือกระตุ้นให้นักเรียนระลึกถึงการเรียนรู้พื้นฐานที่จำเป็น

2.4 **ขั้นเสนอบทเรียนใหม่** หมายถึง การเริ่มให้ความรู้ใหม่โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบการพูดซักถาม

2.5 **ขั้นแนะให้เกิดการเรียนรู้** หมายถึงขั้นการชี้แนะแนวทางหรือนำทางเพื่อให้นักเรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

2.6 **ขั้นแสดงพฤติกรรม** หมายถึงขั้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรม ได้แก่ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การอภิปราย

2.7 **ขั้นแจ้งผลการปฏิบัติ** หมายถึง การแจ้งให้นักเรียนทราบถึงผลการทำงาน

2.8 **ขั้นประเมินผล** หมายถึงการวัดหรือประเมินว่าพฤติกรรมที่นักเรียนได้กระทำนั้น ได้ผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของบทเรียนนั้นเพียงใด

2.9 **ขั้นส่งเสริมความมั่นใจ** และถ่ายโอนการเรียนรู้ หมายถึง การย้ำหรือทบทวนบทเรียนที่ผ่านมา การให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด หรือ แบบทดสอบใหม่อีกครั้ง

3. **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน** หมายถึง ความรู้ความสามารถของผู้เรียนซึ่งเกิดจากการเรียนรู้เรื่องสภาพภูมิศาสตร์ของประเทศไทยและการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมวัดได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา (ส 101) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ด้านสติปัญญาและวัดด้านความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ และการประเมินค่า

4. **บุคลิกภาพประชาธิปไตย** หมายถึงลักษณะนิสัยของบุคคลที่เกิดจากลักษณะ 3 ประการ คือ การเคารพซึ่งกันและกัน การแบ่งปัน การร่วมมือและประสานงานกัน และมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา แต่ละลักษณะมีความหมายดังต่อไปนี้

การเคารพซึ่งกันและกัน หมายถึง การเคารพในความเสมอภาคกันของมนุษย์ในสิทธิเสรีภาพซึ่งกันและกัน ในความคิดและการกระทำของตนเองและผู้อื่น

การแบ่งปัน การร่วมมือและประสานงานกัน หมายถึง การให้ความร่วมมือช่วยเหลือ แบ่งปัน ประสานงานซึ่งกันและกัน อาสารับทำงานตามความสามารถ ทำตามมติของส่วนรวม

การมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา หมายถึง การมีความละเอียดรอบคอบ มีเหตุผล และใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการทำงานหรือกิจกรรมใด ๆ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ
 - 1.1 ความหมายของการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ
 - 1.2 ประวัติของการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ
 - 1.3 ปรัชญาและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - 1.4 หลักการพื้นฐานของการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ
 - 1.5 ความแตกต่างระหว่างการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือและการสอนโดยการเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิม
 - 1.6 บทบาทของครูในการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ
 - 1.7 สาเหตุที่วิธีสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือได้ผลดีกว่าแบบเก่าที่ใช้มาแต่ก่อน
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพประชาธิปไตย
 - 2.1 ความหมายของบุคลิกภาพประชาธิปไตย
 - 2.2 พฤติกรรมของผู้มีบุคลิกภาพประชาธิปไตย
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ
 - 3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพประชาธิปไตย

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ

1. ความหมายของการสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ

Cooperative Learning มีผู้ให้ความหมายในภาษาไทยที่แตกต่างกันดังนี้
 สรุศักดิ์ หลาบมาลา (2531 : 4) ได้ให้ความหมายเป็นภาษาไทยว่า
 "การเรียนรู้แบบร่วมมือ" หมายถึงวิธีการสอนอีกแบบหนึ่งซึ่งกำหนดให้นักเรียนที่มีความสามารถ
 ต่างกัน ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยปกติจะมี 4 คน เป็นเด็กเรียนเก่ง 1 คน เรียน
 ปานกลาง 2 คน และเรียนอ่อน 1 คน

สรุศักดิ์ หลาบมาลา (2533 : 32) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นวิธี
 เรียนไม่ใช่การสอน ใช้ในการเสริมการเรียนการสอนให้ดีขึ้น แต่จะใช้แทนการสอนไม่ได้
 ครูต้องสอนต่อไป และนักเรียนก็เรียนต่อไปโดยวิธีเรียนรู้แบบร่วมมือ

พรพรรณศรี เจริญธรรมสาร (2533 : 35) ได้ให้ความหมายเป็นภาษาไทย
 ว่า "การเรียนรู้แบบทำงานรับผิดชอบร่วมกัน" ซึ่งหมายถึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่
 ผู้เรียนเรียนเป็นกลุ่มเล็ก สมาชิกในกลุ่มมีความสามารถที่ต่างกัน ผู้เรียนแลกเปลี่ยน
 ความคิดเห็นช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และรับผิดชอบการทำงานของตนเองเท่า ๆ กับ
 รับผิดชอบการทำงานของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มด้วย

ชาญชัย อาจิณสมาจาร (2533 : 19) ได้ให้ความหมายเป็นภาษาไทยว่า
 "การเรียนรู้แบบร่วมมือ" หมายถึง การใช้การสอนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อให้นักเรียนจะได้
 ทำงานร่วมกันเพื่อให้ได้มาซึ่งการเรียนรู้ของตนเองและของกลุ่มสูงสุด และหมายความมาก
 กว่าแค่การเอาเด็ก ๆ เข้ามาร่วมเป็นกลุ่มย่อยและบอกให้ทำงาน แต่จะต้องทำให้นักเรียน
 เชื่อว่าเขาอาจจะจบหรือว่าย่นนำไปพร้อมกัน โดยการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

นาทิว, วินนิซกี และ ดริกกี (Nattiv, Winitzky and Drickey, 1991
 : 216) ได้ให้ความหมายของ Cooperative Learning ว่า หมายถึงวิธีการสอนซึ่ง
 จัดให้นักเรียนเรียนด้วยกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน โดยปกติจะประกอบด้วย
 สมาชิก 4-6 คน มีความสามารถแตกต่างกัน เช่น เป็นผู้ประสานงาน ผู้จดบันทึก

ผู้รวบรวม บทบาทนี้จะหมุนเวียนกันไป

แฟงค์ และจอห์นสัน (Olivas. 1991 : 22 ; citing Frank and Johnson. n.d.) ได้อธิบาย Cooperative Learning ว่า เป็นนักเรียนกลุ่มเล็ก ๆ 2-6 คน ทำงานด้วยกัน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะทำให้การเรียนรู้สำเร็จ สมาชิกในทีมจะมีส่วนที่ต้องทำ โดยช่วยเหลือกันในการแก้ปัญหาและมีความก้าวหน้าไปด้วยกัน ความสัมพันธ์จะเป็นแบบช่วยเหลือกันของสมาชิกภายในทีม ตลอดจนการเรียนรู้ทักษะจากสมาชิกคนอื่น ๆ

การวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้ Cooperative Learning ในภาษาไทยว่า "การสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ" หมายถึง การที่ครูจัดกระบวนการการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน สมาชิกในกลุ่มมีความสามารถที่แตกต่างกัน มีบทบาทต่าง ๆ กันผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความก้าวหน้าไปด้วยกัน และรับผิดชอบการทำงานของตัวเองเท่า ๆ กับรับผิดชอบการทำงานของกลุ่ม

2. ประวัติการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ

การสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือแบบแรกได้รับการพัฒนาที่ Johns Hopkins University (Slavin : 1987) เรียกชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า Student Team Achievement Division (STAD) ประกอบด้วยกิจกรรมที่เป็นวงจรตามลำดับดังนี้

1. ครูสอนบทเรียน
2. นักเรียนทั้ง 4 คน ทำงานร่วมกันตามที่ครูกำหนดให้ เปรียบเทียบคำตอบกันซักถามกัน ตรวจงานกัน ทั้งนี้แล้วแต่วิชาที่เรียน
3. นักเรียนได้รับคำแนะนำให้อธิบายวิธีทำแบบฝึกหัดให้เพื่อนฟังไม่ใช่บอกคำตอบเท่านั้น
4. เมื่อจบบทเรียนครูจะให้ทำแบบทดสอบสั้น ๆ ซึ่งนักเรียนแต่ละคนต้องทำด้วยตนเอง จะช่วยกันไม่ได้

5. ครูตรวจผลการสอบของเด็กแล้วคำนวณคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มให้เด็กทราบ และถือว่าเป็นคะแนนของเด็กแต่ละคนในกลุ่มด้วย

6. นักเรียนคนใดทำคะแนนได้ดีกว่าครั้งก่อนจะได้รับการชมเชยเป็นรายบุคคล และกลุ่มใดทำคะแนนดีกว่าครั้งก่อนจะได้รับการชมเชยทั้งกลุ่ม

นอกจากนั้น สลาวิน ยังได้พัฒนาการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ ที่เรียกว่า Teams - Games - Tournaments (TGT) เป็นการเรียนเป็นทีม มีการใช้เกมและการใช้การแข่งขันโดยจะต้องมีเป้าหมายของทีมและช่วยเหลือกันเพื่อความสำเร็จของทีม มีการทำงานร่วมกันเป็นทีม 4 คน โดยสมาชิกในทีมมีความสามารถต่างกัน และเทคนิคนี้มีการเสริมแรง เช่น การให้รางวัล คำชมเชย เป็นต้น เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนร่วมมือกันทำงาน ต่อมาได้มีการพัฒนาการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ อีก 2 แบบ คือ

1. Team Assisted Individualization (TAI) วิธีนี้มีการแบ่งเด็กออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4 คน ที่มีระดับความสามารถต่างกันเหมือนกับวิธี STAD แต่วิธี TAI ได้รับการออกแบบไว้สำหรับสอนคณิตศาสตร์ในระดับประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 โดยเฉพาะชั้นแรก จะมีการทดสอบความสามารถในวิชาคณิตศาสตร์ของเด็กก่อน จัดเด็กเข้ากลุ่มละ 4 คน เด็กแต่ละคนจะเริ่มบทเรียนไม่เหมือนกัน เพราะมีระดับความสามารถต่างกัน แต่ทำงานร่วมกันเป็นทีม เด็กทุกคนจะได้รับการสอนเป็นรายบุคคล (Individualized instruction) เฉพาะที่อยู่ในระดับความสามารถเท่ากัน เสร็จแล้วทุกคนกลับมานั่งรวมกลุ่มทำงาน เด็กที่เรียนล้าหน้าไปแล้วจะช่วยเด็กอ่อนในการทำงานและช่วยตรวจแบบฝึกหัดได้ด้วย เมื่อจบหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วย ครูจะทดสอบเด็กโดยใช้ข้อสอบแตกต่างกันแต่ละลำดับ ครูจะนับจำนวนบทเรียนที่เด็กแต่ละกลุ่มทำได้สำเร็จ หากกลุ่มใดทำได้มากกว่าเกณฑ์ที่ครูกำหนดไว้กลุ่มนั้นจะได้รางวัล และยังเพิ่มคะแนนให้กับแบบฝึกหัดที่ถูกทุกข้อและแบบฝึกหัดที่ทำเสร็จทุกข้อด้วยเป็นพิเศษ การวิจัยวิธีสอนแบบ TAI 6 รายการ พบว่ากลุ่มทดลองทำได้ดีกว่ากลุ่มควบคุม 5 รายการ รายการที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน

2. Cooperative Integrated Reading and Composition (CIRC) วิธีนี้ออกแบบไว้สอนวิชาอ่านและเขียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ครูจะแบ่งเด็กออกเป็น

2 กลุ่มคือ กลุ่มเก่งกับกลุ่มอ่อน แล้วจับคู่กัน ครูจะแยกสอนทีละกลุ่ม ขณะที่ครูสอนกลุ่มหนึ่งกลุ่มที่เหลือจะจับคู่ทำงานกันในกิจกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ อ่านให้เพื่อนฟัง ทำนายว่าเรื่องที่อ่านจะจบลงอย่างไร เล่าเรื่องย่อให้เพื่อนฟัง ตอบคำถามท้ายบท ฝึกจดจำและสะกดคำ และค้นคว้าหาความหมายของคำที่ต่าง ๆ ที่ปรากฏในท้องเรื่อง

เมื่อเด็กเก่งและเด็กอ่อนจับคู่กันและทำงานร่วมกันเป็นทีม กิจกรรมที่ต้องกระทำมักจะเป็นสรุปจุดสำคัญของท้องเรื่อง ฝึกอ่านเพื่อความเข้าใจ จัดทำโครงร่างของเรียงความ เขียนเรียงความ และทบทวนเรียงความหรือเรื่องที่เขียน เพื่อปิดท้ายประกาศหน้าห้องหรือห้องเรียน

เด็กจะเรียนตามแผนการสอนที่ครูกำหนดให้ฝึกปฏิบัติทดสอบก่อนสอนจริง แล้วจึงทำการสอนจริง เด็กจะไม่ทำการทดสอบจนกว่าทั้งสองคนประเมินกันแล้วว่าพร้อมที่จะสอบ เด็กคู่ใดที่ทำคะแนนเฉลี่ยทั้งการอ่านและการเขียนได้สูงกว่าเกณฑ์ที่ครูกำหนดไว้จะได้รับการประกาศชมเชย การทดลองวิธีสอนแบบ CIRC 2 รายการ ปรากฏว่ากลุ่มทดลองทำได้ดีกว่ากลุ่มควบคุมทั้ง 2 รายการ (สุรศักดิ์ หลาบมาลา. 2531 : 5 - 6)

อาจกล่าวได้ว่าการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ 4 วิธีที่ได้พัฒนาขึ้นในครั้งแรก คือการสอนที่เรียกว่า Student Teams Achievement Divisions (STAD), Teams-Games-Tournament (TGT), Team Assisted Individualization (TAI), และ Cooperative Integrated Reading and Composition (CIRC)

การสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือนอกจากที่กล่าวแล้วข้างต้น ยังมีวิธีการแบบอื่น ๆ อีก ดังจะกล่าวต่อไปนี้

1. การสอนโดยการเรียนแบบสะสมความรู้ (Jigsaw) ได้รับการพัฒนาโดย อรอนสันและคนอื่น ๆ (Furtwengler. 1992 : 60 ; citing Aronson an others. 1978) ประกอบด้วยสมาชิก 6 คน สมาชิกมีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ ใช้สอนนักเรียนเกรด 3 - 6 สมาชิกของแต่ละทีมไปศึกษาร่วมกับสมาชิกทีมอื่น ๆ ไม่ซ้ำกัน แล้วกลับมาสอนเพื่อนในทีมในสิ่งที่ตนได้เรียนรู้มา วิธีนี้ใช้กับการเรียนความรู้ใหม่ และการทบทวนความรู้เก่า เป็นวิธีการเรียนที่ส่งเสริมให้เด็กพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในฐานะเท่าเทียมกัน (สุรศักดิ์ หลาบมาลา. 2533 : 34)

2. การสอนโดยการเรียนแบบสะสมความรู้ 2 (Jigsaw 2) ได้รับการพัฒนาโดยสลาวิน (Furtwengler, 1992 : 60 ; citing Slavin, 1986 : 104) นักเรียนในทีมมีความแตกต่างกัน เช่นเดียวกับ STAD และ TGT นักเรียนในแต่ละทีมจะได้รับมอบหมายงาน หรือให้อ่านหนังสือ และช่วยกันสรุปประเด็นที่สำคัญในสิ่งที่ได้ศึกษา แล้วส่งสมาชิกของทีมคนหนึ่งไปร่วมศึกษาอภิปรายกับสมาชิกทีมอื่น และกลับมาหาสมาชิกในทีม ซึ่งในที่สุดสมาชิกทุกคนก็จะได้ศึกษาเรื่องต่าง ๆ ได้ครอบคลุม และนักเรียนแต่ละคนจะได้รับการทดสอบ

3. การสอนแบบศึกษาภายในกลุ่ม (Group Investigation) ได้รับการพัฒนาโดย โสโม และ ชะแรน (Slavin, 1990 : 94-101; citing Slomo and Sharan, 1976) แต่ละทีมประกอบด้วยสมาชิก 2-6 คน ทีมเลือกหัวข้อที่จะศึกษา และแต่ละคนแบ่งงานกันไปศึกษา แล้วให้แต่ละทีมเสนอรายงานต่อเพื่อนร่วมชั้น

4. การสอนโดยเรียนแบบร่วมมือร่วมกลุ่ม (Co-op Co-op) นักเรียนแต่ละกลุ่มทำผลงาน ซึ่งผลงานนั้นแต่ละคนมีส่วนในการทำอย่างชัดเจน แล้วทั้งกลุ่มนำเสนอต่อหน้าชั้น บรรยายในส่วนที่ตนได้กระทำ วิธีนี้เหมาะกับบทเรียนที่มีความซับซ้อน ต้องใช้ข้อมูลจากหลายแหล่ง วิธีนี้ในการวิเคราะห์ ประเมินผล ประยุกต์และสังเคราะห์ ประโยชน์ทางสังคมสร้างความตกลงในการทำงาน ลดความขัดแย้งและพัฒนาทักษะการนำเสนอผลงาน (สุรศักดิ์ หลาบมาลา, 2533 : 34)

คาแกน (Slavin, 1990 : 101; citing S.Kagan, 1989) กล่าวว่า การสอนโดยเรียนแบบร่วมมือร่วมกลุ่ม คล้ายกับการสอนแบบศึกษาภายในกลุ่มซึ่งให้นักเรียนเรียนร่วมมือกันศึกษาหัวข้อเรื่อง โดยนักเรียนจะทำงานเป็นกลุ่มเล็ก มี 9 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการอภิปรายร่วมกันทั้งชั้น (Student - Centered Class Discussion) ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นถึงสิ่งที่สนใจหรือต้องการศึกษาค้นคว้า มีการกำหนดเรื่องที่จะอ่าน การจดบันทึกหรือประสบการณ์ที่ต้องใช้การอภิปราย จะทำให้นักเรียนและครูเข้าใจว่าอะไรคือสิ่งที่นักเรียนต้องการจะศึกษา ประเด็นต่าง ๆ นั้นเกี่ยวข้องและครอบคลุมหรือไม่

ขั้นที่ 2 เลือกสมาชิกกลุ่มและสร้างทีม (Selection of Student learning Teams and Team Building) ถ้านักเรียนไม่พร้อมที่จะทำงานต้องฝึกการสร้างทีมก่อน เพราะทักษะการทำงานกลุ่มที่ดีต้องได้รับการฝึกก่อนที่จะเริ่มต้นเรียนโดยวิธีร่วมมือร่วมกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ทีมเลือกเรื่องที่จะศึกษา (Team Topic Selection) ให้นักเรียนเลือกเรื่องที่จะศึกษา จากการอภิปรายในขั้นที่ 1 ถ้าสมาชิกในแต่ละทีมเลือกเรื่องที่ต้องการไม่ตรงกัน ให้เวลาอภิปรายในกลุ่มเพื่อตกลงกันก่อนจนกระทั่งได้เรื่องที่จะศึกษาทุกทีม จุดที่สำคัญของทีมคือการร่วมมือและเป้าหมายในการทำงานกลุ่ม เรื่องที่จะศึกษาต้องเป็นเรื่องที่สนใจร่วมกัน

ขั้นที่ 4 กำหนดหัวข้อย่อย (Minitopic Selection) ภายในกลุ่มแต่ละกลุ่ม มีการกำหนดหัวข้อย่อยที่จะศึกษา และแบ่งงานกันไปศึกษาค้นคว้า

ขั้นที่ 5 การเตรียมหัวข้อย่อย (Minitopic Preparation) หลังจากแบ่งหัวข้อย่อยไปศึกษาแล้ว แต่ละคนต้องรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย ทุกคนจะต้องรู้ว่าผลงานของกลุ่มขึ้นอยู่กับสมาชิกทุกคน

ขั้นที่ 6 การนำเสนอหัวข้อย่อยภายในกลุ่ม (Minitopic Presentations) หลังจากที่แต่ละคนได้ศึกษาหัวข้อย่อยตามที่ได้อบรมหมายแล้ว ให้นำมาเสนอภายในกลุ่มย่อยของตนก่อน ขั้นตอนนี้เป็นการรายงานที่คล้ายกับการนำความรู้มาประมวลด้วยกันมีการอภิปรายและจดบันทึกประเด็นที่อภิปราย

ขั้นที่ 7 เตรียมนำเสนอรายงานของทีม (Preparation of team Presentation) สมาชิกในแต่ละทีมจะสังเคราะห์หัวข้อย่อยที่ไปศึกษารวมทั้งที่มีการอภิปรายเพื่อจะนำมาเสนอเป็นผลงานของกลุ่ม รูปแบบการนำเสนอที่อาจเสนอในรูปของการแสดง การสาธิต ศูนย์การเรียนรู้ เรื่องบทขึ้น หรือเล็คเชอร์ หรือการอภิปราย โดยมีการนำอุปกรณ์ต่าง ๆ เข้าช่วย เช่น กระดานดำ เครื่องฉายข้ามศีรษะ สไลด์ทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น

ขั้นที่ 8 ทีมเสนอรายงาน (Team Presentation) ในระหว่างการนำเสนอผลงาน แต่ละทีมต้องควบคุมเวลาที่ใช้ในการนำเสนอ ครูต้องคอยจับเวลาและเตือน

ขั้นที่ 9 การประเมินผล (Evaluation)

1. ประเมินการเสนอรายงานโดยนักเรียนทั้งชั้น

2. ประเมินกลุ่มของตนเองโดยสมาชิกแต่ละคนภายในทีม

3. ครูประเมินโดยพิจารณาหัวข้อย่อยที่ได้รับการเสนอภายในกลุ่ม

กล่าวโดยสรุป จะเห็นว่าการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และรูปแบบของการเรียนมีหลายรูปแบบที่แตกต่างกันไป แต่รูปแบบหลัก ๆ ที่นิยมใช้กันคือ STAD, TGT, TAI, CIRC, Jigsaw, Jigsaw 2, Group Investigation, และ Co-op Co-op

3. ปรัชญาและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ

ปรัชญาของจอห์น ดิวอี้ (John Dewey)

เพ็ญสิริ จิระเดชากุล (2533 : 112-113) ได้กล่าวถึงทัศนะของจอห์นดิวอี้ในเรื่องเกี่ยวกับวิธีการเรียนการสอนว่า ดิวอี้ ได้เสนอให้ผู้สอนและนักเรียนทั้งชั้นร่วมมือกัน แลกเปลี่ยนทัศนะความคิดเห็น ติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน ด้วยวิธีเช่นนี้ผู้เรียนก็จะได้เรียนรู้วิธีการทำงานช่วยเหลือและร่วมมือกับผู้อื่น สิ่งเหล่านี้มีความสำคัญมากเพราะจะช่วยขจัดปัญหาข้อขัดแย้งทางสังคม และสร้างบรรยากาศแบบประชาธิปไตยในห้องเรียน นอกจากนี้การให้โอกาสผู้เรียนได้ทำงานร่วมกันและร่วมมือกันยังช่วยลดความเห็นแก่ตัวและการแข่งขันในหมู่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี แต่ข้อสำคัญก็คือสิ่งที่ผู้เรียนจะกระทำร่วมกันหรือโครงการนั้นควรมีพื้นฐานอยู่บนความสนใจและความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียน ตลอดจนมีความหมายแก่ผู้เรียนด้วย

ทฤษฎีสถานของเคิร์ท เลวิน (Kurt Lewin)

ทศนา แคมมณี (2522 : 10-12) ได้สรุปแนวคิด ที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีสถาน (Field Theory) ของ เคิร์ท เลวิน ไว้ดังนี้

1. พฤติกรรมจะเป็นผลมาจากพลังความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม

2. โครงสร้างของกลุ่มจะเกิดจากการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีลักษณะแตกต่างกัน

3. การรวมกลุ่มแต่ละครั้งจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มโดยปฏิสัมพันธ์

ในรูปการกระทำ (Action) ความรู้สึก (Feeling) และความคิด (Thinking)

ทฤษฎีแรงจูงใจ (Motivation Theory)

อารี พันธุ์ทิพย์ (2534 : 198-200) ได้กล่าวถึงหลักในการสร้างแรงจูงใจในการเรียนดังนี้

1. การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวเอง ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ด้วยการเสนอแนะหรือกำหนดหัวข้อที่จะทำให้นักเรียนสนใจใคร่รู้ เพื่อให้เด็กค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง หัวข้อเหล่านี้อาจเป็นเรื่องราวที่น่าสนใจ น่าสงสัย ไม่น่าเชื่อ หรือเกิดความรู้สึกขัดแย้งก็ได้ ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกสนใจ จนกว่าจะสามารถค้นคว้าหาความรู้มาสนองตอบความสนใจนั้นได้ อย่างไรก็ตามการกำหนดหัวข้อต้องพึงระวังอย่ายากเกินความสามารถหรือต้องใช้เวลานานเกินไป เพราะจะทำให้เด็กเบื่อหน่ายและหมดความสนใจ และทำให้เกิดผลเสียต่อการเรียนรู้ของเด็กคนนั้นได้

2. วิธีการที่แปลกใหม่ ควรนำวิธีการที่แปลก ๆ ใหม่ ๆ เพื่อเร้าความสนใจโดยใช้วิธีการใหม่ ซึ่งนักเรียนไม่เคยคิดหรือมีประสบการณ์มาก่อน เช่น การให้นักเรียนร่วมกันวางแผนโครงการประเมินผลการเรียนการสอน ให้นักเรียนช่วยกันคิดกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งแปลกไปกว่าที่เคยทำ เป็นต้น วิธีการที่แปลกและใหม่จะช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจและมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น

3. เกมและการเล่นละคร การสอนที่让孩子ได้ปฏิบัติจริงทั้งในการเล่นเกมน่าสนใจและแสดงละคร ทำให้เด็กเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและช่วยให้เข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้นด้วย

4. ตั้งรางวัลสำหรับงานที่มอบหมาย ครูควรตั้งรางวัลล่วงหน้าแก่เด็กที่นักเรียนทำสำเร็จ เพื่อยั่วยุให้นักเรียนพยายามมากยิ่งขึ้น และการให้รางวัลก่อนการเรียนรู้อีกได้ เพื่อให้เด็กทราบถึงผลการเรียนรู้ใหม่ ครูควรพยายามให้เด็กมีโอกาสได้รับแรงเสริมกำลังอย่างทั่วถึงกัน ไม่ควรเฉพาะผู้ที่ชนะในการแข่งขันเท่านั้น แต่อาจให้รางวัลในการแข่งขันกับตนเองก็ได้

5. การชมเชยและการตำหนิ ทั้งการชมเชยและการตำหนิจะมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กด้วยกันทั้งสองอย่าง โดยทั่วไปแล้วการชมเชยจะให้ผลดีกว่าการตำหนิบ้าง

เล็กน้อย เด็กโตชอบการชมเชยมากกว่าคำหิ เด็กที่เรียนดีนั้นเมื่อถูกคำหิจะมีความพยายามมากกว่าเมื่อได้รับคำชมเชย

จากหลักการสร้างแรงจูงใจ ได้นำมาใช้ในการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือด้วย กล่าวคือ นักเรียนต้องศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน-การสอน การประเมินผล มีการนำเสนอผลงานที่แตกต่างกัน การคำหิและการชมเชย จะทำเป็นกลุ่มไม่ชมเชยหรือคำหิเป็นรายบุคคล อีกทั้งมีการมอบรางวัลให้กับกลุ่มที่มีความร่วมมือกันอย่างมีประสิทธิภาพ

4. หลักการพื้นฐานของการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ (The basic elements of Cooperative Learning)

จอห์นสัน และ จอห์นสัน (Johnson and Johnson. 1989:80) ได้กล่าวถึง หลักการพื้นฐานของการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือว่า สมาชิกในกลุ่มทุกคนต้องปฏิบัติตาม หลักการพื้นฐาน 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1. การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเชิงบวก (Positive Interdependence)

นักเรียนจะรู้สึกว่ามันจำเป็นจะต้องอาศัยผู้อื่นในการทำงานกลุ่มให้สำเร็จ กล่าวคือ "ร่วมเป็นร่วมตายกัน" วิธีการที่ทำให้เกิดความรู้สึกเช่นนี้ อาจจะทำให้มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน เช่น นักเรียนต้องเรียนรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งและเพื่อนทุกคนในกลุ่มจะต้องเรียนรู้ด้วยกันหรืออาจมีการให้รางวัลร่วม เช่น ถ้านักเรียนกลุ่มทำคะแนนได้สูง แต่ละคนจะได้คะแนนเพิ่มในส่วนของตนหรือโดยการให้ร่วมกันใช้เอกสารข้อมูลร่วมกันในการทำ งานที่มอบหมาย หรือการมอบหมายหน้าที่ต่าง ๆ ของแต่ละคน เช่น ผู้สรุป ผู้ขยายความ ประเด็นที่สำคัญคือ สมาชิกในกลุ่มต้องทำงานกลุ่มให้เสร็จ และไม่มีการยอมรับความสำคัญ หรือความสามารถของบุคคลเพียงคนเดียว

2. การติดต่อปฏิสัมพันธ์โดยตรง (Face to Face Promotive Interaction)

เนื่องจากการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเชิงบวกมีใช้วิธีที่จะทำให้เกิดผลอย่างปฏิกิริยา แต่ผลดีที่จะเกิดขึ้นจากการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันนั้นจะต้องมีการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันระหว่างนักเรียนในการเรียนรู้แบบร่วมมือ การสรุป เรื่องการอธิบาย การขยายความในบทเรียนที่เรียนมา ให้แก่เพื่อนในกลุ่ม เป็นลักษณะ สำคัญของการติดต่อปฏิสัมพันธ์โดยตรงของการเรียนแบบร่วมมือ ดังนั้นจึงควรมีการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกเสนอแนวความคิดใหม่ ๆ เพื่อเลือกสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสมที่สุด

3. แต่ละคนรับผิดชอบงานของกลุ่ม (Individual Accountability)

การเรียนรู้แบบร่วมมือจะถือว่าไม่สำเร็จจนกว่าสมาชิกทุกคนในกลุ่มจะ เรียนรู้เรื่องในบทเรียนได้ทุกคน หรือได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนในกลุ่มให้เรียนรู้ได้ทุกคน เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นต้องวัดผลการเรียนของแต่ละคนเพื่อให้กลุ่มได้ช่วยเหลือเพื่อนที่เรียน ไม่เก่งบางทีครูอาจจะใช้วิธีทดสอบสมาชิกกลุ่มเป็นรายบุคคลหรือสุ่มเรียกคนใดคนหนึ่งในกลุ่ม เป็นผู้ตอบด้วยวิธีดังกล่าว กลุ่มจึงต้องช่วยกันเรียนรู้และช่วยกันทำงานโดยมีความรับผิดชอบ ต่องานของตนเป็นพื้นฐานซึ่งจะต้องเข้าใจ และรู้แจ้งในงานที่ตนรับผิดชอบ อันจะก่อให้เกิดผลสำเร็จของกลุ่มตามมา ดังนั้นจึงไม่มีนักเรียนคนใดที่จะเอาเปรียบบนความพยายาม อย่างหนักของเพื่อน

4. ทักษะในความสัมพันธ์กับกลุ่มเล็กและผู้อื่น (Interpersonal and Small Group skills)

นักเรียนทุกคนไม่ได้มาโรงเรียนพร้อมกับทักษะในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น เพราะฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะช่วยนักเรียนในการสื่อสาร การเป็นผู้นำ การไว้วางใจผู้อื่น การตัดสินใจ การแก้ปัญหาความขัดแย้ง ครูควรจัดสถานการณ์ที่จะ ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ทักษะมนุษยสัมพันธ์และกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนอกจากนี้ ครูควรสอนทักษะและมีการประเมินการทำงานของกลุ่มนักเรียนด้วย การที่จัดนักเรียนที่ขาดทักษะการทำงานกลุ่มมาทำงานร่วมกัน จะไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะ การเรียนแบบร่วมมือไม่ได้หมายถึงแต่เพียงการจัดให้นักเรียนมานั่งทำงานเป็นกลุ่มเท่านั้น

ซึ่งจุดนี้เป็นหลักการหนึ่งที่ทำให้วิธีการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือแตกต่างจากการสอนโดยเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิมที่เคยใช้มานาน

จากทักษะการทำงานกลุ่มนี้เองที่จะทำให้ให้นักเรียนช่วยเหลือเอื้ออาทรในการถ่ายทอดความรู้ซึ่งกันและกัน มีการร่วมมือกันในกลุ่ม ดังนั้นทุกคนจึงเกิดการเรียนรู้ที่จะมีส่วนร่วมในการทำงานให้กลุ่มได้รับความสำเร็จ

5. กระบวนการกลุ่ม (Group Process)

กระบวนการกลุ่ม หมายถึง การให้นักเรียนมีเวลาและได้กระบวนการในการวิเคราะห์ว่ากลุ่มทำงานได้เพียงใด และสามารถให้ทักษะสังคมและมนุษย์สัมพันธ์ได้เหมาะสม กระบวนการกลุ่มนี้จะช่วยให้สมาชิกในกลุ่มทำงานได้ผลในขณะที่สัมพันธ์ภาพระหว่างกลุ่มก็จะเป็นไปด้วยดี กล่าวคือ กลุ่มจะมีความเป็นอิสระโดยสมาชิกในกลุ่มสามารถจัดกระบวนการกลุ่มและสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตัวของพวกเขาเอง ทั้งนี้ข้อมูลย้อนกลับจากครูหรือเพื่อนนักเรียนทั้งที่เป็นผู้สังเกตจะช่วยให้กลุ่มดำเนินการให้ดีและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. ความแตกต่างระหว่างการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือและการสอนเป็นกลุ่มแบบเดิม มีหลายประการดังนี้ (พรวรรตม์ เจริญธรรมสาร. 2533:35-36)

1. การสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือนั้น สมาชิกกลุ่มมีความรับผิดชอบในการเรียนร่วมกันสนใจการทำงานของตัวเองเท่า ๆ กับการทำงานของสมาชิกกลุ่ม ส่วนการสอนโดยเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิมนั้น สมาชิกกลุ่มไม่มีความรับผิดชอบร่วมกัน

2. สมาชิกกลุ่มแต่ละคนรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย มีการให้คำแนะนำ ชมเชย เสนอแนะ การทำงานกลุ่มของสมาชิกในการสอนเป็นกลุ่มแบบเดิมนั้นสมาชิกกลุ่มแต่ละคนไม่รับผิดชอบการทำงานของตัวเองเสมอไป บางครั้งก็ใส่ชื่อของตัวเองโดยที่ไม่ได้ทำงาน

3. การสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือนั้น สมาชิกมีความสามารถที่ต่างกันไป แต่การสอนโดยเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิมนั้น สมาชิกมีความสามารถใกล้เคียงกันมาก

4. มีการแลกเปลี่ยนบทบาทผู้นำภายในกลุ่มการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ ในขณะที่ผู้นำหรือหัวหน้าจะได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกกลุ่มแบบเดิม

5. สมาชิกกลุ่มในการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ ช่วยเหลือสนับสนุนให้กำลังใจในการทำงานกลุ่ม ช่วยกันรับผิดชอบการเรียนรู้ของสมาชิกกลุ่มและแน่ใจว่าสมาชิกทุกคนทำงานกลุ่ม ในการสอนโดยเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิมนั้นสมาชิกรับผิดชอบในงานของตนเอง เท่านั้น อาจแบ่งกันไปทำและนำผลงานมารวมกัน

6. จุดมุ่งหมายของการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ คือ การให้สมาชิกทุกคนใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ในการทำงานกลุ่ม โดยยังคงรักษาสัมพันธภาพที่ดีต่อสมาชิกกลุ่ม ในการสอนโดยเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิมนั้นจุดมุ่งหมายอยู่ที่การทำงานให้สำเร็จเท่านั้น

7. นักเรียนจะได้รับการสอนทักษะทางสังคม (social skills) ที่จำเป็นต้องใช้ในขณะทำงานกลุ่ม แต่ทักษะเหล่านี้จะถูกเฉลยสำหรับการสอนโดยเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิม

8. ครูในการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือจะเป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือสังเกตการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม ในขณะที่ครูในสอนที่สอนโดยการเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิมไม่สนใจนักเรียนในขณะทำงานกลุ่ม

9. ในการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือครูเป็นผู้กำหนดวิธีการในการทำงานกลุ่มเพื่อให้กลุ่มดำเนินงานไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนการสอนโดยเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิมครูไม่สนใจวิธีการในการดำเนินการภายในกลุ่ม ให้สมาชิกกลุ่มจัดการกันเอง

จากที่กล่าวมาสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตาราง เปรียบเทียบการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ กับการสอนโดยเรียนเป็นกลุ่ม-
แบบเดิม

การสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning)	การสอนโดยการเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิม (Traditional Learning)
1. มีความรับผิดชอบร่วมกัน 2. สมาชิกแต่ละคนรับผิดชอบในงานของตนเองและของสมาชิกในกลุ่ม 3. สมาชิกมีความสามารถที่แตกต่างกัน 4. สมาชิกผลัดเปลี่ยนกันเป็นหัวหน้า 5. สมาชิกแบ่งความรับผิดชอบซึ่งกันและกัน 6. เน้นที่วิธีการและผลงาน 7. มีการสอนทักษะทางสังคม 8. ครูสังเกตการณ์แนะนำการทำงานกลุ่ม 9. มีวิธีการทำงานกลุ่ม	1. ไม่มีความรับผิดชอบร่วมกัน 2. สมาชิกแต่ละคนอาจจะไม่รับผิดชอบในงานที่ของตัวเองและของสมาชิกกลุ่ม 3. สมาชิกมีความสามารถใกล้เคียงกัน 4. สมาชิกเลือกหัวหน้า 5. สมาชิกรับผิดชอบเฉพาะตัวเอง 6. เน้นที่ผลงาน 7. ทักษะทางสังคมถูกละเลยไม่ได้มีการสอน 8. ครูละเลยไม่สนใจการทำงานกลุ่มของนักเรียน 9. ไม่มีวิธีการทำงานกลุ่ม

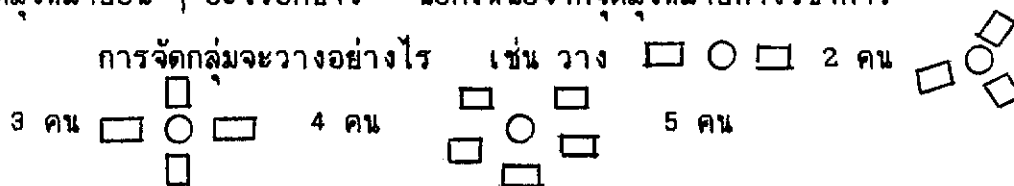
ตัวอย่างทักษะทางสังคมที่ครูพิจารณาว่าควรนำไปปรับสอนให้นักเรียน

- ☐ การเคลื่อนย้ายโต๊ะเก้าอี้
- ☐ การนั่งอย่างใกล้ชิด
- ☐ การพูดเสียงเบา
- ☐ การแบ่งปันอุปกรณ์อย่างทั่วถึง
- ☐ การแลกเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์ระหว่างกัน
- ☐ การควบคุมเวลา
- ☐ การฟัง
- ☐ การแสดงความคิดเห็น
- ☐ การสรรเสริญยกย่องผู้อื่น
- ☐ การให้ความร่วมมือ
- ☐ การตรวจสอบความเข้าใจ
- ☐ การร้องขอให้ช่วยอธิบาย
- ☐ การร่วมกันคิดวิเคราะห์
- ☐ การมีอารมณ์ขัน
- ☐ การแปลความ
- ☐ การสรุปความ
- ☐ การเสนอความคิดที่ทำท่ายั่วเย้า
- ☐ อื่น ๆ.....

(Hauwiller. 1991 : 24)

6. บทบาทของครูในการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ

ชุกรี สนิทประชากร (2534 : 48-49) ได้กล่าวถึงบทบาทที่สำคัญของครูในการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือว่า ครูจะต้องตั้งจุดมุ่งหมายในการสอนทั้งในด้านวิชาการและอื่น ๆ (Academic and Collaborative Skills Objectives) ซึ่งจุดมุ่งหมายส่วนหลังนี้จะ เป็นลักษณะของการทำงานร่วมกันว่าต้องการให้มีลักษณะอย่างไร อาจเป็นทักษะการทำงานกลุ่มหรือการเข้าสังคม (Social Objective) นอกจากการที่ครูตั้งจุดมุ่งหมายของการสอนให้ชัดเจนแล้ว ครูควรเอาใจใส่ในเรื่องของการจัดกลุ่มด้วย ซึ่งเรื่องการจัดกลุ่มนั้นนับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการเรียนรู้โดยการร่วมมือ เพราะการจัดกลุ่มไม่เหมาะสมนั้น จากการวิจัยพบว่า จะส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างยิ่ง ครูควรพิจารณาองค์ประกอบของการจัดกลุ่มลักษณะใด กลุ่มอาจจัดเป็นลักษณะเดียวกัน (Homogeneous) หรือลักษณะคละกัน (Heterogeneous) ลักษณะดังกล่าวได้แก่ เพศ อายุ เชื้อชาติ สีผิว ความสามารถ ความสนใจ หรืออื่น ๆ จะจัดแบบใดอย่างไร ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของครูว่าต้องการจุดมุ่งหมายอื่น ๆ อะไรอีกบ้าง นอกเหนือจากจุดมุ่งหมายทางวิชาการ

สมาชิกกลุ่มใครจะเป็นผู้เลือกให้ ครูเลือกหรือเด็กเลือกเอง แต่โดยทั่วไปจากการวิจัยพบว่า การเรียนรู้จะดีครูควรเป็นผู้เลือกให้

ระยะเวลาที่กลุ่มอยู่ด้วยกันควรยาวนานแค่ไหนการเรียนรู้จึงจะประสบผลดี ครูควรจะต้องพิจารณาตามความเหมาะสม

การเตรียมเอกสารหรืออุปกรณ์สำหรับผู้เรียนว่าควรจะมีชุดเดียวสำหรับของกลุ่มเพื่อใช้ร่วมกันหรือจัดแบ่งเป็นหลายส่วนหลายชุด แยกตามสมาชิกกลุ่ม แล้วมาร่วมกันใช้ทีหลัง ก็แล้วแต่ครูว่าแบบไหนจะเหมาะสม

นอกจากเรื่องของกลุ่มและเรื่องของอุปกรณ์สำหรับการเรียนการสอนแล้ว การที่ครูกำหนดบทบาทของสมาชิกกลุ่ม (Role Assignments) นับว่าเป็นสิ่งสำคัญมาก

เพราะทุกคนจะต้องรับรู้และเรียนรู้เพื่อเป็นจุดมุ่งหมายของการเรียนร่วมกัน สมาชิกในกลุ่มควรมีหน้าที่และบทบาทโดยเสมอภาคกัน ซึ่งในข้อนี้พบว่าถ้าไม่ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ให้นักเรียนแล้วบางคนในกลุ่มอาจไม่ทำอะไร ซึ่งจะเกิดปัญหาและความขัดแย้งอยู่เสมอ ศาสตราจารย์เจมส์ (Professor James) ได้เสนอแนะว่าบทบาทที่กำหนดนั้นอาจจะเป็นดังนี้ แล้วแต่ละคนจะกำหนด เช่น

- ก. ผู้นำกลุ่ม - ทำงานให้ลุล่วง
- ข. ผู้สรุป - สรุปผลการเรียนรู้
- ค. ผู้ตรวจสอบ - ตรวจสอบทุกคนในกลุ่มให้รู้ร่วมกันหมด
- ง. ผู้ช่วย - คอยช่วยเหลือให้ความคิดว่าถูกต้องหรือไม่
- จ. ผู้ชี้แนะ - คอยเพิ่มเติมความคิด ขยายความรู้
- ฉ. ผู้หาข้อมูล - หาเอกสารข้อมูลให้กลุ่ม
- ช. ผู้กระตุ้นเตือน - คอยให้กำลังใจและกระตุ้นให้ทำงาน
- ซ. ผู้สังเกต - ดูแลว่าทุกคนทำหน้าที่ของตนหรือยังไม่ออกนอกเรื่อง

การกำหนดบทบาทนั้นนอกเหนือจากการให้ความรู้แลกเปลี่ยนความคิดหรือทำงานร่วมกันเพื่อให้ได้ผลงานตามจุดมุ่งหมายร่วมกันนั้น ก็เพื่อให้ทุก ๆ คน ได้รู้จักหน้าที่ของตน และร่วมทำงานกลุ่มไปได้ด้วยดี ซึ่งนับว่าเป็นเทคนิคอย่างหนึ่งที่ควรใช้ในการทำงานกลุ่ม แต่ถ้ากลุ่มแบ่ง 4 คน หน้าที่ควรมีดังนี้

- ก. ผู้นำกลุ่ม (Leader)
- ข. ผู้อธิบาย (Explainer)
- ค. ผู้ตรวจสอบ (Checker)
- ง. ผู้กระตุ้นเตือนหรือให้กำลังใจ (Encourager)

เมื่อแบ่งกลุ่มและให้บทบาทสมาชิกของกลุ่มแล้ว ครูควรจัดให้เด็กได้ร่วมกันมีผลงานร่วมกัน โดยส่งครูมา ซึ่งผลงานนี้ครูจะไม่ได้พิจารณาต่อผลงานนั้น ๆ อย่างเดียว แต่พิจารณาการทำงานกลุ่มของเขาด้วย รวมทั้งเวลาที่เขาใช้ ทั้งนี้ก็แล้วแต่ว่าครูได้ตั้งจุดมุ่งหมายอย่างไร

งานของกลุ่มนั้นครูอาจใช้วิธีการทดสอบหรืออาจถามจากสมาชิกคนใดคนหนึ่ง ซึ่งย่อมส่งผลรวมถึงคะแนนของคนอื่น ๆ ด้วย เพราะเขาเป็นตัวแทนของกลุ่ม ครูอาจ ประเมินการซักถามการได้มาซึ่งผลงาน วิธีการทำงานของกลุ่มแล้วต้องส่งให้คะแนน แต่ อย่างไรก็ตามวิธีการตัดสินด้วยคะแนนอาจจะใช้ได้ไม่เหมาะสมทุกกรณี ครูอาจใช้การให้ รางวัลอื่น ๆ ควบคู่กันไปด้วย อย่างไรก็ตามบทบาทของครูที่สำคัญคือ ครูควรกำกับดูแลให้ ความสนใจกระบวนการทำงานกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ โดยเน้นให้เขาได้ร่วมมือกัน โดยครู ไม่ควรรีบร้อนขอผลของการเรียนรู้เสียก่อน ซึ่งครูอาจใช้วิธีการช่วยเหลือแนะนำ เสริม ทักทายต่าง ๆ ที่เราทำให้เขาประสบความสำเร็จในการเรียนจากกลุ่มของเขาเอง และ ควรวัดผลทั้งในด้านวิชาการและด้านคุณภาพของผู้เรียนที่ใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ

นอกจากนั้น พรรณรัตน์ เจริญธรรมสาร (2533 : 37) ยังได้อธิบายถึงบทบาท ของครูในการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือว่า บทบาทของครูเปลี่ยนจากการเป็นผู้ควบคุมชั้น เป็นเพียงผู้แนะนำให้นักเรียนใช้ข้อมูลทั้งหลาย ดำเนินการบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ ครูเป็นผู้จัดบรรยากาศให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนของนักเรียน ผลงานวิจัยได้ชี้ให้เห็นว่านัก- นักเรียนจะเรียนได้ดีในบรรยากาศที่เป็นกันเอง ที่ทุกคนไม่ว่าจะเป็นนักเรียนหรือครูก็สามารถ ทำผิดได้ ครูและนักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นความรู้สึกซึ่งกันและกัน ครูเป็นบุคคลสำคัญใน การสร้างบรรยากาศ เช่นนี้ โดย

- ให้งานที่ท้าทายความสามารถของนักเรียนมากกว่าที่จะเป็นงานที่แข่งขันกัน
- ให้นักเรียนได้มีโอกาสเลือกและตัดสินใจในงานที่ทำถึงแม้ว่าจะเป็นความคิด ที่จำกัด
- ส่งเสริมให้นักเรียนแสดงออกซึ่งความคิดของตนเอง ซึ่งอาจจะออกมาใน รูปแบบต่าง ๆ เช่น วาดภาพ ระบายสี แสดงบทบาทสมมติ ละคร เขียนบรรยาย และอื่น ๆ
- ยอมรับความผิดพลาดของนักเรียน
- เผยแพร่ข้อเขียนหรือผลงานของนักเรียนในรูปแบบของจดหมายข่าวหนังสือ ของห้อง หรือหนังสือพิมพ์ของโรงเรียน

- กระตุ้นส่งเสริมทักษะทางด้านความคิดแก่นักเรียน โดยใช้แหล่งข้อมูลต่าง ๆ และสื่อการสอน เช่น หนังสืออ้างอิงทั้งหลาย ภาพยนตร์ วารสาร

นอกจากนี้การตอบสนองของครูต่อนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ เดอร์เบอร์ (1975) ได้เสนอถึงพฤติกรรมที่แสดงการยอมรับของครูต่อนักเรียน ซึ่งอาจทำได้ด้วยการไม่ประเมินหรือตัดสินในลักษณะที่ทำลายกำลังใจของนักเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เสี่ยงกับการลองผิดลองถูก และแก้ข้อผิดพลาดของตนเอง

ประโยคที่ใช้เพื่อเป็นการแสดงพฤติกรรมการยอมรับ เช่น

- เอาล่ะ ครูเข้าใจสิ่งที่เธอพูด
- นี่ก็อาจเป็นเหตุผลหนึ่ง
- ช่วยอธิบายเพิ่มเติมอีกสักหน่อย
- เธอหมายความว่า...ใช่ไหม
- ช่วยขยายความสักนิด
- พวกเราน่าจะจดสิ่งที่เพื่อนพูดไว้

ฯลฯ

ครูมีส่วนในการสร้างบรรยากาศของห้องเรียนเป็นอย่างมาก ถ้าทำได้เช่นนี้ นักเรียนจะได้รับทั้งความรู้ด้านเนื้อหา ทักษะที่ดีต่อการเรียน มีระเบียบวินัยในตัวเอง และมีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

กล่าวโดยสรุปบทบาทของครูในการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือมีดังนี้

1. การตั้งจุดหมายในการสอนทั้งด้านวิชาการ และทักษะทางสังคมหรือพฤติกรรมที่คาดหวังจากการทำงานกลุ่ม

2. การจัดกลุ่มหรือองค์ประกอบของกลุ่มควรจัดให้มีลักษณะคละกัน

3. การกำหนดจำนวนสมาชิกกลุ่ม ระยะเวลาที่กลุ่มอยู่ด้วยกัน จัดให้มีเอกสารหรืออุปกรณ์ที่ใช้ร่วมกัน

4. การกำหนดบทบาทของสมาชิกกลุ่มให้ชัดเจน เช่น เป็นผู้นำกลุ่ม ผู้สรุป ผู้ตรวจสอบ ผู้ช่วย ผู้ชี้แนะ ผู้หาข้อมูล ผู้สังเกต เป็นต้น

5. จัดให้เด็กได้ร่วมกันมีผลงานที่ต้องร่วมมือกันทำ โดยครูต้องพิจารณาทั้งวิธีการทำงาน และ ผลงานของกลุ่ม
6. วัดผลทั้งในด้านวิชาการ และทักษะทางสังคมหรือพฤติกรรมการทำงาน กลุ่มของนักเรียน
7. เปลี่ยนบทบาทของครูจากผู้ถ่ายทอดข้อมูลมาเป็นผู้แนะนำให้นักเรียนใช้ข้อมูล
8. จัดบรรยากาศให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนของนักเรียน เช่นบรรยากาศที่เป็นกันเอง ให้การยอมรับนักเรียน เป็นต้น

7. สาเหตุที่วิธีสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือได้ผลดีกว่าแบบเก่าที่ใช้กันมาแต่ก่อน
 จอห์นสัน และจอห์นสัน (สรุปคดี หลาบมาลา. 2531 : 5 ; อ้างอิงมาจาก Johnson and Johnson : 1987) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่วิธีสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือได้ผลดีกว่าแบบเก่าที่ใช้กันมาไว้ดังนี้

1. เด็กเก่งที่เข้าใจคำสอนของครูได้ดีจะเปลี่ยนคำสอนของครูเป็นภาษาพูดของเด็ก อธิบายให้เพื่อนฟังได้ ทำให้เพื่อนเข้าใจได้ดีขึ้น
2. เด็กที่ทำหน้าที่อธิบายบทเรียนให้เพื่อนฟังจะเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น ครูทุกคนทราบข้อนี้ดี คือ ยิ่งสอนยิ่งเข้าใจบทเรียนที่ตนเองสอนได้ดียิ่งขึ้น
3. การสอนเพื่อนเป็นการสอนแบบตัวต่อตัว ทำให้เด็กได้รับความเอาใจใส่ และมีความสนใจมากยิ่งขึ้น
4. เด็กทุกคนต่างก็พยายามช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพราะครูคิดคะแนนเฉลี่ยของเด็กทั้งกลุ่มด้วย
5. เด็กทุกคนเข้าใจได้ดีว่าคะแนนของตนเองมีส่วนช่วยเพิ่มหรือลดค่าเฉลี่ยของกลุ่ม ดังนั้นทุกคนต้องพยายามอย่างเต็มที่ที่จะคอยอาศัยเพื่อนอย่างเดียวยังไม่ได้
6. เด็กทุกคนมีโอกาสฝึกทักษะทางสังคม มีหัวหน้ากลุ่ม มีผู้ช่วย มีเพื่อนร่วมกลุ่ม เป็นการเรียนรู้วิธีการทำงานกลุ่มหรือเป็นทีมงาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์มากเมื่อเข้าสู่โรงงานอันแท้จริงเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่แล้ว

7. เด็กได้โอกาสเรียนรู้กระบวนการกลุ่ม เพราะในการปฏิบัติงานร่วมกันนั้น ก็ต้องมีการทบทวนกระบวนการทำงานของกลุ่ม เพื่อให้ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานหรือคะแนนของกลุ่มดีขึ้น

8. เด็กเก่งจะมีบทบาททางสังคมในชั้นมากขึ้น เขาจะรู้สึกว่าเขาไม่ได้เรียนหรือหลบไปท่องหนังสือเฉพาะตน เขามีหน้าที่ต่อสังคมด้วย

9. ในการตอบคำถามในห้องเรียนถ้าหากตอบผิดเพื่อนจะหัวเราะ เมื่อทำงานเป็นทีมเด็กจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ถ้าหากตอบผิดก็ถือว่าผิดทั้งทีม คนอื่น ๆ อาจจะช่วยเหลือบ้าง เด็กในทีมจะมีความผูกพันกันมากขึ้น

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพประชาชิปไทย

1. ความหมายของบุคลิกภาพประชาชิปไทย

คำว่า " บุคลิกภาพประชาชิปไทย " ได้มีนักสังคมศาสตร์ และนักการศึกษาหลายท่านได้ให้นิยามดังต่อไปนี้

สาโรช บัวศรี (2503 : 5 - 6) กล่าวถึงบุคลิกภาพประชาชิปไทยในลักษณะของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลหรือน้ำใจที่บุคคลแสดงออกต่อกันใน 3 มิติ ดังนี้

มิติที่ 1 การเคารพซึ่งกันและกัน

มิติที่ 2 การแลกเปลี่ยน การประสานงาน และการร่วมมือกัน

มิติที่ 3 การเชื่อในวิธีการแห่งปัญญา

ทินพันธุ์ นาคะตะ (2516 : 58 - 61) ได้ทำการศึกษาบุคลิกภาพประชาชิปไทยและการมีน้ำใจเป็นประชาชิปไทย กล่าวว่า ผู้ที่มีบุคลิกภาพและน้ำใจประชาชิปไทยจะต้องประกอบด้วย

1. สนับสนุนการปกครองแบบประชาชิปไทย

2. ยึดมั่นในความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคล เชื่อมั่นในความเสมอภาคเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น

3. เคารพกติกาของสังคม ปฏิบัติตามกฎหมาย
4. สนใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง
5. มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองที่ดีในสังคมประชาธิปไตยและเชื่อมั่นในตนเอง
6. มองโลกในแง่ดีและไว้วางใจผู้อื่น
7. รู้จักวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและเป็นไปทางสร้างสรรค์
8. ต้องไม่มีจิตใจเป็นเผด็จการ

พจน์ สะเพียรชัย (2516 : 76) กล่าวว่า บุคลิกภาพประชาธิปไตยนั้น หมายถึงลักษณะนิสัยของคนที่ยึดมั่นในคุณธรรมที่เป็นพื้นฐานประชาธิปไตยดังนี้คือ มีความรับผิดชอบ มีวินัยในตนเอง ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น มีความอดทนต่อความขัดแย้ง รู้จักประมาณตน มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีความสุขุมรอบรู้ในการแก้ปัญหา ยึดมั่นในหลักวิชาการที่ดีงามและยุติธรรม มีความศรัทธาในการใช้ปัญญา ตลอดจนยอมรับนับถือในความเป็นมนุษย์ของคนทุกคน

วิรัช วิเชียรโชติ (2516 : 90) กล่าวว่า บุคลิกภาพประชาธิปไตย หมายถึง การมีวินัยในตนเอง มีความยุติธรรม มีความรับผิดชอบ มีความมั่นใจในตนเองสูงมีประสิทธิภาพในการทำงาน มีใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างจากตน มีความคิดอิสระมีความคิดสร้างสรรค์ มีการวางแผนอนาคต เชื่อในหลักเหตุผล และแก้ปัญหาด้วยวิธีการวิทยาศาสตร์

จรรยา สุวรรณทัต (2519 : 12) กล่าวว่า บุคลิกภาพประชาธิปไตย คือ ความโน้มเอียงของบุคคลในกลุ่มหนึ่งที่จะให้ความร่วมมือกับสมาชิกอื่น ๆ ของกลุ่ม ในการที่จะช่วยบรรลุถึงวัตถุประสงค์นั้นของกลุ่มของบุคคลหรือถ้าจะกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ เป็นลักษณะที่เห็นประโยชน์ส่วนรวม

วิสุทธิ โพธิ์แท่น (2524 : 162) ได้สรุปบุคลิกภาพประชาธิปไตยเป็น ลักษณะการพิจารณาการแสดงออกต่อกันและพิจารณาสิ่งรอบตัว มีห้าประเด็นใหญ่ คือ

1. พิจารณาตัวเอง ผู้ที่มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยเชื่อในคุณค่าและเกียรติภูมิของตนเอง

2. พิจารณาถึงผู้อื่น ผู้ที่มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยเชื่อในคุณค่าและเกียรติ
ของผู้อื่น

3. พิจารณาถึงผู้มีอำนาจ ผู้ที่มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยเชื่อในความเก็บตัวของ
ตัวเองของบุคคลและพยายามที่จะทำตัวห่างออกมาจากผู้มีอำนาจหรือแม้กระทั่งไม่เชื่อในการ
มีอำนาจเต็มที่ ในประเด็นต่างจากผู้มีบุคลิกภาพเผด็จการตรงที่ว่า นักประชาธิปไตยไม่มุ่ง
หวังจะครอบงำหรือยอมตัวเป็นลูกน้องให้ใครครอบงำได้

4. พิจารณาถึงชุมชน ผู้ที่มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยจะมีความเปิดเผยไม่มีลับ
ลมคมใน พร้อมทั้งจะยอมรับว่ามีความแตกต่างในชุมชนและเต็มใจที่จะประนีประนอมและ
พร้อมที่รับความเปลี่ยนแปลง

5. พิจารณาถึงค่านิยม ผู้ที่มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยเป็นผู้ที่ใฝ่หาค่านิยมหลาย
อย่างแทนที่จะติดพันอยู่กับความเชื่ออันใดอันหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียว ฉะนั้น นักประชาธิปไตย
จึงมีความโน้มเอียงที่จะร่วมแบ่งปันไม่ว่าทุกข์หรือสุข มากกว่าจะขู่เข็ญหรือผูกขาดในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ไมเคิลลิส (Michaelis. 1950 : 36 - 42) กล่าวว่า บุคลิกภาพประชาธิปไตย
หมายถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลดังต่อไปนี้คือ การร่วมมือ การมีส่วนร่วม
การนำตัวเอง ความรับผิดชอบ ความมีใจกว้าง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การคำนึงถึงผู้อื่น
และการเคารพในกติกาของสังคม

ชไนแมน (Schnideman. 1965 : 14 - 27) ได้ให้ความหมายของ
บุคลิกภาพประชาธิปไตยว่า หมายถึง การมีความซื่อสัตย์ มีความอดกลั้น ความเป็น
พลเมืองดีมีความรับผิดชอบ มีวินัยในตนเอง มีความกรุณาปราณี มีความเคารพนับถือ
มีความยุติธรรมต่อผู้อื่น

เทรนดิส (Traindis. 1971 : 121) ได้อธิบายว่า บุคลิกภาพประชาธิปไตย
หมายถึง ลักษณะที่ตรงกันข้ามกับบุคลิกภาพอัตตาธิปไตยดังนี้คือ มีทัศนคติว่าบางครั้งก็ถูกบาง
ครั้งก็ผิด เน้นความอบอุ่นและการรักษาสัมพันธระหว่างบุคคล ทนรับสิ่งที่แตกต่างจากตนได้
สรรเสริญนักวิทยาศาสตร์ ศิลปินและนักปฏิรูปสังคม

2. พฤติกรรมของผู้ที่มีบุคลิกภาพประชาธิปไตย

ชยอนันต์ สมุทวณิช (2516 : 63 - 64) ได้ชี้ให้เห็นว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยได้แก่ บุคคลที่มีพฤติกรรมดังต่อไปนี้

1. มีความเห็นของตนเอง ไม่ถูกชักจูงให้คล้อยตามโดยปราศจากเหตุผล
2. ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้
3. มีความรับผิดชอบคือพร้อมที่จะรับผิดชอบในสิ่งที่ได้กระทำลงไป
4. ไม่มีอคติต่อศาสนาอื่นหรือดูถูกเหยียดหยามชาติอื่น
5. มองโลกในแง่ดี
6. การยอมรับอำนาจต้องมีเหตุผลและความชอบธรรม

เกรียง กิริติกกร (2517 : 4 - 5) ได้กล่าวไว้ว่า บุคลิกภาพที่เป็นประชาธิปไตยที่ครูจะต้องปลูกฝังให้นักเรียนประกอบด้วย การเป็นคนที่มีเหตุผล ความคิดริเริ่ม ความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ ความมีใจกว้าง ความซื่อสัตย์ และ ความเอื้ออารีต่อเพื่อนมนุษย์

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2517 : 30 - 31) ได้จำแนกองค์ประกอบคุณสมบัติของผู้ซึ่งควรจะเรียกว่านักประชาธิปไตย หรือผู้ที่มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยว่าต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ต้องเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของตนเองในขอบเขตของประชาธิปไตย
2. มีจิตใจเป็นประชาธิปไตยเชื่อมั่นในหลักการของประชาธิปไตย
3. มีเหตุผลและใช้สติปัญญา
4. มีความรับผิดชอบ
5. คำนึงถึงผู้อื่น เช่น เคารพในสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น
6. รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น
7. ให้ความร่วมมือต่อคณะ ต่อกลุ่ม
8. มีความคิดในเชิงสร้างสรรค์

นวลเพ็ญ และ วีรยุทธ วิเชียรโชติ (2517 : 152 - 154) ได้ตั้งสูตร
ประชาธิปไตยสำหรับครูไว้ 6 ประการ เพื่อนำไปใช้ในการตรวจสอบพฤติกรรมของคน
ว่าเป็นประชาธิปไตยหรือไม่ สูตรดังกล่าวมีดังนี้

1. คารวธรรม คือ การเคารพในสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์
ซึ่งกันและกันทั้งทางกาย วาจา และ ใจ

2. สามัคคีธรรม คือ การร่วมมือประชุมปรึกษาหารือ วางแผนในการทำงาน
ร่วมกัน ตัดสินใจร่วมกัน

3. ปัญญาธรรม คือ การใช้ปัญญาในรูปของวิทยาศาสตร์พัฒนาแนวความคิด
คิดแบบสังเคราะห์และสร้างสรรค์ รู้จักการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล

4. วินัยธรรม คือ รู้จักขอบเขต กติกา สำนึกในสิทธิและหน้าที่ ใช้เสรีภาพ
ในขอบเขต การมีวินัยนั้นต้องมีวินัยทั้งต่อตนเอง ต่อกลุ่ม และต่อสังคม

5. คุณธรรม ซึ่งได้แก่การมีศีลธรรมประจำใจ มีความซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม
ปรารถนาดีต่อคนอื่น

6. ลัทธิธรรม คือ การไฝหาสันติภาพในสังคม ไม่มุ่งทำลายและเอาตัวเอา
เปรียบคนอื่น มุ่งประสานประโยชน์ในสังคมให้มากที่สุด

กมล สมวิเชียร (2520 : 16 - 17) ได้สรุปพฤติกรรมของผู้ที่มีบุคลิกภาพ
ประชาธิปไตยไว้ว่าต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นคนหนักแน่นไม่หวั่นไหว ไม่เชื่อเรื่องอะไรง่าย ๆ จะเชื่อหรือเห็นดีงาม
กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็ต่อเมื่อเห็นด้วยตาหรือพิจารณาว่าด้วยหลักฐานด้วยเหตุผลที่ถ่องแท้แล้วเท่านั้น

2. การมีทัศนคติที่ดีต่อคนอื่น จะต้องตระหนักว่ามนุษย์ทุกคนนั้นมีทั้งดีและเลวปน
กันไป คนที่ดีพร้อมเป็นอรหันต์นั้นไม่มีที่ไหน หากมนุษย์คอยดูความบกพร่องจับผิดและมีความคิด
ร้ายต่อกันแล้ว มนุษย์คงทำงานด้วยกันไม่ได้

3. การยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น คนที่มีประชาธิปไตยในจิตใจต้อง
ยอมรับความจริงที่ว่า ตนเป็นส่วนน้อยในบรรดาคนส่วนใหญ่

4. รู้แพ้รู้ชนะ คนที่มีจิตใจเป็นประชาธิปไตยนั้น จะต้องรู้จักแพ้รู้จักชนะ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องกีฬา การเมืองหรือความคิดเห็นอื่น ๆ นอกจากรู้แพ้รู้ชนะแล้วยังต้องรู้จัก อภัยอีกด้วย

จากความหมายของ "บุคลิกภาพประชาธิปไตย" และ "พฤติกรรมที่แสดง ถึงความเป็นผู้มีบุคลิกภาพประชาธิปไตย" ที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดนี้ พอสรุปได้ว่า บุคลิกภาพ ประชาธิปไตย คือ ลักษณะนิสัยของบุคคลที่เกิดจากลักษณะ 3 ประการ คือ การเคารพ ชิงกันและกัน การแบ่งปัน การร่วมมือประสานงานกัน และมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา ซึ่งแต่ละลักษณะมีความหมายดังต่อไปนี้

การเคารพชิงกันและกัน หมายถึง การแสดงออกถึงการเคารพในความเสมอ- ภาคกันของมนุษย์ ในสิทธิเสรีภาพชิงกันและกัน ในความคิดและการกระทำของตนเองและ ผู้อื่น

การแบ่งปัน การร่วมมือและประสานงานกัน หมายถึง การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือแบ่งปัน ประสานงานชิงกันและกัน อาสารับทำงานตามความสามารถ ทำตาม มติของส่วนรวม

การมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา หมายถึง การมีความละเอียดรอบคอบ มีเหตุผล และใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการทำงานหรือกิจกรรมใด ๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ

งานวิจัยในประเทศ

ธวัชไชย แสงจักร์ (2525 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนและทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่อง "สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย" ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทาง

การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ยุทธศาสตร์ นันทราช (2525 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว - แสดงตัว เรียนโดยวิธีการบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลองที่ 1 สูงกว่ากลุ่มทดลองที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ของกลุ่มทดลองทั้งสองก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมภพ ศิริวรรณ (2525 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กับ การสอนแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมเกียรติ สุริยะกุล (2527 : 157) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิธีสอนในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และการใช้คู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษาผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เจตคติต่อวิธีสอนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่านักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีการเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อวิธีสอนสังคมศึกษาสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อวยชัย โชคนุชสิทธิ์ (2525 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์และทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่อง "การพัฒนาประเทศ" ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการเรียนรู้เป็นทีม

ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนในกลุ่มทดลองพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

กาญจนา มีพลัง (2532 : 135) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้การสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีมกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความมีวินัยในตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความมีวินัยในตนเองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จารุวรรณ เน้นสุข (2533 : 175) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ด้วยวิธีการเรียนเป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่าง กับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มนุษย์สัมพันธ์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มมีมนุษยสัมพันธ์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยต่างประเทศ

มาร์วิล และชมิทท์ (Marwil and Schmit. 1972 : 376-383) ได้ทดลองเปรียบเทียบการร่วมมือในเกมที่มีกลุ่ม 2 คน กับเกมที่มีกลุ่ม 3 คน โดยตั้งสมมุติฐานว่ากลุ่ม 2 คนจะมีการร่วมมือกันมากกว่ากลุ่ม 3 คน กลุ่มตัวอย่างซึ่งนำมาทดลอง เป็นนิสิตชายจำนวน 60 คน แยกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ กลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่ม 2 คน ได้ 12 กลุ่มย่อย

และอีกกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่ม 3 คน ได้ 12 กลุ่มย่อย เช่นกัน เขาให้ผู้ถูกทดลองเหล่านี้เล่นเกม โดยแต่ละกลุ่มเล่น 150 ครั้ง แต่แบ่งเป็นตอน ๆ ผลปรากฏว่ากลุ่ม 2 คน มีพฤติกรรมร่วมมือมากกว่ากลุ่ม 3 คน ในกลุ่ม 2 คนมีพฤติกรรมร่วมมือในแต่ละคนไม่แตกต่างกัน ในกลุ่ม 3 คน พฤติกรรมร่วมมือในแต่ละบุคคลจะมีอยู่คนหนึ่งที่ไม่ค่อยให้ความร่วมมือในขณะที่อีก 2 คน ร่วมมือกัน

บรีส (Bliss, 1986 : 173) ได้ทำการศึกษาการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายด้วยวิธีแบ่งเป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยผู้วิจัยอยากทราบว่าการเรียนเป็นกลุ่มจะก่อให้เกิดผลอย่างไร และถ้าเรียนเป็นกลุ่มย่อย ๆ จะแตกต่างจากการเรียนน้อยครั้งอย่างไร ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูที่สอนวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่สอนโดยการแบ่งกลุ่มเล็ก ๆ บ่อยครั้ง จะทำให้นักเรียนมีทักษะในการมีส่วนร่วมและเป็นวิถีประชาธิปไตย ซึ่งเป็นเป้าหมายในการสอน มากกว่าครูที่สอนโดยการแบ่งกลุ่มเล็ก ๆ แต่ปฏิบัติบ่น้อยครั้ง
 2. ครูที่สอนโดยการแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ บ่อยครั้ง มักจะได้รับการสนับสนุนจากทางโรงเรียน เช่น จากฝ่ายบริหาร มากกว่าครูที่สอนโดยการแบ่งกลุ่มน้อยครั้ง
 3. ครูที่สอนวิชาสังคมศึกษาโดยมีการแบ่งกลุ่มบ่อยครั้งและจัดการเรียนการสอนโดยไม่ได้รับการสนับสนุนจากทางโรงเรียน จะมีความเชื่อเรื่องความสำคัญของการมีส่วนร่วมน้อยกว่าครูที่สอนโดยมีการแบ่งกลุ่มบ่อยครั้งและได้รับการสนับสนุนจากทางโรงเรียน
- จากการศึกษาวิจัยดังกล่าวจะเห็นว่าสิ่งแวดล้อมของทางโรงเรียนมีผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ดังนั้นเพื่อให้ครูได้จัดการเรียนการสอนโดยมีการแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ บ่อยครั้ง ผู้บริหารต้องให้การสนับสนุนและสมาชิกในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันดี ครูต้องรู้จักนักเรียนเป็นอย่างดีและมีความไว้วางใจกัน ตลอดจนส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีในโรงเรียนและมีการแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกัน

นาทีฟ (Native, 1986 : 44) ได้ทำการศึกษาวิจัยผลของการใช้ทฤษฎีการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาในระดับเกรด 6

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เพื่อต้องการดูผลของการใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือ 3 วิธี เปรียบเทียบกับการสอนแบบกลุ่มเดิม รูปแบบการสอนทั้งสามได้แก่ การสอนด้วยการเรียน ด้วยกันการสอนด้วยการเรียนแบบสะสมความรู้ 2 (Jigsaw 2) การสอนแบบร่วมมือร่วมกลุ่ม (Co-op Co-op) และการเรียนแบบรับผิดชอบต่อตนเอง การวิจัยครั้งนี้ได้ลุ่มตัวอย่างนักเรียน เกรด 6 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษามาจำนวน 129 คน โดยใช้เวลาทดลอง 9 สัปดาห์ ใช้ครู 4 คน หมุนเวียนเข้าสอน โดยใช้วิธีที่แตกต่างกัน ครูที่เข้าสอนจะได้รับการฝึกเป็นเวลา 24 ชั่วโมงก่อนทำการสอน ผลการวิจัยพบว่าการสอนด้วยวิธีแบบร่วมมือ 2 ใน 3 วิธี มีนัย-สำคัญเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม

แซกซ์ (Saxe. 1986 : 202) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องผลของการมี ปฏิสัมพันธ์และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ที่มีระดับความสัมพันธ์ต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ต้องการมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียน
2. จรรยาติของผู้เรียนจะมีรูปแบบการปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นในการเรียนรู้ตาม สภาพสิ่งแวดล้อม
3. สมาชิกกลุ่มที่ขาดหัวหน้ากลุ่มและกลุ่มที่เรียนด้วยตนเองที่มีระดับปฏิสัมพันธ์ ในระดับที่ต่างกัน มีผลสัมฤทธิ์ไม่ต่างกัน

มอแกน (Morgan. 1987 : 3043) ได้ทำการศึกษาเรื่องการสอนแบบ- ร่วมมือ วิธีการที่ครูใช้ การจัดสภาพห้องเรียน การรวมกลุ่มทางสังคมและผลสัมฤทธิ์ทาง- การเรียน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนในห้องเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนโดย วิธีการเรียนแบบร่วมมือ จะมีทัศนคติในทางบวกต่อวิชาที่เรียนมากกว่านักเรียนที่เรียน ในห้องเรียนที่ใช้วิธีเรียนแบบปกติมากกว่า 30 % และมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่า แต่พฤติกรรม การรับรู้การรวมกลุ่มทางสังคมไม่แตกต่างกัน และพบว่าครูที่ได้รับการฝึกให้สอนโดย การเรียนแบบร่วมมือจะนำวิธีการไปใช้ได้ดีกว่าครูที่ไม่ได้รับการฝึก

เดลกาโด (Delgado. 1987 : 224) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้ยุทธ-
วิธีการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือที่มีผลต่อพฤติกรรมของเด็กอเมริกันเชื้อสายเม็กซิกัน
ในระดับประถมศึกษา

วัตถุประสงค์ในการศึกษาก็เพื่อจะเปรียบเทียบการสอนโดยเรียนแบบร่วมมือแบบ
จับคู่กัน กับการเรียนตามลำพังของนักเรียนเกรด 5 ชาวอเมริกันเชื้อสายเม็กซิกันการเรียน
แบบจับคู่ได้ออกแบบเพื่อให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กัน ซึ่งคาดหวังว่าวิธีการดังกล่าวจะเพิ่ม
ประสิทธิภาพในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมากขึ้น และตั้งสมมุติฐานว่าผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนจะสูงขึ้น

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนจำนวน 166 คน จากนักเรียนเกรด 6 จำนวน 4
ห้องเรียน ของโรงเรียน ซาน โจเซ แคลิฟอร์เนีย กลุ่มตัวอย่างได้รับการทดสอบด้วย
วิธีต่าง ๆ เช่น การสัมภาษณ์ การทดสอบผลสัมฤทธิ์ การตอบแบบวัดทัศนคติ กลุ่มตัวอย่าง
แบ่งออกเป็นกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ในระดับต่ำ และ ปานกลาง กลุ่มที่มีประสิทธิภาพในตนเอง
ต่ำและปานกลาง เพศชาย เพศหญิง

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทาง
สถิติ ทั้งนี้อาจด้วยเหตุผลที่ว่ากลุ่มทดลองมีทัศนคติไม่ดีต่อความสัมพันธ์ระหว่างกัน จึงไม่
สนับสนุนสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่าการเรียนแบบร่วมมือด้วยการจับคู่จะพัฒนาความสัมพันธ์และเพิ่ม
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บัตเลอร์ (Butler. 1991 : 78) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการสอนโดย-
การเรียนแบบร่วมมือ และการเรียนด้วยตนเองกับคอมพิวเตอร์ การทดสอบความสามารถ
ในการแก้ปัญหาของนักเรียนเกรด 6 การเรียนการสอนด้วยคอมพิวเตอร์ทำให้ผู้เรียนเกิด
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในอีกลักษณะหนึ่ง แต่ก็มีเป้าหมายทางการศึกษาแตกต่างจากการ-
สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ การใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือในการสอนคอมพิวเตอร์
น่าจะได้ทำการศึกษาวิจัยว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์หรือไม่ วัตถุประสงค์ในการศึกษา
เรื่องนี้ก็เพื่อจะสำรวจว่าจะนำวิธีการสอน โดยการเรียนแบบร่วมมือมาใช้ในการศึกษา
คอมพิวเตอร์ได้หรือไม่เพียงใด

จากการทดลองให้มิกลุ่มที่เรียนด้วยตนเอง กับกลุ่มที่สอนโดยการเรียนร่วมมือ โดยทำการทดสอบการแก้ปัญหา ก่อนเรียนและหลังเรียนทั้ง 2 กลุ่ม พบว่ากลุ่มทดลองที่มีการปฏิสัมพันธ์ภายในชั้นมีทักษะในการตัดสินใจแก้ปัญหาได้ดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพประชาธิปไตย

งานวิจัยในประเทศ

ปิ่นประภา บุตรโลว (2523 : 81 - 82) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบวิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน และวิธีสอนแบบปกติที่ส่งผลให้เกิดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ไพโรจน์ ดารามาศ (2524 : 122) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชาสังคมศึกษาโดยวิธีสอนแบบซินติเคตกับการสอนตามหลักสูตร พุทธศักราช 2521 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์วิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และกลุ่มทดลองมีเจตคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมพงษ์ พวงคำ (2528 : 61 - 62) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการสอนด้วยวิธีปกติและกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนที่เรียนจากวิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยไปในทางที่ดีมากกว่านักเรียนที่เรียนจากวิธีสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุรชาติ มานิตย์ (2530 : 103) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนโดยการเรียนเป็นทีม กับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปรียาวรรณ ทุมไธสิต (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนโดยใช้เทคนิคควีซี กับการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยในต่างประเทศ

แอฟเฟิลตัน (Appleton, 1976 : 6590 - A) ได้ทำการศึกษาหน้าที่พลเมืองและสังคมประภิตทางการเมืองของนักเรียนฟิลิปปินส์ในโรงเรียนชนบท กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนระดับ 2 ระดับ 4 และระดับ 6 จากโรงเรียนราษฎร์และโรงเรียนรัฐบาลในเมืองคูมิกิจเต จำนวน 300 คน ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของหลักสูตรวิชาหน้าที่พลเมืองไม่ได้เพิ่มขึ้น การสร้างหลักสูตรมีวัตถุประสงค์ที่จะปลูกฝังเจตคติและค่านิยมที่เหมาะสมต่อการปกครองแบบประชาธิปไตยและวัฒนธรรมฟิลิปปินส์แก่เด็ก นักเรียนในระดับต้นมีเจตคติที่คาดหวังดีกว่านักเรียนในระดับ 6 จากการสังเกตตัวแปรอิสระแสดงให้เห็นว่าเพศ ไม่ได้เป็นปัจจัยที่ทำให้นักเรียนมีเจตคติและค่านิยมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และผลการวิจัยครั้งนี้ความได้ว่าเด็กฟิลิปปินส์ในชนบทพัฒนาเจตคติทางบวกที่บ้านก่อนเข้าโรงเรียนและเจตคติค่อย ๆ ถูกทำลายเมื่อเด็กโตขึ้น

แพลตเนอร์ (Platner. 1977 : 4751 - A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมของนักเรียนอายุ 9 - 11 ปี ที่ได้รับการสอนและการปกครองชั้นเรียนแบบประชาธิปไตย" วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาพฤติกรรมที่ได้รับการสอนและปกครองชั้นเรียนจากครูที่ได้รับการอบรมเทคนิคการสอนและการบริหารชั้นเรียนแบบประชาธิปไตย กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนเกรด 3 และ 4 โรงเรียนมิดเดิล ไอลแลนด์ จำนวน 138 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มซึ่งสอนด้วยวิธีอัตราประชาธิปไตยและตามสบาย และกลุ่มทดลองซึ่งสอนด้วยวิธีประชาธิปไตย เป็นเวลา 12 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองมีพฤติกรรมแบบประชาธิปไตยสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือกับนักเรียนที่สอนตามคู่มือครูแตกต่างกัน
2. บุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือกับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกัน
3. บุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ตามลำดับดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ
4. แบบแผนการวิจัย
5. วิธีดำเนินการทดลอง
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทพลีลา เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ที่เรียนวิชา ส 101 ประเทศของเรา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2536 จำนวน 7 ห้องเรียน รวมประมาณ 340 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทพลีลา เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2536 จำนวน 84 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

- ก. กลุ่มทดลอง จำนวน 42 คน ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ
- ข. กลุ่มควบคุม จำนวน 42 คน ได้รับการสอนตามคู่มือครู

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. จากประชากร 7 ห้องเรียน ซึ่งจัดห้องเรียนแบบคละกัน ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มห้องเรียนมา 2 ห้องเรียน โดยการจับฉลาก
 2. นำนักเรียนทั้ง 2 ห้องเรียน จำนวน 84 คน มาคละกันแล้วจับฉลากเพื่อสุ่มเข้ากลุ่มโดยจัดแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 42 คน
 3. ผู้วิจัยจับฉลากอีกครั้งหนึ่งว่ากลุ่มใดจะเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
- การจัดกลุ่มทดลอง
- จัดนักเรียนเข้ากลุ่มทดลองกลุ่มละ 6 คน ให้มี เก่ง อ่อน ปานกลาง โดยใช้ อัตราส่วน 1:4:1 พิจารณาจากคะแนนสอบเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สปช) เฉพาะเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วย

1. แผนการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ
2. แผนการสอนตามคู่มือครู
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตย

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. แผนการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ
 - 1.1 ศึกษาหลักการวิธีการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ
 - 1.2 ศึกษาหลักการและจุดหมายของหลักสูตร จุดประสงค์กลุ่มวิชาสังคม-ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จุดประสงค์และคำอธิบายรายวิชา ส 101 ประเทศของเรา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1.3 คีกรรารายละเอียดเกียวกับนื้อหาที่จ่นำมาสร้างแผนการสอจาก
หนังสือรายวิชา ส 101 ประเทศของเรา ขึ้นมัธยมศีกษาปีที่ 1

1.4 จากคำอธิบายรายวิชา จุดประสงค์รายวิชา วิเคราะห์เป็นจุดประสงค์
การเรียนรู้ แล้วสร้างแผนการสอโดยการเรียนแบบร่วมมือ จำนวน 16 คาบซึ่งประกอบด้วย

1.4.1 หลักการและความคิดรวบยอด

1.4.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

1.4.3 พฤติกรรมการทำงานร่วมกัน

1.4.4 นื้อหา

1.4.5 กิจกรรการเรียนการสอน ซึ่งแบ่งเป็น 5 นั้น ดังนี้

1. ขึ้นนำ

2. ขึ้นแจ้งจุดประสงค์

3. ขึ้นสอ

3.1 นักเรียนจัดกลุ่ม และกำหนดบทบาทหน้าที่ของ
สมาชิกภายในกลุ่มให้ชัดเจน

3.2 ครูเสนอหัวเรื่องที่จะศีกษาหลาย ๆ หัวข้อ
และเตรียมเอกสารที่จะให้นักเรียนใช้ในการศีกษาค้นคว้า

3.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกเรื่องที่จะศีกษาจาก
หัวเรื่องที่ครูเสนอ

3.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกับสมาชิกในกลุ่มกำหนด
หัวข้อย่อย ครูตรวจสอบหัวข้อย่อยของแต่ละกลุ่ม นักเรียนแบ่งหัวข้อย่อยกันไปศีกษา นำ
มารายงานภายในกลุ่ม

3.5 กลุ่มวางแผนร่วมกันเพื่อเตรียมรายงานโดยครู
ให้คำปรึกษา

3.6 ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มรายงานและให้เพื่อน
ในชั้นร่วมอภิปรายซักถามหลังจากจบการรายงาน

4. ขั้นสรุป ครูทำการสรุปบทเรียนที่นักเรียนได้ศึกษาไป

ทั้งหมด

5. ขั้นวัดผลและประเมินผล

1.4.6 สื่อการเรียนการสอน

1.5 นำแผนการสอนที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไขความถูกต้องของเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนความสอดคล้องระหว่างขั้นตอนต่าง ๆ ของแผนการสอนเพื่อนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข เป็นการหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

1.6 นำแผนการสอนที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทพศิลา เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน เพื่อหาข้อบกพร่องในการใช้ภาษา ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นก่อนที่จะนำไปทดลองใช้จริง

1.7 นำแผนการสอนที่ใช้วิธีการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือไปสอนเพื่อการวิจัยต่อไป

2. แผนการสอนตามคู่มือครู

2.1 ศึกษาหลักการและจุดหมายของหลักสูตร จุดประสงค์กลุ่มวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จุดประสงค์และคำอธิบายรายวิชา ส 101 ประเทศของเรา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.2 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาที่จะนำมาสร้างแผนการสอนจากหนังสือรายวิชา ส 101 ประเทศของเรา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.3 จากคำอธิบายรายวิชา และจุดประสงค์รายวิชา วิเคราะห์เป็นจุดประสงค์ปลายทาง และจุดประสงค์นำทาง แล้วสร้างแผนการสอนตามคู่มือครู

2.3.1 หลักการและความคิดรวบยอด

2.3.2 จุดประสงค์ปลายทาง

2.3.3 จุดประสงค์นำทาง

2.3.4 เนื้อหา

2.3.5 กิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งแบ่งเป็น 9 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นสร้างความสนใจ
2. ขั้นแจ้งจุดประสงค์
3. ขั้นทบทวนความรู้เดิม
4. ขั้นเสนอบทเรียนใหม่
5. ขั้นแนะให้เกิดการเรียนรู้
6. ขั้นแสดงพฤติกรรม
7. ขั้นแจ้งผลการปฏิบัติ
8. ขั้นประเมินผล
9. ขั้นส่งเสริมความมั่นใจและถ่ายโอนการเรียนรู้

2.3.6 สื่อการเรียนการสอน

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามลำดับขั้นตอนนี้

3.1 ศึกษาการสร้างแบบทดสอบจากหนังสือเทคนิคการวัดและประเมินผล การเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ของสมบุรณ์ ชิตพงศ์ (2523 : 1 - 66) และเทคนิค การเขียนข้อสอบของ ขวาล แพรัตกุล (2522 : 1 - 40)

3.2 ทำการวิเคราะห์หลักสูตรรายวิชา ส 101 ประเทศของเรา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง สภาพภูมิศาสตร์ของประเทศไทย และการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมตามลำดับดังนี้

3.2.1 ผู้วิจัยร่วมกับนิสิตปริญญาโท เอกการมัธยมศึกษา การสอน สังคมศึกษา และอาจารย์ผู้สอนวิชา ส 101 ประเทศของเรา จำนวน 5 คน ร่วมทำการวิเคราะห์หลักสูตรจากเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัดตามหลักของบลูม (Bloom)

3.2.2 จำแนกจุดมุ่งหมายการศึกษาออกเป็นพฤติกรรม โดยจำแนกจุดมุ่งหมายในรายวิชา ส 101 ประเทศของเรา ว่าประกอบด้วยพฤติกรรมอะไรบ้าง

3.2.3 ให้ความหมายของแต่ละพฤติกรรม พร้อมระบุลักษณะการกระทำหรือการแสดงออกที่บุคคลมีพฤติกรรมนั้น ๆ

3.2.4 จำแนกเนื้อหาและระบุมุมความคิดรวบยอดของแต่ละเนื้อหา

3.2.5 ให้ค่าน้ำหนัก ผู้ร่วมดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตรกำหนดค่าน้ำหนักแสดงความสัมพันธ์ของเนื้อหาและพฤติกรรมในช่องความคิดเห็นของแต่ละคนโดยอิสระ

3.2.6 สร้างตารางเฉลี่ยโดยนำคะแนนแต่ละช่องของแต่ละคนรวมกันแล้วหารด้วยจำนวนคนที่ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูล

3.2.7 สร้างตารางพันโดยเปลี่ยนตารางวิเคราะห์ให้ช่องรวมทั้งหมดเท่ากับ 1000 ซึ่งการเปลี่ยนนี้จะมีผลให้ต้องเปลี่ยนคะแนนในแต่ละช่องด้วยการปรับคะแนนให้ได้ตาราง 1000

3.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเนื้อเรื่องที่ใช้ในการทดลอง โดยยึดเกณฑ์ตามผลการวิเคราะห์หลักสูตร แบบทดสอบที่สร้างเป็นแบบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาที่สอน จำนวน 100 ข้อ

3.4 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน พิจารณาลดข้อคล้อยระหว่างข้อคำถามของแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และคัดเลือกแบบทดสอบที่มีค่าตั้งแต่ .05 ขึ้นไป

3.5 นำแบบทดสอบที่สร้างตามเกณฑ์วิเคราะห์หลักสูตรไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2535 โรงเรียนเทพศิลา กรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน ที่เคยเรียนบทเรียนนี้มาแล้ว เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ

3.6 นำแบบทดสอบที่นักเรียนทำแล้วมาวิเคราะห์เป็นรายข้อโดยตรวจให้คะแนนข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน ส่วนข้อที่ผิดหรือไม่ตอบหรือตอบเกินกว่า 1 แห่งให้ 0 คะแนน เมื่อตรวจและรวมคะแนนแบบทดสอบเรียบร้อยแล้ว จึงทำการวิเคราะห์เพื่อหาค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบแต่ละข้อโดยใช้เทคนิค 27 % ของเคลลี (Kelly) และเปิดหาค่าจากตารางของ จุง เทห์ ฟาน (Fan, 1952 : 3 - 32) เลือกเฉพาะข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย (P) ระหว่าง .20-.80 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป จำนวน 50 ข้อ การวิจัยครั้งนี้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษามีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง .21 - .69 มีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .20 - .86

3.7 นำแบบทดสอบที่มีความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกที่อยู่ในเกณฑ์
ครอบคลุมเนื้อหา และพฤติกรรมที่ต้องการวัด จำนวน 50 ข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร KR.-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2531 :
168 - 169) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .88

4. การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตย
ชนิดสถานการณ์ (Situation) ของสันติ สุทพันธ์ (2528 : 62) ซึ่งได้หาคุณภาพแล้ว

4.1 ลักษณะของแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตย ชนิดสถานการณ์
มีลักษณะเป็นสถานการณ์สมมติที่ผูกเป็นเรื่องราวสั้น ๆ เพื่อให้นักเรียนอ่านแล้วพิจารณาว่า
นักเรียนมีความรู้สึก คิดเห็น เคยปฏิบัติหรือจะปฏิบัติอย่างไร เมื่อเกิดสถานการณ์นั้นขึ้น
กับนักเรียน โดยให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียวจากตัวเลือก 4 ตัวเลือก แบบทดสอบวัด-
บุคลิกภาพประชาธิปไตยชนิดสถานการณ์นี้มีข้อละ 1 สถานการณ์ และมีสถานการณ์ในแต่ละด้าน
ด้านละ 20 ข้อ รวมทั้งฉบับ 60 ข้อ ใช้เวลาสอบ 40 นาที ดังตัวอย่าง

- คำชี้แจง 1. แบบทดสอบชุดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการทราบการกระทำ
หรือความคิดของนักเรียนถ้าเกิดเหตุการณ์นี้ขึ้นกับตัว
นักเรียน คำตอบที่นักเรียนเลือกตอบในแต่ละข้อนั้น
ไม่กระทบกระเทือนผลการเรียนของนักเรียน จึงขอให้
นักเรียนตอบให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด
2. การตอบคำถามแต่ละข้อขอให้ทำอย่างรวดเร็วที่สุดเท่าที่
จะทำได้โดยเมื่ออ่านข้อคำถามแต่ละข้อจบแล้วให้เลือกตอบ
ทันที
3. วิธีทำตอบให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ลงในช่อง ☐
ใต้ตัวอักษร ก ข ค หรือ ง ซึ่งตรงกับตัวเลือกที่นักเรียน
เลือกตอบในแต่ละข้อคำถามในกระดาษคำตอบ

ตัวอย่าง

- (๐) บุขกรมีนัดกับเพื่อนจะไปเที่ยวต่างจังหวัดในวันรุ่งขึ้น แต่แม่ของเธอบอกว่า เมื่อคืนนี้ฝนไม่ตักลัวว่าจะเกิดอันตรายจึงไม่ยากให้ไป ถ้านักเรียนเป็นบุขกรจะทำอย่างไร
- ก. ไม่ไป เพราะเชื่อความฝันของแม่ว่าเป็นจริง
 - ข. ขอเลื่อนวันไปเที่ยว ถ้าเลื่อนไม่ได้ก็จะไม่ไป
 - ค. ไปเที่ยวตามนัด เพราะฝันร้ายจะกลายเป็นดี
 - ง. ไปเที่ยวตามนัด และชี้แจงให้แม่ทราบถึงความสมเหตุสมผล

เฉลย ข้อ ง

4.2 การตรวจให้คะแนนแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตยชนิดสถานการณ์

4.2.1 ให้ 1 คะแนน สำหรับคำตอบที่ถูกต้อง

4.2.2 ให้ 0 คะแนน สำหรับคำตอบที่ผิด เว้นว่าง หรือตอบเกินกว่าหนึ่งตัวเลือก

4.3 นำแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตยไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทพลิลา เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน
ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

4. นำแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตยที่นักเรียนทำแล้วมาตรวจให้คะแนน หลังจากตรวจให้คะแนนแล้ว นำคะแนนทุกข้อมารวมกันและลำดับจากน้อยที่สุดไปหามากที่สุด คัดเอา 25 % จากคะแนนสูงสุดและต่ำสุดมาเป็นกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

5. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบโดยวิธีแจกแจงที (t -distribution) (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2531 : 185) เลือกเอาเฉพาะข้อที่มีอำนาจจำแนกสูงคือข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป จำนวน 40 ข้อ

6. นำแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้แล้ว 40 ข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2531 : 171) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .88

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแผนการวิจัย Randomized Control-Group Pretest - Posttest Design มีลักษณะของแบบแผนการทดลองดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 216)

ตาราง 1 แบบแผนการวิจัย

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
ER	T_1	$\bar{X}$	T_2
CR	T_1	-	T_2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการทดลอง

$\bar{X}$	แทน	การสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ
-	แทน	การสอนตามคู่มือครู
T_1	แทน	การสอบก่อนที่จะจัดกระทำการทดลอง (Pretest)
T_2	แทน	การสอบหลังจากที่จัดกระทำการทดลอง (Posttest)

- R แทน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม (Random Assignment)
 E แทน กลุ่มทดลอง (Experimental Group)
 C แทน กลุ่มควบคุม (Control Group)

วิธีดำเนินการทดลอง

ในการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ผู้วิจัยทดสอบนักเรียนด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตย แล้วบันทึกผลการสอบไว้เป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียนสำหรับวิเคราะห์ข้อมูล

2. ดำเนินการทดลอง โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนนักเรียนทั้งสองกลุ่มโดยใช้เนื้อหาเดียวกัน ในระยะเวลาการสอนเท่ากันคือ 16 คาบ แต่ใช้วิธีสอนแตกต่างกัน ดังนี้

2.1 กลุ่มทดลอง ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ 16 คาบ ๆ ละ 50 นาที และฝึกทักษะการทำงานกลุ่มก่อนการสอนในแต่ละเนื้อหาใช้เวลาประมาณ 5-10 นาที

2.2 กลุ่มควบคุม ได้รับการสอนโดยการสอนตามคู่มือครู 16 คาบ ๆ ละ 50 นาที

3. หลังจากจบการเรียนเนื้อหาทั้งหมดแล้ว ให้นักเรียนทุกคนทำการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชา ส 101 ประเทศของเรา เรื่อง สภาพภูมิศาสตร์ของประเทศไทยและการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม และแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ-ประชาธิปไตย

4. ตรวจคำตอบของนักเรียนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตย นำคะแนนมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและบุคลิกภาพประชาธิปไตย
ของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้ t-test ในรูปผลต่างของคะแนน
(Difference Score)

1.2 เปรียบเทียบบุคลิกภาพประชาธิปไตยภายในกลุ่มทดลองโดยใช้ t-test
แบบ Dependent Group

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 สถิติพื้นฐาน

2.1.1 หาค่าคะแนนเฉลี่ย คำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ
และอังคณา สายยศ. 2531 : 59)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

2.1.2 หาค่าความแปรปรวนของคะแนน คำนวณจากสูตร
(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 63)

$$S^2 = \frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ s^2	แทน ความแปรปรวนของคะแนน
ΣX	แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
ΣX^2	แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
N	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

2.2 หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้คำนวณจากสูตร (สมบุรณ์ ชิตพงศ์. 2523 : 2)

$$IC = \frac{\Sigma R}{N}$$

เมื่อ IC	แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่าง แบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้
ΣR	แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ
N	แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คำนวณจากสูตร KR.-20 ของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 168-169)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\Sigma pq}{s_c^2} \right]$$

เมื่อ r_{tt}	แทน ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน
----------------	--

- n แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
- p แทน สัดส่วนของผู้ทำได้ข้อหนึ่ง ๆ $= \frac{\text{จำนวนคนที่ทำได้}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$
- q แทน สัดส่วนของผู้ทำผิดในข้อหนึ่ง ๆ หรือ คือ $1-p$
- s_c^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือฉบับนั้น

2.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตย โดยวิธีหาลัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) จากสูตร (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2531 : 171)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_c^2} \right]$$

- เมื่อ α แทน ค่าลัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
- n แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
- s_i^2 แทน คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
- s_c^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

2.5 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตย โดยใช้วิธีการแจกแจงแบบที (t- distribution) จากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 185)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{s_H^2}{n_H} + \frac{s_L^2}{n_L}}} \quad df = n_H + n_L - 2$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ
	$\bar{X}_H$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
	$\bar{X}_L$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
	S_H^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง
	S_L^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
	n_H	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง
	n_L	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

2.6 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและบุคลิกภาพประชาธิปไตย
ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดำเนินโดยใช้ t -test แบบ Difference
Score จากสูตร (Edward, 1954 : 256)

$$t = \frac{\bar{X}_D - \bar{X}_D}{\sqrt{\frac{S_D^2}{N_1} + \frac{S_D^2}{N_2}}} \quad df = \frac{\left[\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2} \right]^2}{\frac{\left[\frac{S_1^2}{N_1} \right]^2}{N_1 - 1} + \frac{\left[\frac{S_2^2}{N_2} \right]^2}{N_2 - 1}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t -distribution
	$\bar{X}_D$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของความแตกต่างระหว่างการ ทดสอบหลังการเรียนกับการเรียนของ กลุ่มทดลอง
	$\bar{X}_D$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของความแตกต่างระหว่างการ ทดสอบหลังการเรียนกับการเรียนของกลุ่ม ควบคุม

$s_{D_1}^2$ แทน ความแปรปรวนของคะแนนความแตกต่างระหว่าง
การทดลองหลังการเรียนกับก่อนการเรียนของ
กลุ่มทดลอง

$s_{D_2}^2$ แทน ความแปรปรวนของคะแนนความแตกต่างระหว่าง
การทดลองหลังการเรียนกับก่อนการเรียนของ
กลุ่มควบคุม

N_1 แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง

N_2 แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มควบคุม

2.7 เปรียบเทียบความแตกต่าง บุคลิกภาพประชาธิปไตยของกลุ่มทดลอง
ก่อน และหลังการทดลองโดยใช้ t-test แบบ Dependent Group (ล้วน สายยศ
และอังคณา สายยศ. 2531 : 87)

$$t = \frac{\frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}}{df = N-1}$$

เมื่อ t แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
 D แทน ความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่
 N แทน จำนวนคู่

บทที่ 4
การวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย
ของผลการวิเคราะห์ข้อมูล จึงได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
X	แทน	คะแนนเฉลี่ย
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยก่อนทดลอง
$\bar{X}_{T_1}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยหลังการทดลอง
$\bar{X}_{T_2}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยความแตกต่างระหว่างการทดสอบก่อน การทดลองกับหลังการทดลอง
S^2_D	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนความแตกต่างระหว่างการทดสอบ ก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง
t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ
**	แทน	ความมีนัยสำคัญที่ระดับ .01
*	แทน	ความมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละจุดมุ่งหมายดังนี้

1. จากจุดมุ่งหมายข้อที่ 1 ที่ว่า เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา สังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ กับการสอน ตามคู่มือครู ซึ่งมีสมมติฐานว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่สอน โดยการเรียนแบบร่วมมือกับนักเรียนที่สอนตามคู่มือครูแตกต่างกัน จากการวัดผลสัมฤทธิ์ทาง- การเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนแล้ว เปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ดังกล่าว ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ กับการสอนตามคู่มือครู

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_{T_1}$	$\bar{X}_{T_2}$	$\bar{X}_D$	S^2_D	t
การเรียนแบบร่วมมือ	42	23.119	29.095	5.976	25.976	2.252*
การสอนตามคู่มือครู	42	22.548	26.619	4.071	17.733	

$$t_{(\alpha = .05, df = 80)} = 1.986$$

จากตาราง 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนกลุ่มที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ กับกลุ่มการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ที่ตั้งไว้ โดยที่นักเรียนที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือมีค่ารายเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าค่ารายเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

2. จากจุดมุ่งหมายข้อ 2 ที่ว่า เพื่อเปรียบเทียบบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ กับการสอนตามคู่มือครู ซึ่งมีสมมติฐานว่าบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ กับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกัน จากการวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยใช้แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ-ประชาธิปไตยแล้วเปรียบเทียบความแตกต่างของบุคลิกภาพประชาธิปไตยดังกล่าว ปรากฏผลดังแสดงไว้ในตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอน
โดยการเรียนแบบร่วมมือกับการสอนตามคู่มือครู

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_{T_1}$	$\bar{X}_{T_2}$	$\bar{X}_D$	S^2_D	t
การเรียนแบบร่วมมือ	42	27.690	30.095	2.405	12.527	1.395
การสอนตามคู่มือครู	42	26.762	30.238	3.476	12.249	

$$t_{(\alpha=.05, df=82)} = 1.985$$

จากตาราง 3 พบว่าบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนกลุ่มที่สอนโดยการเรียน
แบบร่วมมือ กับกลุ่มการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่
เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 ที่ตั้งไว้

3. จากจุดมุ่งหมายข้อที่ 3 ว่า เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือหลังและก่อนเรียน ซึ่งมีสมมติฐานว่า บุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง จากการวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยใช้แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตย แล้วเปรียบเทียบความแตกต่างของบุคลิกภาพประชาธิปไตยปรากฏผลดังแสดงไว้ในตาราง 4

ตาราง 4 . เปรียบเทียบความแตกต่างของบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือหลังและก่อนเรียน

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_{T_1}$	$\bar{X}_{T_2}$	ΣD	ΣD^2	t
กลุ่มทดลอง	42	27.690	30.095	101	769	4.356**

$$t (\alpha=.01, df=41) = 2.702$$

จากตาราง 4 พบว่า บุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 ที่ตั้งไว้

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ กับการสอนตามคู่มือครู
2. เพื่อเปรียบเทียบบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ กับการสอนตามคู่มือครู
3. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือหลังและก่อนเรียน

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือกับนักเรียนที่สอนตามคู่มือครูแตกต่างกัน
2. บุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือกับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกัน
3. บุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทพลีลา เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ที่เรียนวิชา ส 101 ประเทศของเรา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2536 จำนวน 7 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 340 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทพลีลา เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2536 จำนวน 84 คน ดำเนินการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการจับฉลาก จาก 7 ห้องเรียนให้เหลือ 2 ห้องเรียน แล้วนำกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม มาคละกันแล้วจับฉลากเพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

1.2.1 กลุ่มทดลอง จำนวน 42 คน ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ

1.2.2 กลุ่มควบคุม จำนวน 42 คน ได้รับการสอนตามคู่มือครู

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

2.1 แผนการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ รายวิชา ส 101 ประเทศของเรา 1 เรื่อง สภานุไมศาสตร์ของประเทศไทยและการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.2 แผนการสอนตามคู่มือครู รายวิชา ส 101 ประเทศของเรา 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง สภานุไมศาสตร์ของประเทศไทยและการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น .88 มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง .21 - .69 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .20 - .86

2.4 แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตย ชนิดสถานการณ์ (Situation) ของ สันติ สุทนต์ (2528 : 62) ซึ่งได้หาคุณภาพแล้ว เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ มีสถานการณ์ด้านละ 20 ข้อ โดยผู้วิจัยได้นำไปทดสอบกับนักเรียนจำนวน 100 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาคุณภาพอีกครั้งหนึ่งโดยวิธีแจกแจงที (t-distribution) เลือกเอาเฉพาะข้อที่มีอำนาจจำแนกสูงคือ ข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป ได้จำนวน 40 ข้อ มีสถานการณ์ 3 ด้าน คือ การเคารพซึ่งกันและกันจำนวน 13 ข้อ การแบ่งปันกัน การร่วมมือและประสานงานกันจำนวน 14 ข้อ การมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา 13 ข้อ แบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่น .88

3. การดำเนินการทดลอง

3.1 ทำการทดสอบก่อนการเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตย

3.2 ดำเนินการทดลองโดยนักเรียนกลุ่มทดลอง สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ และกลุ่มควบคุมสอนโดยการสอนตามคู่มือครู ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ทดลองสอนทั้งสองกลุ่ม ใช้เวลาในการทดลองเท่ากัน คือ 16 คาบ คาบละ 50 นาที

3.3 ทำการทดสอบหลังการทดลองกับนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตย ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันกับที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ผลต่างของคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนการทดลองสอนกับหลังการทดลองสอน แล้วทดสอบหาความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ t -test ในรูปของ Difference Score

4.2 เปรียบเทียบบุคลิกภาพประชาธิปไตยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ผลต่างของคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตย ก่อนการทดลองสอนกับหลังการทดลองสอน แล้วทดสอบหาค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ t -test ในรูปของ Difference Score

4.3 เปรียบเทียบบุคลิกภาพประชาธิปไตยหลังและก่อนการทดลองภายในกลุ่มทดลอง โดยใช้ t -test แบบ Dependent Group

ผลการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือกับการสอนตามคู่มือครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือกับการสอนตามคู่มือครู มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ เรื่อง สภาพภูมิศาสตร์ของประเทศไทยและการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ผลการศึกษาค้นคว้าอภิปรายได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า นักเรียนที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือกับการสอนตามคู่มือครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อวยชัย โชคนนยสิทธิ์ (2525 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่อง "การพัฒนาประเทศ" ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการเรียนเป็นทีม ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มที่เรียนโดยการเรียนเป็นทีม และกลุ่มที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ

กาญจนา มีพลัง (2532 : 135) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบการเรียนเป็นทีม กับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่เรียนโดยใช้การสอนแบบการเรียนเป็นทีม และกลุ่มที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือครูมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุษพงศ์ รักเรียน (2533 : 102) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการอ่านหนังสือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนตามคู่มือครูมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มอแกน (Morgan. 1987 : 3043) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการเรียนแบบร่วมมือ วิธีการที่ครูใช้ การจัดสภาพห้องเรียน การรวมกลุ่มทางสังคมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีการเรียนแบบร่วมมือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการเรียนแบบปกติ

ผลการวิจัยที่พบว่า นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือกับการสอนตามคู่มือครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน น่าจะมีผลมาจาก

1.1 การสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือเป็นการสอนซึ่งให้ผู้เรียนเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน โดยประกอบด้วยสมาชิก 4-6 คน มีความสามารถแตกต่างกัน (Winitzky and Ron Drickey. 1991 : 216) การจัด-

การสอนด้วยวิธีแบบกลุ่มเล็ก ๆ (Small Group Instruction) นักการศึกษา เชื่อว่าเอื้ออำนวยต่อการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่จะพัฒนาทักษะทางวิชาการระดับสูง ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการทำงานร่วมกัน ต่างจากการสอนแบบครูสอนทั้งชั้นที่ กระบวนการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนมักจะมีลักษณะเป็นทิศทางเดียว โดยครูเป็นผู้พูด นักเรียนเป็นผู้ฟัง (ชอบ ลีชอ. 2534 : 57) และจากผลการวิจัยของโรเบิร์ต สลาวิน จำนวน 38 เรื่อง แสดงถึงห้องเรียนที่เรียนโดยการเรียนแบบร่วมมือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าห้องเรียนปกติ นอกจากนั้น เนล เดวิดสัน (Neil Davidson) ที่ได้ทำการวิจัยมากกว่า 70 เรื่อง มีแค่ 2 เรื่อง ที่ปรากฏว่าการเรียนในห้องเรียน แบบปกติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการเรียนในห้องเรียนแบบใช้การสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ (สริย์ ขาวเออร์. 2535 : 14)

1.2 การสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการร่วมมือช่วยเหลือและเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กันทั้งกลุ่ม ผู้เรียนแต่ละคนไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองเท่านั้น แต่ยังต้องให้ความร่วมมือและช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกในกลุ่มให้เกิดการเรียนรู้ด้วย คือผู้เรียนแต่ละคนจะมีโอกาสเป็นทั้งผู้แสวงหาความรู้ ผู้สอน และผู้รับการสอน ในบทบาทที่เป็นผู้สอน สมาชิกในกลุ่มทำหน้าที่ที่จะต้องตระเตรียมข้อมูล และจัดองค์ประกอบแนวความคิดเพื่อการนำเสนอต่อผู้ฟัง ทำให้ผู้สอนมีโอกาที่จะจัดระบบข้อมูลความรู้ในสมองให้มีรูปแบบที่รัดกุม เพื่อนำออกใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว และมีประสิทธิภาพ และในขณะเดียวกันต้องจัดเรียงลำดับขั้นตอนการอธิบายอย่างสมเหตุสมผล ซึ่งเป็นการฝึกกระบวนการคิดเชิงตรรก (Logical Thinking) ในเวลาให้ผู้สอนทำการอธิบายให้สมาชิกคนอื่น ๆ ฟัง ทำให้นักเรียนได้พัฒนาความเข้าใจของตนเอง (ชอบ ลีชอ. 2534 : 60-61)

1.3 บทบาทของครูในการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือจะทำหน้าที่สร้างสภาพแวดล้อมและหาวิธีการเอื้ออำนวยให้นักเรียนรู้สึกว่าจะสามารถค้นคว้าหาความรู้ได้จากการร่วมมือการเรียน ซึ่งเกิดจากการกระทำของตนเองและจากเพื่อนนักเรียนด้วยกัน บรรยากาสดังกล่าวทำให้นักเรียนรู้สึกเป็นกันเอง จึงทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียน

จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนพบว่าในการรายงานหน้าชั้นเรียนโดยใช้แผ่นใส ผู้เรียนแต่ละกลุ่มจะมีโคลง กลอนประกอบ อีกทั้งมีการวาดภาพที่เป็นสัญลักษณ์ของกลุ่มและภาพที่วาดสอดคล้องกับเรื่องที่รายงาน ทำให้เป็นที่สนใจของนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ นอกจากนั้น การที่ครูกระตุ้นส่งเสริมทักษะทางด้านความคิดแก่นักเรียนโดยใช้สื่อการสอน เช่น แผ่นใสภาพการ์ตูนเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม แผนที่ บทความจากหนังสือพิมพ์ วิดีโอเทป หนังสือเรียนจากต่างสำนักพิมพ์ การแสดงการยอมรับความผิดพลาดของนักเรียน ซึ่งน่าจะเป็นเหตุที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

1.4 การประเมินผลการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือนี้มีส่วนสำคัญประการหนึ่งทำให้นักเรียนมีแรงจูงใจและเกิดความสนใจในการเรียนมากขึ้น กล่าวคือมีการชมเชยยกย่อง มีการให้รางวัลและการให้ข้อมูลป้อนกลับซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน (อารี พันธุ์ทิพย์, 2534 : 198 - 200) และในการเรียนแบบร่วมมือครูจะทำการตรวจสอบว่านักเรียนในกลุ่มได้เรียนรู้เนื้อหาวิชาที่ตนเองและกลุ่มรับผิดชอบ ด้วยการซักถามนักเรียนให้อธิบายให้ครูฟัง ประเมินวิธีการการทำงานกลุ่มของนักเรียนโดยไม่ประเมินหรือตัดสินนักเรียนในลักษณะที่ทำลายกำลังใจของนักเรียน นอกจากนั้นยังให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินการทำงานกลุ่มเพื่อปรับปรุงการทำงานครั้งต่อไป จึงเห็นได้ว่าการเรียนแบบร่วมมือนอกจากจะประเมินในส่วนที่เป็นผลสัมฤทธิ์แล้วยังประเมินเกี่ยวกับทักษะการทำงานร่วมกันอีกด้วย

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือกับการสอนตามคู่มือครู มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยไม่แตกต่างกัน ผลการศึกษครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรชาติ มานิตย์ (2530 : 103) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนโดยการเรียนเป็นทีมกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า บุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนกลุ่มที่สอนโดยการเรียนเป็นทีมสูงกว่ากลุ่มที่สอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ

ปริยาวรรณ ทุมโฆสิต (2532 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการใช้เทคนิคควิซกับการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ ผลการวิจัยพบว่าทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของกลุ่มที่เรียนโดยใช้เทคนิคควิซและกลุ่มที่เรียนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยที่พบว่านักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือกับการสอนตามคู่มือครูมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยไม่แตกต่างกัน น่าจะมีผลมาจาก

1. นักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมได้ผ่านกระบวนการปลูกฝังคุณลักษณะประชาธิปไตยมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งจากครอบครัวและโรงเรียน กล่าวคือ การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่หรือผู้ปกครองมีส่วนเกื้อหนุนก่อให้เกิดบุคลิกภาพประชาธิปไตย ทั้งนี้จะเห็นจากข้อสังเกตที่ได้จากค้นคว้าเรื่อง การอบรมเลี้ยงดูบุตร พบว่าการเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวไทยกำลังเปลี่ยนไปในทิศทางที่ต้องการให้เด็กเป็นอิสระ พึ่งพาตนเอง มีความรับผิดชอบต่อสังคม การเลี้ยงดูลูกชายและหญิงเป็นไปในลักษณะเดียวกันมากขึ้น และพยายามสนองความต้องการของเด็กทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ อีกทั้งมีความตระหนักในบทบาทระหว่างพ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดูบุตร (จรรยา สุวรรณทัต . 2535 : 24) และจากการศึกษาทัศนคติแบบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตการศึกษา 2 พบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีทัศนคติแบบประชาธิปไตยด้านปณิธานธรรมสูงกว่าด้านจารวัตรธรรมและด้านสามัคคีธรรม (ชนะ นิลรัตน์. 2519 : 39-41)

นอกจากนั้นจะเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ให้นักเรียนได้มีการจัดตั้งองค์กรซึ่งเป็นตัวแทนของนักเรียนในรูปของคณะกรรมการนักเรียนหรือสภานักเรียน โดยให้นักเรียนได้สมัครรับเลือกตั้งและออกเสียงเลือกตั้ง ล้วนเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนได้รู้จัก รับผิดชอบ และรวบรวมระบบคุณค่าจนกระทั่งเกิดเป็นลักษณะนิสัย

ประชาธิปไตยในระดับหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ สำเร็จ ยุธัย (2533 : 22) ที่กล่าวว่า การสร้างคุณลักษณะต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนสามารถทำได้ตั้งแต่เด็ก กระทั่งถึงวัยหนุ่มสาว โดยการอบรมเลี้ยงดู การใช้เทคนิคการสอน และการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรของโรงเรียน ประกอบกับในช่วงระยะ 2-3 ปีที่ผ่านมา มีเหตุการณ์ทางการเมืองเกิดขึ้นในประเทศไทยและได้มีการเสนอข่าวทางสื่อสารมวลชน เช่น การเลือกตั้งผู้แทนราษฎร การหาเสียงเลือกตั้ง การอภิปรายในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น นักเรียนได้ฟังและเห็นตัวอย่าง จึงมีส่วนให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงน่าจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บุคลิกภาพ-ประชาธิปไตยของนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน

2.2 นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ใกล้เคียงกัน คือ การสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ เริ่มต้นด้วยการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อปลูกฝังทักษะการทำงานร่วมกัน ครูนำเข้าสู่บทเรียน แจกจุดประสงค์การเรียนรู้ นักเรียนแบ่งกลุ่มและกำหนดบทบาทหน้าที่ ครูเสนอหัวเรื่องที่ จะศึกษา นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกหัวเรื่องที่ จะศึกษา กำหนดหัวข้อย่อยภายในกลุ่มและแบ่งหัวข้อย่อยกันศึกษา นำมาอธิบายและอภิปราย ภายในกลุ่ม สรุปและส่งตัวแทนรายงาน ครูช่วยสรุปสิ่งที่เรียนไป นักเรียนประเมินการทำงานกลุ่ม ครูให้ข้อมูลป้อนกลับและให้รางวัลหรือชมเชย สำหรับการสอนตามคู่มือครู จะเริ่มด้วยครูเร้าความสนใจ แจกจุดประสงค์ ทบทวนความรู้เดิม ครูเสนอบทเรียนใหม่โดยเสนอเรื่อง ที่นักเรียนจะต้องศึกษา ขึ้นแนะให้เกิดการเรียนรู้ นักเรียนจะมีการแบ่งกลุ่มเช่นกันแต่ให้เป็นไปตามกลุ่มปกติทั่ว ๆ ไปที่ไม่มีการจัดระบบและมีการฝึกกิจกรรมกลุ่มเพื่อให้เกิดความตระหนักในการทำงานร่วมกัน นักเรียนจะร่วมกันศึกษาตามหัวเรื่องที่กลุ่มเลือก มีการร่วมอภิปรายและสรุปเรื่องที่ศึกษา พร้อมทั้งส่งตัวแทนรายงานหน้าชั้น ครูแจ้งผลการปฏิบัติ ประเมินผลการเรียน ครูสรุปบทเรียนเพื่อเป็นการส่งเสริมความมั่นใจและถ่ายโอน จะเห็นว่าขั้นตอนการทำกิจกรรมใกล้เคียงกันมาก ต่างกันในจุดที่มีการฝึกทักษะการทำงานกลุ่ม การกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม การหมุนเวียนบทบาทหน้าที่ การตรวจสอบผลการศึกษาภายในกลุ่ม และการให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการ

ประเมินการทำงานกลุ่ม การจัดสภาพการเรียนการสอนดังกล่าวจึงอาจทำให้บุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันในช่วงระยะเวลาเพียง 16 คาบ ดังกล่าว

3. ผลการวิจัยที่พบว่านักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง น่าจะมีผลมาจาก

3.1 การสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่นักเรียนต้องสามารถทำงานร่วมกันได้ เข้ากันได้กับทุก ๆ คน โดยที่นักเรียนต้องรู้จักกัน ใฝ่ใฝ่ใจกัน พูดสื่อความหมายกันได้ชัดเจน ยอมรับและให้การสนับสนุนซึ่งกันและกัน ช่วยกันแก้ปัญหาความขัดแย้ง (เปรมจิตต์ ขจรภัย ลาร์เซ็น. 2536 : 2) การจัดสภาพการเรียนการสอนดังกล่าวเป็นการปลูกฝังคุณลักษณะที่เป็นจุดหมายของหลักสูตร ซึ่งในเรื่องดังกล่าวนี้ สำเร็จ ยุธัย (2533 : 22) กล่าวว่า ลักษณะนิสัยของนักเรียนหลายอย่างได้รับอิทธิพลโดยตรงจากเทคนิคการสอนของครูในโรงเรียน วิธีสอนช่วยปลูกฝังสร้างเสริมคุณลักษณะที่ต้องการได้จริง ครูจึงต้องตระหนักในเรื่องนี้ให้มาก

3.2 การจัดบรรยากาศในการเรียนแบบร่วมมือ มีการจัดห้องเรียนโดยจัดโต๊ะเรียนเป็นกลุ่ม ๆ นักเรียนในแต่ละกลุ่มจะหันหน้าเข้าหากันและใกล้ชิดกัน ทำให้สะดวกต่อการปรึกษาหารือกัน มีการให้กำลังใจและช่วยเหลือกัน วิชัย วงษ์ใหญ่ (2531 : 25) ได้กล่าวว่า ผลงานวิจัยแสดงให้เห็นว่าบรรยากาศในห้องเรียนที่ดี นักเรียนอยู่ในสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพ บรรยากาศทางจิตวิทยาที่ดี เช่น มีกฎระเบียบในการปฏิบัติตน มีความผูกพันกับเพื่อนฝูงในทางที่ดีและมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่เสมอ จะช่วยเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ดีขึ้น จึงเห็นได้ว่าบรรยากาศในห้องเรียนที่ดีนอกจากจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้ว ยังเอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะนิสัยที่ต้องการอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ในการกำหนดจุดประสงค์ในการเรียนแต่ละคาบ นอกจากจะกำหนดจุดประสงค์ปลายทาง จุดประสงค์นำทาง ซึ่งเป็นจุดประสงค์ในการศึกษาเนื้อหาวิชา และจุดประสงค์การทำงานร่วมกันแล้ว ครูควรกำหนดเกณฑ์ที่จะถือว่าการเรียนในคาบเรียนนั้น ๆ ประสบผลสำเร็จ และแจ้งต่อนักเรียนให้ทราบด้วย เช่น แจ้งว่ากลุ่มของนักเรียนต้องสรุปปัญหาที่ศึกษาได้ถูกต้อง และทำแบบทดสอบได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 15 คะแนน จึงจะถือว่าเป็นกลุ่มที่ทำงานและช่วยเหลือกันดีที่สุด หรือ นักเรียนตอบคำถามได้ 8 -10 คำถาม ดีมาก 5-7 คำถาม ดี ต่ำกว่า 5 นักเรียนต้องกลับไปศึกษาเนื้อหาอีกครั้งหนึ่ง หรือ ผลการทดสอบของนักเรียนรายบุคคลและผลคะแนนเฉลี่ยรายกลุ่มสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน และนักเรียนมีการช่วยเหลือกันในกลุ่มโดยครูจะเป็นผู้สังเกตการร่วมมือของนักเรียนในกลุ่ม เป็นต้น

1.2 การฝึกทักษะทางสังคม (Social Skill) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งในการเรียนแบบร่วมมือ ผู้สอนหรือผู้วิจัยควรทำการศึกษาให้ลึกซึ้ง โดยต้องพิจารณาว่าจะฝึกทักษะในเรื่องอะไร จำนวนกี่ทักษะ จะฝึกอย่างไร และจะมีวิธีการประเมินอย่างไรว่านักเรียนผ่านทักษะดังกล่าวแล้ว ตลอดจนจะฝึกในช่วงไหน การฝึกทักษะทางสังคมจะช่วยให้นักเรียนได้ทำงานกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพและมีความตระหนักถึงพลังของกลุ่ม ตลอดจนความจำเป็นที่ต้องทำงานร่วมกับผู้อื่นให้ได้ ตัวอย่างทักษะทางสังคมที่ต้องฝึกให้แก่ นักเรียน ทักษะที่นักเรียนต้องทำ เช่น เข้าร่วมกลุ่มอย่างเจียมใจเสียงค่อย ไม่ใช้คำหยาบคาย ทักษะที่นักเรียนต้องใช้ เช่น เสนอวิธีการเกี่ยวกับวิธีทำงานให้บรรลุผลดี ทักษะร่วมกัน เช่น ให้สมาชิกในกลุ่มออกความเห็นออกมาดัง ๆ ให้ได้ยินในกลุ่มอย่างชัดเจน เป็นต้น

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมีความเห็นว่า ในการสอนแบบร่วมมือนั้น ผู้สอนหรือผู้วิจัยควรทำการฝึกกิจกรรมการทำงานกลุ่มก่อน เพื่อให้นักเรียนเกิดความตระหนักเห็นความสำคัญของการที่ต้องทำงานร่วมกับผู้อื่น และต่อมาจึงอธิบายวิธีการเรียนหรือขั้นตอนในการเรียนให้นักเรียนทราบ ส่วนการฝึกทักษะทางสังคมซึ่งเป็นทักษะย่อย ๆ ที่ทำให้การทำงานกลุ่มดีขึ้น ควรนำมาฝึกก่อนทำการสอนทุกคาบเรียน โดยครูหรือผู้ทำการวิจัยพิจารณาว่าควรฝึกทักษะอะไรให้นักเรียนและมีการตรวจสอบหรือสังเกตดูว่านักเรียนได้กระทำทักษะที่ได้ฝึกไปนั้นหรือไม่เพียงใด

1.3 การควบคุมเรื่องเวลาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จากการทำวิจัยพบว่า เวลามักจะล่วงเลยเกินกำหนดที่วางไว้ ทั้งนี้เนื่องจากสาเหตุหลายประการ เช่น การที่โรงเรียนกำหนดตารางเรียนให้นักเรียนเดินหมุนเวียนเข้าห้องเรียนเมื่อหมดคาบเรียนหนึ่ง ๆ ทำให้เสียเวลาในการเดินทางจากอาคารหนึ่งไปยังอีกอาคารหนึ่ง นอกจากนั้นยังพบว่าโต๊ะเรียนมีจำนวนมากกว่าจำนวนนักเรียน ทำให้นักเรียนต้องมาจัดโต๊ะในส่วนที่เกินออกไป และจัดเข้าที่เดิมหลังจากหมดคาบเรียน ดังนั้นจึงต้องพยายามควบคุมเวลาให้นักเรียนได้กระทำตามที่วางไว้ให้ได้มากที่สุด

1.4 การวัดผลและประเมินผล ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า หลังจากทีนักเรียนเรียนเนื้อหาไปได้ 2-4 คาบแล้ว ควรจะประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเนื้อหาส่วนที่เรียนไปแล้วกับนักเรียนทุกกลุ่ม เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนได้ทบทวนบทเรียนและร่วมมือช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม ทั้งนี้เพราะเมื่อมีการทดสอบแล้วครูก็จะประกาศคะแนนเป็นรายบุคคลและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม การทดสอบอาจใช้เวลาอีกเหนือจากคาบเรียนปกติ ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าถ้ากระทำบ่อยครั้งจะทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์เพิ่มสูงขึ้นและนักเรียนจะช่วยเหลือกันมากขึ้น

การประเมินผลการทำงานกลุ่มที่ประเมินโดยนักเรียนในกลุ่มเป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างต่อเนื่อง เพราะสังเกตเห็นว่านักเรียนรู้สึกตื่นตัวและแสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง และการประเมินงานกลุ่มเป็นหลักการพื้นฐานสำคัญประการหนึ่ง

ของการเรียนแบบร่วมมือทั้งนี้ด้วยจุดประสงค์ที่จะให้นักเรียนได้ปรับปรุงการทำงานกลุ่มให้ดียิ่งขึ้น สิ่งที่ควรซักถามนักเรียนเกี่ยวกับทักษะการทำงานกลุ่มหลังจากจบการเรียนในแต่ละคาบ เช่น วันนี้กลุ่มของนักเรียนทำอะไรได้ดีที่สุด และในคาบเรียนต่อไปคิดว่า จะพัฒนาอะไรให้ดีกว่าคาบเรียนนี้ นอกจากนั้นควรถามนักเรียนทั้งชั้นและรายบุคคลว่า วันนี้นักเรียนได้ฝึกทักษะในการทำงานที่ดีอะไรบ้าง และในคาบเรียนต่อไปนักเรียน คิดว่าจะปรับปรุงให้ดีขึ้นได้อย่างไร วันนี้ตัวนักเรียนได้กระทำในสิ่งที่ดีอย่างไรที่ถือว่าเป็น การช่วยกลุ่ม และคาบเรียนต่อไปนักเรียนคิดว่าจะช่วยเหลือกลุ่มอย่างไร นักเรียน ได้ประโยชน์อะไรจากการเรียนในคาบเรียนนี้ เป็นต้น

1.5 การสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือมุ่งให้ผู้เรียนได้ร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเอื้ออาทรต่อกันมากกว่าจะแข่งขันชิงดีชิงเด่นกัน จากสภาพสังคมปัจจุบันจะเห็นว่านักเรียนจะเน้นการแข่งขันเพื่อจะได้เป็นผู้ชนะและไปถึงจุดหมายปลายทางคือฐานะที่ร่ำรวยและมีชื่อเสียงก่อนผู้อื่น ซึ่งลักษณะเช่นนี้ได้เป็นเป้าหมายที่แท้จริงของการศึกษา ดังนั้นจึงควรนำวิธีการเรียนดังกล่าวไปใช้และจัดสภาพการณ์ให้นักเรียนต้องร่วมมือช่วยเหลือกัน

1.6 การสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือเป็นรูปแบบการสอนที่มุ่งพัฒนา การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยจะเน้นกระบวนการพัฒนาแต่ละบุคคลและการสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม เพื่อเสริมสร้างกระบวนการประชาธิปไตยและการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ จึงสอดคล้องกับสภาพการณ์ของบ้านเมืองปัจจุบันที่ต้องการพัฒนาบุคคลในชาติให้มีความรู้ความเข้าใจในระบอบการปกครองประชาธิปไตย และมีวิถีชีวิตที่เป็นประชาธิปไตย ในการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาควรจัดกิจกรรมให้นักเรียน ได้มีการปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนได้รับรู้ เข้าใจ มีทักษะ ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และปฏิบัติจนเป็นนิสัยที่ติดตัวไปจนเข้าสู่สู่วัยทำงาน ซึ่งเป็นการกระทำที่ต่อเนื่องจากระดับประถมศึกษาตอนต้น ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้มีการนำเอาเทคนิคการสอนแบบร่วมมือไปใช้สอนในวิชาสังคมศึกษาให้แพร่หลายมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองอาจเป็นตัวแปรที่สำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลถึงคุณลักษณะที่ต้องการปลูกฝัง ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทดลองโดยใช้เวลาในการทดลองให้มากขึ้น เช่น 1 หรือ 2 ภาคเรียน

2.2 ควรนำการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือไปทดลองสอนกับเนื้อหาวิชาอื่น ๆ เช่น วิชาพระพุทธศาสนา ท้องถิ่นของเรา ประชากรศึกษา เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการสอนแบบอื่น ๆ เช่น การสอนแบบทีม การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ การสอนแบบซินดิเคต การสอนแบบเทคนิคกรณีตัวอย่าง ว่ามีผลแตกต่างกันหรือไม่เพียงใด

2.3 ควรนำการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือไปใช้ทดลองกับนักเรียนในระดับต่าง ๆ เช่น ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ตลอดจนในระดับอาชีวศึกษา เพื่อศึกษาว่าเทคนิคการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือเหมาะสมกับระดับใดมากที่สุด

2.4 การสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือมีหลายรูปแบบ เช่น รูปแบบ STAD, TGT, Jigsaw II, TAI, Group Investigation นอกจากนี้ยังมีรูปแบบของการเรียนแบบร่วมมือที่เป็นรูปแบบทั่ว ๆ และรูปแบบย่อย ๆ อีกหลายรูปแบบ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าน่าจะทดลองนำวิธีอื่น ๆ มาใช้เพื่อเปรียบเทียบว่ารูปแบบการสอนแบบใดเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาใด และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะที่ต้องการปลูกฝังหรือไม่

2.5 การสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือน่าจะส่งผลถึงตัวแปรอื่น ๆ อีก เช่น ความภาคภูมิใจในตนเอง เจตคติต่อวิชา ต่อโรงเรียน ความร่วมมือต่อกลุ่ม ความมีวินัยในตนเอง เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล สมวิเชียร. ประชาธิปไตยกับสังคมไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2520.
- กรมวิชาการ. "การวิจัยสังเคราะห์กระบวนการหลักสูตร หลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช 2521 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 หลักสูตร
มัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524, "วารสารวิจัยทางการศึกษา.
2(19) : 28-40 ; เมษายน-มิถุนายน 2532.
- ก่องแก้ว เจริญอักษร. "การเรียนการสอนด้วยการใช้ "กลุ่ม" (1)," จดหมายข่าว
ครูสังคมศึกษา. หน้า 1-3. กรกฎาคม-กันยายน. 2533.
- กัญญา มิวลิ่ง. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความมีวินัยในตนเองของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบเรียนเป็นทีม
กับการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อุดลำนเา.
- เกรียง กิริติกร. "การปลูกฝังประชาธิปไตยในโรงเรียน," ไทยรัฐ. 16 ธันวาคม
2517 หน้า 5,12.
- จรรยา สุวรรณทัต. ให้การศึกษาอย่างไรเด็กจึงจะมีคุณภาพประชาธิปไตย.
กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2519.
- _____. "สังคมจิตวิทยาของวัยเด็ก," ประมวลบทความทางวิชาการฉบับพิเศษ พ.ศ.
2525 - 2535. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มศว ประสานมิตร, 25 สิงหาคม
2535.
- จรรยาพรณ เพ็ญสุข. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีสอนแบบการเรียนเป็นทีม ที่จัด
กิจกรรมด้วยวิธีการใช้กรณีตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อุดลำนเา.

ชนะ นิลรัตน์. การศึกษาทัศนคติแบบประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตการศึกษา 2. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. อัดสำเนา.

ชวาล แพร่ตกุล. เทคนิคการวัดผล. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2522.

ชาญชัย อาจินสมาจาร. "การเรียนรู้แบบร่วมมือ," ประชาศึกษา. 40(60) : 19 ; มีนาคม 2533.

ชูศรี สนิทประชากร. "การเรียนรู้โดยการร่วมมือ," จันทร์เกษมสาร. 2(4) : 48-49 ; กรกฎาคม-ธันวาคม 2534.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. ศูนย์การเรียนรู้แนวใหม่สำหรับการปฏิรูปห้องเรียน : เทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท. , 2518.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. อุดมการณ์ทางการเมือง. กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย, 2517.

ชอบ ลิขอ. "การเรียนรู้การสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดและการแก้ปัญหา," วารสารประชากรศึกษา. 17(1) : 57-61 ; เมษายน 2534.

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. "ประชาธิปไตยในทัศนะของนิสิต," วารสารเศรษฐศาสตร์. 1 : มกราคม 2517.

ทินพันธ์ นาคะตะ. ประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : อมรการพิมพ์, 2517.

ทวีป อภิสิทธิ์. "กระบวนการกลุ่มการเรียนรู้การสอน," มิตรครู. 27(9) : 42-50 ; พฤษภาคม 2528.

ทิตนา แคมมณี. "ทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ในการสอน," กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1. กรุงเทพฯ : บุรพาคิลป์การพิมพ์, 2522.

X วัชชัย แสงจักร์. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.

นวลเพ็ญ และวิรัช วิเชียรโชติ. อารยประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : บริษัทประชาชน จำกัด, 2517.

บุษงค์ รักเรียน. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยวิธีสอนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอนตามคู่มือครู. ปรินญาณินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

ปิ่นประภา บุตรไสว. การศึกษาเปรียบเทียบวิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวนและวิธีสอนแบบปกติที่ส่งผลให้เกิดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรินญาณินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

ปรียาวรรณ ทมไฉลิต. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนโดยใช้เทคนิคคิวชี กับการสอนตามคู่มือครูการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์. ปรินญาณินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.

เปรมจิตต์ ขจรภัย ลาร์เซ่น. วิธีสอนแบบการเรียนรู้ร่วมกัน. เอกสารการประชุมสัมมนาวัตกรรมการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, อัดสำเนา.

พานิช เพชรจำรัส. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อวิชาภาษาไทยเพื่อกิจธุระและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยสอนแบบซินดิเคตกับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญาณินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.

พจน์ สะเพียรชัยและคณะ. การวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519.

พวรรณศรี แก้วธรรมสาร. "การเรียนแบบทำงานรับผิดชอบร่วมกัน," สารพัฒนาหลักสูตร. 95 : 35-37 : กุมภาพันธ์ 2533.

เพ็ญสิริ จีระเดชากุล. ปรัชญาการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2533.

ไพโรจน์ ดารามาต. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อคุณลักษณะ
ประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชาสังคมศึกษาโดยวิธีสอนแบบ
ซินติเคท กับการสอนตามหลักสูตร พุทธศักราช 2521. ปรินญาณินธ์ กศ.ม.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.

✕ ยุทธศาสตร์ นันทราช. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่มี
คุณลักษณะเก็บตัว-แสดงตัว เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์. ปรินญาณินธ์
 กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.
 อัดสำเนา.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ
 : ศึกษาพร, 2531.

วาริ ธีระจิตร. การพัฒนาการสอนสังคมศึกษาระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ :
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

วิชาการ, กรม. รายงานการสัมมนา เรื่องหลักสูตรสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ
 : กรมวิชาการ, 2530.

_____. รายงานการวิจัยเรื่องการวิจัยสังเคราะห์กระบวนการหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้น
พุทธศักราช 2521 (ฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ, 2532.

วิชัย วงษ์ใหญ่. "การวิจัยที่จำเป็นต่อการปฏิบัติเพื่อพัฒนาบุคคลและสังคม,"
วารสารการวิจัยทางการศึกษา. 18(4) : 25 ใ้ ตุลาคม-ธันวาคม 2531.

วิสุทธิ โพธิ์แท่น. ประชาธิปไตย : แนวคิดและตัวแบบประเทศประชาธิปไตยในอุดมคติ.
 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524.

วิรัช วิเชียรโชติ. "คุณลักษณะประชาธิปไตยกับสังคมไทย." พัฒนาวัฒนธรรม. 9 : 5-11
 : กรกฎาคม 2516.

สมบูรณ์ ชิตพงศ์. เทคนิคการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนสังคมศึกษา.

กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2523.

× สมเกียรติ สุริยะกุล. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิธีสอน
ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการกลุ่ม
สัมพันธ์และการใช้คู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา.

ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.

สมพงษ์ พวงคำ. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์
และทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการ
สอนด้วยวิธีปกติและกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

× สมภพ ลิขิตธรรม. การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ที่เรียนสังคมศึกษาโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนแบบปกติ.

ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2525. อัดสำเนา.

สุธีร์ ฒ ปาลัก. เกมมหาสนุก. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อานวยสาสน์, 2522.

สุรศักดิ์ หลาบมาลา. "การเรียนการสอนแบบร่วมมือ," วิทยจารย์. 86(2) : 4 ;
กุมภาพันธ์ 2531.

_____. "การจัดกลุ่มนักเรียนในการเรียนแบบร่วมมือ," สารพัฒนาหลักสูตร.
96 : 32 ; มีนาคม 2533.

สุรีย์ ขาวเออร์. "การเรียนรู้อยู่โดยการร่วมมือ," วารสารวิชาการ-อุดมศึกษา.
2(1) : 14 ; กันยายน-ธันวาคม 2535.

ลำเร้ว ยุธัย. "การปลูกฝังและพัฒนาคุณลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศ."
วารสารศึกษาศาสตร์. 14(1) : 22 ; กุมภาพันธ์-พฤษภาคม 2533.

สุรชาติ มานิตย์. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและบุคลิกภาพ
ประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนโดยการเรียนเป็นทีม
กับการสอนตามคู่มือครู. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

ลาโรช บัวศรี. แนวคิดในการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : มงคลการพิมพ์, 2530.

"สโมสร หนูจุก : เกม," มติชน. 26 กรกฎาคม 2535. หน้า 16.

_____. 8 พฤศจิกายน 2535. หน้า 16

_____. 15 พฤศจิกายน 2535. หน้า 16

_____. 13 ธันวาคม 2535. หน้า 16

ลันติ สุททรัพย์. การสรางแบบทดสอบวัดคุณลักษณะปราชญ์ไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินญาณินท์ กค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

หน่วยศึกษานิเทศก์, กรมสามัญศึกษา. คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการวิชาสังคมศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ : 2534.

อารี พันธุ์มี. จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : บริษัทเลิฟแอนด์ลิฟเพรส จำกัด, 2531.

อวยชัย โชคนุญสิทธิ. การศึกษาลักษณะภูมิทัศน์และทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษา เรื่อง "การพัฒนาประเทศ" ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการเรียนเป็นทีม. ปรินญาณินท์ กค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.

Amalaya Nattive Nancy Ninitzky and Ron Drickey. "Using Cooperative Learning with Presservice Elementary and Secondary Education Students," Journal of Teacher Education. 42(3) : 216 ; May/June, 1991.

Appleton, Ann Lelie. "Citizenship Education and Political Socialization of Philippine School Children in a Provincial Setting," "Dissertation Abstracts Interantional, 36(10) : 6590-A ; June, 1976.

X Bliss, Traci. "Small Group Work in High School Social Studies : Promise and Practice (Cooperative Learning, Committee, Citizenship)," Dissertation Abstracts International. 1986.

X Butler, Renee. "Cooperative Learning and computer simulations : Examining effects on the problem-solving abilities of sixth-grade students," Dissertation Abstracts International. 1991.

X Delgado, Maria Teressa. "The Effects of a Cooperative Learning Strategy on the Academic Behaviour of Mexican-American children," Dissertation Abstracts International. 1987.

Edward, Allen L. Statistical Methods for the Behavioral Science. New York : Rinehart and Co., Inc., 1954.

Fan, Chuag Teh. Item Analysis Table. Educational Testing Service, Princeton, New Jersey : 1952.

Furtwengler, Carol B. "How to Observe Cooperative Learning Classroom," Education Leadership. April, 1992.

Hauwiller. James G. A Three Day Workshop in Co-operative Learning. Bangkok : The Department of Teacher Education Ministry of Education, 1991.

Jerry, Olivas. "Using Cooperative Learning to teach Word Processing," Adult Learning. 3(3) : 22 November, 1991.

Johnson, D.W. and R.T. Johnson. Cooperation and Competition : Theory and Research. Edina, Minn : Interaction Book Company, 1989.

- X Mawil, G. and D.R. Schmitt. "Cooperation in a three Persons Prisoner's Dilemma," The Journal of Personality & Social Psychology. 1972.
- X Morgan, Bobbette M. "Cooperative Learning : Teacher use, Classroom Life, Social Intergation, and Student Achievement," Dissertation Abstracts International. 1987.
- Michaelis, John U. Social Studies for Children in Democracy. New York, Prentice-Hall Inc.,. 1950.
- X Native, Amalya. "The Effects of Cooperative Learning Instructional Strategies on Academic Achievement Amont Sixth-Grade Social Studies Students (Group,Teams)," Dissertation Abstractcs Intervational. 1986.
- Plater, Marguerite Joyce Brady. "The Effects of Democratic Classroom Procedures on the Behaviour of 9 to 11 Year-old Children," Dissertation Abstracts International. 1978.
- X Saxe, Suzanne, "The effects of Peer Interaction and Incentive on Adult Learner Achievement (Cooperative Learning, Self / Group Study, Training & Development, Instructional Design, Andragogy," Dissertation Abstracts International. 1985.
- Schnideman, Rose. Democratic Educational on Practice. New York, Happer & Brothers Publishers, 1965.
- Slavin, Rovert E. "Cooperative Learning and Cooperative Schools," Educational Leadership. November, 1987.
- _____. Cooperative Learning Theory, Research, and Practice. New Jerisy : Prentice - Hall. Inc., 1990.

Trandis, Robert R. Democratic Personality. London, Oxford :
University Press., 1971.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการแนะนำ ตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือเพื่อทำปริญญานิพนธ์

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการแนะนำ ตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือเพื่อทำปริญญานิพนธ์

1. ดร.วิเชียร อำนรักษ์
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ชิตพงศ์
รองอธิการบดีฝ่ายกิจการพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรัส น้อยแสงศรี
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
4. อาจารย์นพคุณ อัมรินทร์
อาจารย์โรงเรียนเทพศิลา กรุงเทพมหานคร
5. อาจารย์สุนทร เกตุแก้ว
อาจารย์โรงเรียนเทพศิลา กรุงเทพมหานคร
6. อาจารย์ปรีดา วิทยากุล
อาจารย์โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร
7. อาจารย์อนวัตร คุณแก้ว
นิสิตปริญญาเอกสาขาการทดสอบและวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

ภาคผนวก ข

1. ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
2. ค่าอำนาจจำแนก (t -distribution) ของแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตย
3. คະแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
4. คະแนนบุคลิกภาพประชาธิปไตยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตาราง 5 - แสดงค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา (ส 101) ประเทศของเรา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ข้อที่	p	r	ข้อที่	p	r
1	.32	.43	21	.67	.53
2	.30	.38	22	.60	.71
3	.63	.24	23	.25	.28
4	.36	.32	24	.35	.20
5	.63	.40	25	.53	.65
6	.25	.28	26	.65	.56
7	.58	.36	27	.48	.58
8	.21	.41	28	.64	.86
9	.60	.39	29	.53	.79
10	.48	.30	30	.44	.46
11	.66	.74	31	.38	.36
12	.50	.55	32	.44	.51
13	.39	.28	33	.69	.70
14	.54	.62	34	.48	.30
15	.31	.22	35	.25	.52
16	.54	.34	36	.27	.32
17	.48	.44	37	.39	.73
18	.54	.48	38	.23	.27
19	.45	.36	39	.27	.55
20	.63	.69	40	.57	.82

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	p	r	ข้อที่	p	r
41	.53	.65	46	.38	.42
42	.30	.48	47	.30	.59
43	.40	.53	48	.38	.42
44	.46	.62	49	.53	.79
45	.55	.77	50	.63	.69

ค่าความเชื่อมั่น .88

ตาราง 6 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t-distribution) ของแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ
ประชาชนไทย

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	3.02	21	2.71
2	8.10	22	4.77
3	1.75	23	2.03
4	4.02	24	2.34
5	3.79	25	3.10
6	3.34	26	5.20
7	1.87	27	7.51
8	3.63	28	5.67
9	2.09	29	4.29
10	2.09	30	7.30
11	2.80	31	3.05
12	3.63	32	9.26
13	4.77	33	6.20
14	6.58	34	4.77
15	3.63	35	1.79
16	2.80	36	3.45
17	3.63	37	2.34
18	4.98	38	10.73
19	4.39	39	4.73
20	5.30	40	4.16

ค่าความเชื่อมั่น .88

ตาราง 7 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

คนที่	กลุ่มทดลอง				กลุ่มควบคุม		
	ก่อนสอน	หลังสอน	ผลต่าง		ก่อนสอน	หลังสอน	ผลต่าง
1	21	32	11		31	32	1
2	35	36	1		18	19	1
3	16	30	14		21	27	6
4	16	30	14		20	23	3
5	13	26	13		23	35	12
6	15	28	13		22	27	5
7	21	25	4		33	37	4
8	18	22	4		26	25	-1
9	23	22	-1		21	30	9
10	22	30	8		25	28	3
11	34	37	3		29	34	5
12	32	35	3		13	23	10
13	22	30	8		19	26	7
14	28	35	7		15	12	-3
15	25	30	5		27	32	5
16	11	25	14		17	19	2
17	24	22	-2		30	33	3
18	23	30	7		31	30	-1

ตาราง 7 (ต่อ)

คนที่	กลุ่มทดลอง				กลุ่มควบคุม		
	ก่อนสอน	หลังสอน	ผลต่าง		ก่อนสอน	หลังสอน	ผลต่าง
19	24	30	6		22	20	-2
20	30	24	-6		14	21	7
21	26	26	0		10	21	11
22	15	25	10		18	27	9
23	27	35	8		24	29	5
24	26	26	0		23	31	8
25	22	30	8		23	30	7
26	19	29	10		24	23	-1
27	23	30	7		15	21	6
28	20	28	8		27	27	0
29	34	36	2		14	29	15
30	25	30	5		29	32	3
31	21	30	9		29	31	2
32	27	21	-6		31	32	1
33	17	29	12		32	26	-6
34	31	36	5		24	26	2
35	31	29	-2		19	26	7
36	32	36	4		28	19	1
37	22	30	8		18	22	4

ตาราง 7 (ต่อ)

คนที่	กลุ่มทดลอง				กลุ่มควบคุม		
	ก่อนสอน	หลังสอน	ผลต่าง		ก่อนสอน	หลังสอน	ผลต่าง
38	17	29	12		15	23	8
39	22	28	6		20	24	4
40	22	25	3		22	27	5
41	17	27	10		17	21	4
42	22	28	6		28	28	0

ตาราง 8 คะแนนบุคลิกภาพประชาธิปไตยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

คนที่	กลุ่มทดลอง				กลุ่มควบคุม		
	ก่อนสอน	หลังสอน	ผลต่าง		ก่อนสอน	หลังสอน	ผลต่าง
1	19	30	11		34	37	3
2	34	35	1		24	25	1
3	24	31	7		25	23	8
4	24	25	1		12	20	8
5	13	22	9		31	31	0
6	19	16	-3		25	30	5
7	26	31	5		30	36	6
8	16	17	1		36	36	0
9	16	21	5		27	32	5
10	33	32	-1		30	36	6
11	24	32	8		27	27	0
12	25	33	8		10	17	7
13	36	36	0		28	29	1
14	36	36	0		18	18	0
15	28	32	4		28	30	2
16	16	18	2		16	17	1
17	31	29	-2		20	30	10
18	31	33	2		35	32	-3

ตาราง 8 (ต่อ)

คนที่	กลุ่มทดลอง				กลุ่มควบคุม		
	ก่อนสอน	หลังสอน	ผลต่าง		ก่อนสอน	หลังสอน	ผลต่าง
19	29	28	-1		18	31	13
20	30	37	7		17	25	8
21	26	26	0		19	29	10
22	34	32	-2		32	34	2
23	33	35	2		28	33	5
24	32	32	0		31	36	5
25	36	38	2		32	32	0
26	22	33	11		33	35	2
27	37	38	1		24	21	-3
28	33	33	0		31	35	4
29	25	26	1		33	32	-1
30	30	32	2		32	31	-1
31	26	34	8		36	36	0
32	35	36	1		34	36	2
33	33	31	-2		28	34	6
34	33	34	1		32	34	2
35	30	33	3		30	36	6
36	28	31	3		30	33	3
37	32	32	0		29	32	3

ตาราง 8 (ต่อ)

คนที่	กลุ่มทดลอง				กลุ่มควบคุม		
	ก่อนสอน	หลังสอน	ผลต่าง		ก่อนสอน	หลังสอน	ผลต่าง
38	19	23	4		31	35	4
39	26	27	1		26	30	4
40	32	31	-1		32	35	3
41	28	30	2		20	24	4
42	23	23	0		10	15	5

ภาคผนวก ค

1. รายละเอียดของแบบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตย
2. คำตอบถูกแต่ละข้อของแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตย

ตาราง 9 รายละเอียดของแบบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตย

ด้าน	แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตย (ชนิดสถานการณ์)
	(ข้อที่)
การเคารพซึ่งกันและกัน	3, 4, 5, 7, 8, 10, 12, 22, 26, 32, 36, 37, 40
การแบ่งปันกัน การ ร่วมมือและประสานงานกัน	1, 6, 9, 11, 13, 15, 16 19, 20, 27, 28, 30, 38, 39
การมีความเชื่อมั่น ในวิธีการแห่งปัญญา	2, 14, 17, 18, 21, 23, 24, 25, 29, 31, 33, 34, 35

ตาราง 10 คำตอบถูกแต่ละข้อของแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตยชนิตสถานการณ์

ข้อ	คำตอบถูก	ข้อ	คำตอบถูก
1	ค	21	ก
2	ง	22	ง
3	ค	23	ค
4	ข	24	ง
5	ข	25	ข
6	ข	26	ง
7	ก	27	ง
8	ข	28	ก
9	ก	29	ง
10	ค	30	ง
11	ข	31	ข
12	ง	32	ง
13	ค	33	ง
14	ค	34	ค
15	ง	35	ง
16	ก	36	ค
17	ก	37	ง
18	ข	38	ค
19	ก	39	ง
20	ก	40	ง

ภาคผนวก ง

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
2. แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตย

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา (ส 101) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
เรื่อง สภาพภูมิศาสตร์ประเทศไทยและการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้มี 50 ข้อ ใช้เวลา 50 นาที
2. แบบทดสอบเป็นแบบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วทำเครื่องหมาย x ลงในช่อง ☐ ที่ต้องการในกระดาษคำตอบ

ตัวอย่าง

1

ก	ข	ค	ง	จ
☒	☐	☐	☐	☐

3. ถ้านักเรียนต้องการเปลี่ยนคำตอบใหม่ หลังจากทำเครื่องหมายลงในกระดาษคำตอบไปแล้ว ให้นักเรียนขีดทันทันข้อที่ไม่ต้องการออก แล้วจึงทำเครื่องหมายในข้อที่ต้องการต่อไป

ตัวอย่าง ถ้าต้องการเปลี่ยนจากข้อ ก เป็นข้อ จ

1

ก	ข	ค	ง	จ
☒	☐	☐	☐	☒

4. คำถามในข้อหนึ่งมีคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว ถ้าตอบเกินกว่า 1 คำตอบถือว่า ผิด จะไม่ให้คะแนนในข้อนั้น
5. กรณีมีข้อสงสัยให้ถามผู้ควบคุมสอบ

1. ลักษณะภูมิประเทศภาคใดของไทยที่มีความแตกต่างจากภาคกลางมากที่สุด
 - ก. ภาคใต้
 - ข. ภาคเหนือ
 - ค. ภาคตะวันตก
 - ง. ภาคตะวันออก
 - จ. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยแห้งแล้งกว่าภาคอื่น ๆ เพราะสาเหตุใด
 - ก. มีฝนตกน้อย
 - ข. พื้นที่เป็นที่ราบสูง
 - ค. มีปริมาณป่าไม้ลดลง
 - ง. มีดินปนทรายไม่อุ้มน้ำ
 - จ. มีเทือกเขาขวางกั้นทิศทางลม
3. ข้อความใดอธิบายความหมายของ "ทรัพยากรธรรมชาติ" ได้ถูกต้องที่สุด
 - ก. สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นและเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ
 - ข. สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นแต่เป็นประโยชน์ต่อมนุษย์มาก
 - ค. สิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและเป็นประโยชน์ต่อมนุษย์
 - ง. สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และอาจเป็นโทษต่อมนุษย์
 - จ. สิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติแต่เป็นประโยชน์ต่อมนุษย์น้อย
4. การที่ลักษณะภูมิประเทศเปลี่ยนไปก่อให้เกิดผลกระทบด้านใดมากที่สุด
 - ก. การเดินเรือ
 - ข. การไหลของน้ำ
 - ค. การประกอบอาชีพ
 - ง. การสร้างที่อยู่อาศัย
 - จ. การพัฒนาเศรษฐกิจ

5. การสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมหรือไม่
 - ก. เป็น เพราะแผ่นดินทรุดลง
 - ข. เป็น เพราะคนสูบน้ำขึ้นมาใช้
 - ค. เป็น เพราะน้ำบาดาลเป็นทรัพยากร
 - ง. ไม่เป็น เพราะไม่ได้ตั้งใจให้แผ่นดินทรุด
 - จ. ไม่เป็น เพราะแผ่นดินทรุดเกิดจากสาเหตุอื่นร่วมด้วย
6. การมีสารซีเอฟซีลอยสู่บรรยากาศมาก ๆ ทำให้เกิดผลเสียอย่างไร
 - ก. เกิดฝนกรด
 - ข. อากาศร้อนขึ้นมีก๊าซโอโซนมาก
 - ค. อากาศร้อนขึ้นมีรังสีทำอันตรายต่อผิวหนัง
 - ง. เกิดสารพิษในอากาศ และอากาศร้อนขึ้น
 - จ. มีก๊าซโอโซนและคาร์บอนมอนอกไซด์เพิ่มขึ้น
7. เพราะเหตุใดอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกสูงขึ้น
 - ก. เพราะการขยายของเขตเมือง
 - ข. เพราะการขยายตัวของอุตสาหกรรม
 - ค. เพราะการเผาเชื้อเพลิงมีปริมาณมาก
 - ง. เพราะการเพิ่มของจำนวนประชากรโลก
 - จ. เพราะป่าไม้ลดลงและเกิดปฏิกิริยาเรือนกระจก
8. ภาวะเรือนกระจกทำให้อุณหภูมิสูงขึ้นเพราะเหตุใด
 - ก. รังสีอัลตราไวโอเล็ตสู่โลกไม่ได้
 - ข. รังสีอัลตราไวโอเล็ตสู่โลกมากขึ้น
 - ค. ความร้อนเข้าสู่ผิวโลกได้มากกว่าปกติ
 - ง. พืชบนผิวโลกดูดซับความร้อนได้น้อยลง
 - จ. ความร้อนบนผิวโลกสะท้อนสู่อากาศได้น้อย

9. การเปลี่ยนแปลงของน้ำฝนในประเทศไทยกรณีใดร้ายแรงมากที่สุด

- ก. ฝนตกหนักติดต่อกัน
- ข. ปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ยลดลงมาก
- ค. ฝนทิ้งช่วงทำให้เกิดความแห้งแล้ง
- ง. ฝนที่ตกลงมามีสารพิษปะปนอยู่มาก
- จ. เกิดการขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูร้อน

10. การกระทำเช่นไรที่ทำให้ดินเสื่อมคุณภาพ

- ก. เผาตอพืช
- ข. ปลุกพืชตลอดปี
- ค. ปลุกพืชแบบขึ้นบันได
- ง. ไถกลบหน้าดินเสมอ
- จ. ปลุกพืชสลับกันหลายชนิด

11. กรณีใดเป็นการอนุรักษ์และพัฒนาดินอย่างถูกวิธี

- ก. กำจัดวัชพืชในดิน
- ข. ทำให้ดินมีความชุ่มชื้น
- ค. ใส่ปุ๋ยในอัตราส่วนที่ถูกต้อง
- ง. ให้ดินได้รับแสงแดดเพียงพอ
- จ. ปลุกพืชตระกูลถั่วคลุมหน้าดิน

12. ปัญหาน้ำเสียในกรุงเทพฯ มาจากสาเหตุใดมากที่สุด

- ก. น้ำทิ้งจากโรงแรม
- ข. การหมุนเหวี่ยงของน้ำทะเล
- ค. น้ำทิ้งจากอาคารบ้านเรือน
- ง. ภาวะดินเค็มในแม่น้ำลำคลอง
- จ. น้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม

13. นักเรียนควรปฏิบัติเช่นไรในการกักยั้ง
 - ก. ขุดบ่อน้ำใช้เอง
 - ข. ใช้น้ำฝนที่เก็บไว้
 - ค. ประหยัดการใช้น้ำ
 - ง. ติดตั้งเครื่องปั้มน้ำอัตโนมัติ
 - จ. นำน้ำที่ใช้แล้วกลับมาใช้อีก
14. เพราะเหตุใดการสร้างเขื่อนจึงเป็นการอนุรักษ์น้ำ
 - ก. เพราะป้องกันน้ำท่วม
 - ข. เพราะเป็นอ่างเก็บน้ำ
 - ค. เพราะช่วยป้องกันน้ำเสีย
 - ง. เพราะเป็นการป้องกันน้ำไหลแรง
 - จ. เพราะสามารถจัดระบบและควบคุมการใช้น้ำได้
15. ปัญหาของทรัพยากรน้ำเป็นไปในลักษณะใดมากที่สุด
 - ก. ปริมาณน้ำมีพอแต่ขาดการจัดเก็บ
 - ข. ปริมาณน้ำดิบลดลงเพราะฝนตกน้อย
 - ค. ปริมาณน้ำมีพอเฉพาะการทำนาปรัง
 - ง. ปริมาณน้ำมีสภาพเป็นน้ำกร่อยเพิ่มขึ้น
 - จ. ปริมาณน้ำลดลงเพราะขาดระบบการจัดเก็บ
16. ปัญหาสัตว์ป่าในประเทศไทยถ้าไม่รีบแก้ไขจะเกิดผลอย่างไร
 - ก. มนุษย์จะขาดแคลนอาหาร
 - ข. สัตว์ป่าหลายชนิดจะสูญพันธุ์
 - ค. จะเกิดภาวะขาดดุลทางธรรมชาติ
 - ง. สัตว์ป่าจะหนีเข้าป่าประเทศเพื่อนบ้าน
 - จ. ป่าจะสูญเสียความสวยงามตามธรรมชาติ

17. ป่าที่ปกคลุมภูเขาจะทำหน้าที่ในลักษณะใด
 - ก. ฝายกั้นน้ำ
 - ข. เชือกกันน้ำ
 - ค. แอ่งน้ำให้น้ำขัง
 - ง. ฟองน้ำคอยดูดซับน้ำ
 - จ. หลังคาบ้านให้น้ำไหลสะดวก
18. การสงวนป่าไม้วีธีใดที่ปฏิบัติโดยใช้เวลาน้อยและได้ผลดี
 - ก. กำหนดป่าสงวน
 - ข. ป้องกันไฟไหม้ป่า
 - ค. กำจัดการทำลายป่า
 - ง. วางโครงการพัฒนาป่า
 - จ. ป้องกันสัตว์ป่าทำลายไม้อ่อน
19. กรณีใดเป็นสาเหตุสำคัญทำให้สัตว์ป่าสูญพันธุ์
 - ก. สัตว์ป่าถูกล่าเป็นอาหาร
 - ข. โรคระบาดทำลายสัตว์ป่า
 - ค. ถูกสัตว์ใหญ่กินเป็นอาหาร
 - ง. สัตว์ป่าหนีออกนอกประเทศ
 - จ. ป่าถูกทำลายสัตว์ป่าไร้ที่อยู่อาศัย
20. ท่านเห็นด้วยกับนโยบายปิดป่าหรือไม่เพราะเหตุใด
 - ก. ไม่เห็นด้วย เพราะอาจเกิดทุพพริตมากขึ้น
 - ข. ไม่เห็นด้วย เพราะไม่เกิดผลในทางปฏิบัติ
 - ค. ไม่เห็นด้วย เพราะทำให้ประชาชนขาดที่อยู่อาศัย
 - ง. เห็นด้วย เพราะช่วยรักษาป่าไว้เพื่อให้ป่าฟื้นตัว
 - จ. เห็นด้วย เพราะทำให้คนเห็นประโยชน์ของป่ามากขึ้น

21. ถ้าไม่แก้ไขเรื่องทรัพยากรแร่ธาตุสิ่งใดน่าจะเกิดขึ้น
 - ก. แร่ธาตุจะหมดไป
 - ข. แร่ธาตุที่ขุดจะมีคุณภาพต่ำ
 - ค. การขุดแร่จะก่อให้เกิดมลพิษ
 - ง. จำนวนแร่ธาตุที่ผลิตจะน้อยลง
 - จ. การขุดแร่จะขาดประสิทธิภาพ
22. การอนุรักษ์ทรัพยากรแร่ธาตุวิธีใดปฏิบัติได้ดีที่สุด
 - ก. ใช้เครื่องมือที่ทันสมัย
 - ข. นำแร่ที่ใช้แล้วมาหลอมใหม่
 - ค. งดการขุดแร่ด้วยวิธีเหมืองเปิด
 - ง. ขุดแร่เฉพาะที่จำเป็นในการอุตสาหกรรม
 - จ. ห้ามไม่ให้มีการขุดแร่ขึ้นมาใช้หรือส่งขายต่างประเทศ
23. การทำเหมืองแร่มีผลเสียเกี่ยวข้องกับสิ่งใดน้อยที่สุด
 - ก. น้ำ
 - ข. ดิน
 - ค. ป่าไม้
 - ง. สัตว์ป่า
 - จ. แร่ธาตุ
24. กรณีใดไม่ใช่ปัญหาเกี่ยวกับแร่ธาตุของไทย
 - ก. แร่ธาตุมีคุณภาพต่ำ
 - ข. แร่ธาตุมีปริมาณลดลง
 - ค. มีวิธีการขุดค้นแร่ธาตุมากขึ้น
 - ง. การทำให้เกิดมลพิษในน้ำและดิน
 - จ. การทำเหมืองทำให้ดินขาดความอุดมสมบูรณ์

25. มลภาวะ หมายถึงอะไร
- ก. สภาพทั่วไปของธรรมชาติ
 - ข. สภาพสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง
 - ค. สภาพอากาศที่ผันแปรเปลี่ยนแปลง
 - ง. สภาพสิ่งแวดล้อมที่ถูกกระทบกระเทือน
 - จ. สภาพเป็นพิษที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์และธรรมชาติ
26. การกระทำเช่นไรที่แสดงว่ามนุษย์เป็นต้นเหตุของการทำลายสิ่งแวดล้อม
- ก. ถางหญ้าแล้วเผา
 - ข. ทิ้งขยะลงในคูคลอง
 - ค. บ้วนน้ำลายลงบนถนน
 - ง. เป็นนายหน้าขายที่ดิน
 - จ. ใช้เฟอร์นิเจอร์ที่ทำจากไม้
27. สถานการณ์สิ่งแวดล้อมไทยเข้าลักษณะใดมากที่สุด
- ก. แกงจิตจึงรู้คุณเกลือ
 - ข. ตำนานวิฤกษะลายแม่น้ำ
 - ค. ข้าข้าได้พร้าสองเล่มงาม
 - ง. น้ำมาปลากินมด น้ำลตมดกินปลา
 - จ. ความประมาทเป็นหนทางแห่งความตาย
28. จะแก้ไขน้ำเสียที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมได้อย่างไร
- ก. ปล่อยน้ำเสียลงใต้ดิน
 - ข. ใช้น้ำยาเคมีราดที่ผิวน้ำ
 - ค. ห้ามจัดตั้งโรงงานริมแม่น้ำ
 - ง. ให้โรงงานติดตั้งเครื่องบำบัดน้ำเสีย
 - จ. สนับสนุนให้ประชาชนรวมกลุ่มฟ้องโรงงาน

29. กรณีใดไม่เป็นสาเหตุที่ทำให้สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ
- ก. รถยนต์มากขึ้น
 - ข. ภาพป้ายโฆษณา
 - ค. จำนวนสวนสาธารณะมากขึ้น
 - ง. จำนวนคนในท้องถิ่นมีจำนวนมากขึ้น
 - จ. มีโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น
30. ปัญหามลภาวะใดที่รุนแรงที่สุดในกรุงเทพมหานคร
- ก. ปัญหาเสียงเป็นพิษ
 - ข. ปัญหาอากาศเป็นพิษ
 - ค. ปัญหาการติดต่อสื่อสาร
 - ง. ปัญหาแหล่งเสื่อมโทรม
 - จ. ปัญหาการก่อสร้างอาคารสูง
31. การกล่าวว่าน้ำจะท่วมกรุงเทพฯทุกปีจริงหรือไม่
- ก. จริง เพราะอยู่ใกล้ทะเล
 - ข. จริง เพราะกรุงเทพฯพื้นที่ต่ำ
 - ค. จริง เพราะการก่อกำจัดขยะไม่ได้ผล
 - ง. ไม่จริง เพราะกรุงเทพฯปรับพื้นที่สูงขึ้น
 - จ. ไม่จริง เพราะมีเขื่อนตั้งอยู่ด้านเหนือ
32. สาเหตุทางประชากรที่สำคัญที่สุดที่ทำให้สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติเปลี่ยนแปลงคือเรื่องใด
- ก. การเพิ่มจำนวน
 - ข. การกระจายตัว
 - ค. การอพยพย้ายถิ่น
 - ง. คุณภาพของประชากร
 - จ. โครงสร้างทางอายุและเพศ

33. การแก้ปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมควรแก้ที่บุคคลใดมากที่สุด
- ก. ตัวเอง
 - ข. รัฐบาล
 - ค. คนง่าย
 - ง. นักท่องเที่ยว
 - จ. ผู้รักษากฎหมาย
34. การเรียนเรื่องสิ่งแวดล้อมจำเป็นต่อนักเรียนหรือไม่
- ก. จำเป็น เพราะจะได้เข้าใจและเห็นคุณค่า
 - ข. จำเป็น เพราะต้องนำไปประนบัติปฏิบัติ
 - ค. จำเป็น เพราะได้ใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม
 - ง. ไม่จำเป็น เพราะไม่สามารถนำไปทำงานทำได้
 - จ. ไม่จำเป็น เพราะเป็นเรื่องไม่เกี่ยวข้องกับอาชีพ
35. โครงสร้างทางเศรษฐกิจไทยปัจจุบันเปลี่ยนไปอย่างไร
- ก. การผลิตภาคเกษตรเป็นหลัก
 - ข. การผลิตภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก
 - ค. การผลิตภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเป็นหลัก
 - ง. การผลิตภาคเกษตรทดเทียมกับนานาประเทศ
 - จ. การผลิตภาคอุตสาหกรรมทดเทียมกับนานาประเทศ
36. การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจก่อให้เกิดปัญหาด้านใดมากที่สุดต่อกรุงเทพมหานคร
- ก. สลัม
 - ข. การจราจร
 - ค. ปัญหาโสเภณี
 - ง. การใช้แรงงานเด็ก
 - จ. แม่น้ำเจ้าพระยาตื้นเขิน

37. การให้ชาวต่างประเทศมาลงทุนในไทยเนื่องจากสาเหตุใด
- เพราะขาดวัตถุดิบ
 - เพราะขาดการจัดการที่ดี
 - เพราะขาดความรู้ด้านการตลาด
 - เพราะขาดแรงงานที่มีความชำนาญ
 - เพราะขาดแคลนเงินทุนและเทคโนโลยี
38. การค้าระหว่างประเทศมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทยเพราะสาเหตุใด
- ไทยเป็นประเทศเปิด
 - ทำรายได้เข้าประเทศมาก
 - มีการลงทุนจากต่างชาติมาก
 - ไทยต้องการสินค้าที่ผลิตเองไม่ได้
 - มีการผลิตสินค้าเพื่อส่งออกจำนวนมาก
39. ถ้าไทยเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่จะดีหรือไม่เพราะเหตุใด
- ดี เพราะทำให้ประชาชนมีรายได้มากขึ้น
 - ดี เพราะเป็นการขยายตัวทางเศรษฐกิจ
 - ดี เพราะทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น
 - ไม่ดี เพราะอาจเกิดปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม
 - ไม่ดี เพราะอาจทำให้ทรัพยากรธรรมชาติสูญสิ้นไป
40. การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมด้านใดของไทยที่เห็นชัดว่าวัฒนธรรมตะวันตกมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยมากขึ้น
- ภาษา
 - ศาสนา
 - วรรณคดี
 - การแต่งกาย
 - สถาปัตยกรรม

41. ถ้าคนไทยไม่สนใจวัฒนธรรมไทย สิ่งใดน่าจะเกิดขึ้น
- ก. เกิดความแตกแยกภายในชาติ
 - ข. ไทยจะขาดเอกลักษณ์ของตนเอง
 - ค. การดำเนินชีวิตจะเป็นแบบตะวันตก
 - ง. ชาติไทยจะสูญเสียความเป็นเอกราช
 - จ. คนไทยจะขาดความรู้สึกรักผูกพันต่อประเทศ
42. พฤติกรรมใดของคนในสังคมเมืองกำลังจะหมดไป
- ก. ความสามัคคี
 - ข. การมีบุตรมาก
 - ค. ความเอื้อเฟื้อ
 - ง. ความสุภาพอ่อนโยน
 - จ. การเคารพผู้อาวุโส
43. เหตุการณ์ใดไม่แสดงถึงภาวะการเปลี่ยนแปลงประชากร
- ก. ตำบล ก มีคนตาย
 - ข. ตำบล ข มีทารกเกิดใหม่
 - ค. ดำส่งลูกไปเรียนหนังสือที่กรุงเทพฯ
 - ง. คนในหมู่บ้านมวกเหล็กย้ายถิ่นหนีความอดอยาก
 - จ. ชาวเขาอพยพไปหางานทำที่จังหวัดเชียงใหม่
44. การย้ายถิ่นของประชากรในชนบทเข้าสู่กรุงเทพฯ แนวทางแก้ไขปัญหาคือ
- ก. หางานให้ทำ
 - ข. กระจายงานออกสู่ชนบท
 - ค. ให้เงินกู้แก่เกษตรกรเพิ่มขึ้น
 - ง. กระจายการศึกษาสู่ชนบทให้ทั่วถึง
 - จ. เผยแพร่ถึงผลเสียของการย้ายถิ่น

45. ปัญหาใดแสดงถึงความไม่สมดุลของประชากรกับสิ่งแวดล้อมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- ก. แหล่งน้ำมีมากแต่ดินเค็ม
 - ข. อาหารโปรตีนมีมากแต่คนไม่นิยมรับประทาน
 - ค. มีทุ่งหญ้ามาก แต่ประชากรไม่นิยมเลี้ยงสัตว์
 - ง. บางแห่งมีประชากรยากจนมาก บางแห่งน้อย
 - จ. จำนวนประชากรมาก แต่พื้นที่ส่วนใหญ่ไม่อุดมสมบูรณ์
46. ประเทศที่มีอัตราการพึ่งพิงต่ำ มีโอกาสพัฒนาประเทศได้มากเพราะเหตุใด
- ก. คนว่างงานน้อย
 - ข. คนในวัยทำงานมาก
 - ค. เสี่ยงประมาณเล็กลง
 - ง. เสี่ยงประมาณป้องกันประเทศน้อยลง
 - จ. มีสัดส่วนของเพศชายมากกว่าเพศหญิง
47. ประชากรต้องปรับตัวด้านความรู้และทักษะมากขึ้นให้เข้ากับอาชีพ เนื่องจากสาเหตุใดที่สำคัญ
- ก. มีอาชีพมากขึ้น
 - ข. มีตำแหน่งงานน้อยลง
 - ค. อาชีพมีการแข่งขันมากขึ้น
 - ง. มีอาชีพใหม่ ๆ เกิดขึ้นมาก
 - จ. มีการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น
48. ปัญหาการกระจายรายได้ไม่เป็นธรรมสรุปได้จากปรากฏการณ์ใด
- ก. เขตเมืองแออัดมาก
 - ข. มีคนจนและคนรวยมากขึ้น
 - ค. ตัวเมืองใหญ่ขยายตัวมากขึ้น
 - ง. ชาวชนบทอพยพเข้าตัวเมืองมากขึ้น
 - จ. ชาวชนบทไปทำงานต่างประเทศมากขึ้น

49. ค่านิยมเกี่ยวกับการทำงานในสังคมไทยเข้าลักษณะใดมากที่สุด
- ก. น้ำขึ้นให้รีบตัก
 - ข. ใจกล้าได้ชี้ข้างงาม
 - ค. ช้า ๆ ได้พร้าสองเล่มงาม
 - ง. ไม่เห็นกระรอกอย่าโก่งหน้าไม้
 - จ. พุดไปสองไพเบี้ยนึ่งเลี้ยงตำลึงทอง
50. ลักษณะใดแสดงให้เห็นถึงการดำเนินชีวิตของคนในสมัยปัจจุบันได้เด่นชัดที่สุด
- ก. การประหยัดไม่ฟุ้งเฟ้อ
 - ข. มีความสนใจศาสนามากขึ้น
 - ค. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน
 - ง. มีชีวิตรีบเร่งเนื่องจากการบีบคั้นทางเศรษฐกิจ
 - จ. มีความซื่อสัตย์สุจริตรักษาคำพูดของส่วนรวม

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบนี้มี 13 หน้า รวม 40 ข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ
2. การตอบคำถามแต่ละข้อขอให้ทำอย่างรวดเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยเมื่ออ่านข้อคำถามแต่ละข้อจบแล้ว ให้เลือกตอบทันที
3. วิธีทำตอบ ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ลงในช่อง ☐ ให้ตรงกับข้อ ก ข ค หรือ ง ซึ่งตรงกับตัวเลือกที่นักเรียนเลือกตอบในแต่ละข้อคำถามในกระดาษคำตอบ และห้ามนักเรียนขีดเขียนหรือทำเครื่องหมายใด ๆ ลงใน

แบบทดสอบ

ตัวอย่าง

- (0) บุหรรมินัดกับเพื่อนจะไปเที่ยวต่างจังหวัดในวันรุ่งขึ้น แต่แม่ของเธอบอกว่าเมื่อคืนนี้ฝนไม่ตกแล้วว่าจะเกิดอันตรายจึงไม่อยากให้ไป ถ้านักเรียนเป็นบุหรรมจะทำอย่างไร
- ก. ไม่ไป เพราะข้อความของแม่ว่าเป็นจริง
 - ข. ขอเลื่อนวันไปเที่ยว ถ้าเลื่อนไม่ได้ก็จะไม่ไป
 - ค. ไปเที่ยวตามนัด เพราะฝนร้ายจะกลายเป็นดี
 - ง. ไปเที่ยวตามนัด และชี้แจงให้แม่ทราบถึงความสมเหตุสมผล

กระดาษคำตอบ

ก	ข	ค	ง	จ
☐	☐	☐	☐	☐

ถ้านักเรียนต้องการจะเปลี่ยนคำตอบจากข้อ ก เป็นข้อ ง ให้ทำดังนี้

ก	ข	ค	ง	จ
☒	☐	☐	☒	☐

1. ถ้าครูให้โอกาสนักเรียนเลือกช่วยเหลือการทำงานของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยที่กลุ่มที่หนึ่งมีเพื่อนสนิทของนักเรียนร่วมอยู่ด้วยและกลุ่มนี้ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องให้ความช่วยเหลือ ส่วนกลุ่มที่สองต้องการความช่วยเหลืออย่างยิ่งแต่ไม่มีเพื่อนสนิทของนักเรียนร่วมอยู่เลย นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ให้ความช่วยเหลือกลุ่มที่ 1 ถ้าเพื่อนขอให้อยู่ด้วย
 - ข. ให้ความช่วยเหลือกลุ่มที่ 1 เพราะจะได้ทำงานร่วมกับเพื่อน
 - ค. ให้ความช่วยเหลือกลุ่มที่ 2 เพราะเห็นความจำเป็น
 - ง. ให้ความช่วยเหลือกลุ่มที่ 2 เมื่อได้รับการร้องขอ
2. สถานิทรายว่านักเรียนในชั้นเรียนของตนมีนักเรียนแตกแยกกันออกเป็นสองกลุ่มและมีความขัดแย้งกันอย่างรุนแรง ถ้านักเรียนเป็นสถานิจะทำการแก้ไขเรื่องนี้อย่างไร เป็นอันดับแรก
 - ก. ชักชวนให้ทั้งสองฝ่ายคืนดีกัน
 - ข. คาดหมายว่าปัญหานี้เกิดจากสาเหตุอะไรบ้าง
 - ค. เสนอแนะวิธีให้ทั้งสองฝ่ายทำความเข้าใจกัน
 - ง. สอบถามสาเหตุความขัดแย้งจากนักเรียนทั้งสองฝ่าย
3. ในขณะที่ทำการทดลองเคมีกันอยู่ ค.เชนทร์ได้ใส่สารเคมีผิดตามที่สูตรส่งมาให้ ทำให้เกิดกลิ่นเหม็นไปทั้งห้อง อาจารย์ผู้ควบคุมจึงกล่าวตำหนินักเรียนทั้งกลุ่ม ถ้านักเรียนเป็นค.เชนทร์จะทำอย่างไร
 - ก. ตำหนิสูตรที่ส่งสารเคมีผิด ๆ มาให้
 - ข. ยอมรับว่ากลุ่มของตนเองเป็นคนทำผิด
 - ค. ยอมรับผิดคนเดียวและกล่าวขอโทษแก่เพื่อน ๆ
 - ง. ชี้แจงให้ครูทราบว่าสูตรเป็นผู้ร่วมทำความผิดด้วยเพราะส่งสารผิดมาให้

4. ถ้านักเรียนกำลังนั่งรับประทานอาหารที่ร้านแห่งหนึ่ง มีชายคนหนึ่งกับลูกสาว หน้าตาและการแต่งกายสกปรก ได้สั่งอาหารมานั่งรับประทานที่โต๊ะเดียวกับนักเรียนนั่งอยู่ นักเรียนจะอย่างไร
- มองไปทางอื่นอย่างไม่สนใจ
 - ขยับที่เพื่อให้ความสะดวก
 - รีบรับประทานอาหารแล้วออกจากร้าน
 - ค่อย ๆ ลุกขึ้นเปลี่ยนที่ไปนั่งโต๊ะอื่น
5. นักเรียนและเพื่อน ๆ ต้องการจะเล่นฟุตบอลกันจึงชวนกันไปที่สนามฟุตบอล แต่เมื่อไปถึงปรากฏว่ามีนักเรียนห้องอื่นกำลังเล่นอยู่ นักเรียนจะอย่างไร
- ขอร้องให้เลิกเล่น
 - คอยจนกว่าจะเลิกเล่น
 - บังคับให้เลิกเล่นเพราะกลุ่มนักเรียนมีมากกว่า
 - ลงเล่นที่มุมสนามเดียวนักเรียนกลุ่มที่เล่นอยู่ก่อนคงเกรงใจเลิกเล่นไปเอง
6. สจ๊วตได้รับมอบหมายจากเพื่อน ๆ ให้เป็นประธานจัดหาทุนในการแข่งขันกีฬาสีประจำปีของโรงเรียน แต่เขาชอบที่จะทำหน้าที่สรรหาตัวนักกีฬามากกว่า ถ้านักเรียนเป็นสจ๊วต จะทำอย่างไร
- ขอแลกตำแหน่งกับฝ่ายสรรหาตัวนักกีฬาเพื่อทำงานที่ตนชอบ
 - พยายามทำหน้าที่ประธานฝ่ายจัดหาทุนตามที่เพื่อนมอบหมายให้ดีที่สุด
 - ให้เพื่อนทำหน้าที่ประธานฝ่ายจัดหาทุนแทนแล้วตนเองไปช่วยฝ่ายสรรหาตัวนักกีฬา
 - พยายามไปช่วยฝ่ายสรรหาตัวนักกีฬาให้มากที่สุดโดยที่ตัวเองยังรับตำแหน่งประธานฝ่ายจัดหาทุนอยู่

7. ครูประจำชั้นให้นักเรียนทุกคนนำจดหมายไปให้ผู้ปกครองที่บ้าน ทรงศักดิ์เห็นเพื่อน ๆ แอบเปิดจดหมายอ่านก่อน ถ้านักเรียนเป็นทรงศักดิ์จะทำอย่างไร
 - ก. ไม่เปิดอ่านเพราะไม่ใช่จดหมายที่ส่งถึงตน
 - ข. ไม่เปิดอ่านเพราะกลัวครูจับได้แล้วจะถูกลงโทษ
 - ค. ถามเพื่อนที่เปิดจดหมายอ่านว่าเป็นจดหมายเกี่ยวกับอะไร
 - ง. แอบเปิดจดหมายอ่านก่อนเพราะอาจบางที่เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับตน
8. ขณะที่สุนทรีรอรับการตรวจอยู่ที่โรงพยาบาลแห่งหนึ่ง บังเอิญเพื่อนของคุณพ่อเป็นแพทย์ประจำอยู่ที่โรงพยาบาลแห่งหนึ่งมาพบเข้า จึงเรียกให้เข้าไปตรวจก่อน ถ้านักเรียนเป็นสุนทรีจะทำอย่างไร
 - ก. ไม่เข้าไป เพราะกลัวเพื่อนของคุณพ่อจะถูกต่อว่า
 - ข. ไม่เข้าไป เพราะไม่ต้องการให้อภิสิทธิ์ติดกับคนไข้อื่น
 - ค. เข้าไปตรวจ เพราะจะได้รับการรักษาเร็วขึ้นแล้วจะได้รับกลับ
 - ง. เข้าไปตรวจ เพราะเกรงใจเพื่อนของคุณพ่อที่มีน้ำใจต่อตนเอง
9. ในการพัฒนาทำความสะอาดหมู่บ้านที่สุรางค์อาศัยอยู่ มีชาวบ้านมาช่วยงานมากมาย สุรางค์ต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของตนบ้างแต่เธอมีสุขภาพไม่แข็งแรง ถ้านักเรียนเป็นสุรางค์จะทำอย่างไร
 - ก. รับอาสาช่วยเหลืองานเบา ๆ
 - ข. ขอยืมดูเขาทำงานเพื่อเป็นกำลังใจ
 - ค. พักผ่อนให้มากจะได้แข็งแรงเพื่อรอโอกาสครั้งต่อไป
 - ง. อ่านหนังสือ ทำแบบฝึกหัดอยู่บ้านเพราะถึงไปช่วยก็ทำอะไรไม่ได้มาก
10. ในขณะที่ครูกำลังสอนอยู่หน้าชั้นเรียนบังเอิญคงฤทธินึกขึ้นได้ว่ามีเรื่องสำคัญที่จะต้องบอกให้คงเดชทราบและทั้งสองนั่งอยู่ห่างกัน ถ้านักเรียนเป็นคงฤทธิจะทำอย่างไร
 - ก. ขออนุญาตครูขณะนั้นแล้วบอกให้ทราบ
 - ข. ค่อย ๆ กระซิบบอกต่อ ๆ กันไปหาคงเดช
 - ค. รอให้ครูสอนจบก่อนแล้วจึงไปบอกให้ทราบ
 - ง. เขียนลงในกระดาษแล้วส่งต่อไปให้คงเดช

11. ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นครั้งหนึ่ง นภาพรมีความคิดเห็นขัดแย้งกับสมาชิกส่วนหนึ่งในกลุ่ม เธอจึงขอมติจากกลุ่มเพื่อตัดสินใจปรากฏว่านภาพรแพ้มติ เธอรู้สึกอับอายมาก และคิดว่าความคิดของเธอถูกต้องแน่นอน ถ้านักเรียนเป็นนภาพรจะทำอย่างไร
 - ก. ตั้งใจว่าทำงานครั้งต่อไปจะไม่ยอมทำงานร่วมกับกลุ่มนี้อีก
 - ข. ร่วมทำงานตามมติของกลุ่มด้วยความเต็มใจต่อไปจนสำเร็จ
 - ค. งดออกความคิดเห็นต่อกลุ่มเพื่อนเนื่องจากออกความคิดเห็นไปแล้วกลุ่มไม่รับฟัง
 - ง. ถอนตัวออกจากการเป็นสมาชิกของกลุ่มเพราะอยู่ต่อไปก็ไม่มีประโยชน์
12. ในการทำงานร่วมกันของนักเรียนกลุ่มหนึ่ง โสภามาร่วมทำงานทุกครั้งแต่มีดวงตาดำเจย ๆ ไม่สนใจการแสดงความคิดเห็นในการทำงานแม้ว่าในบางครั้งจะรู้สึกว่าเพื่อนทำงานไม่ถูกต้อง นักเรียนคิดว่าโสภาทำถูกต้องหรือไม่เพราะเหตุใด
 - ก. ถูกต้อง เพราะจะได้ไม่เกิดการขัดแย้ง
 - ข. ถูกต้อง เพราะจะได้ไม่อายเพื่อนถ้าแสดงความคิดเห็นที่เขยออกไป
 - ค. ไม่ถูกต้อง เพราะตัวเองเป็นสมาชิกของกลุ่ม
 - ง. ไม่ถูกต้อง เพราะควรชี้ให้เห็นถึงความไม่ถูกต้องเพื่อจะได้หาทางแก้ไข
13. ถ้านักเรียนได้รับมอบหมายให้เป็นประธานกรรมการจัดแสดงผลงานทางวิทยาศาสตร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียน นักเรียนจะใช้วิธีการทำงานอย่างไร
 - ก. แบ่งงานให้ทุกคนรับผิดชอบแล้วให้ต่างฝ่ายดำเนินการเอง
 - ข. มอบงานให้เพื่อน ๆ ที่รู้ใจหรือเพื่อนสนิทกันไปทำเพื่อจะได้ไว้วางใจได้
 - ค. แบ่งงานให้ทุกคนทำตามความสามารถและคอยประสานงานในการทำงาน
 - ง. แบ่งงานให้เฉพาะนักเรียนที่เรียนเก่งไปทำงานเพื่อผลงานที่ออกมาจะได้มีคุณภาพ

14. ครูมอบหมายให้พัฒนาทำการทดลองหาความถ่วงจำเพาะของลูกตุ้มเหล็กโดยวิธีแทนที่น้ำ ผลที่ได้จากการทดลองครั้งแรกเมื่อนำมาคำนวณแล้วได้ค่าใกล้เคียงกับในตำราพัฒนาจึงสรุปและเขียนรายงานการทดลองทันที ถ้านักเรียนเป็นพัฒนาจะทำอย่างไร
- ถามครูก่อนเขียนรายงานส่ง
 - สอบถามเพื่อนก่อนตัดสินใจทำอะไรต่อไป
 - ทำการทดลองอีกครั้ง เพราะการทดลองครั้งแรกอาจมีข้อบกพร่องหรือผิดพลาดได้
 - ทำอย่างพัฒนาซึ่งเหมาะสมดีแล้ว เพราะผลการทดลองได้ใกล้เคียงกับในตำราไม่ควรจะทำให้เสียเวลาอีก
15. ปกติเมื่อนักเรียนได้รับความรู้ใหม่ ๆ ที่ดีและมีประโยชน์จากแหล่งต่าง ๆ นักเรียนจะทำอย่างไร
- เล่าให้เพื่อนที่รักกันมาก ๆ ฟัง
 - เก็บความรู้นั้นไว้เพียงคนเดียว
 - ถ้ามีเพื่อนมาถามก็จะอธิบายหรือเล่าให้ฟัง
 - นำความรู้นั้นออกเผยแพร่ให้ผู้สนใจทุกครั้งที่มีโอกาส
16. ในการประชุมเพื่อหาวิธีการทำงานร่วมกัน สุนพจน์ได้เสนอวิธีการหนึ่งที่คิดว่าดีพร้อมทั้งให้เหตุผลต่อที่ประชุม แต่ที่ประชุมไม่เห็นด้วยและลงมติให้ทำงานด้วยวิธีอื่น ถ้านักเรียนเป็นสุนพจน์จะทำอย่างไร
- ร่วมทำงานทุกอย่างกับกลุ่มจนเสร็จ
 - ร่วมทำงานกับกลุ่มเฉพาะในส่วนที่ตนเห็นด้วย
 - ร่วมทำงานกับกลุ่มแต่ไม่ยอมแสดงความคิดเห็นอีก
 - ไม่ทำงานร่วมกับกลุ่มโดยขอไปอยู่กับกลุ่มที่ต้องการใช้วิธีของตน

17. ถ้านักเรียนทำการทดลองเรื่องใดเรื่องหนึ่งในวิชาวิทยาศาสตร์ ปรากฏว่าได้ผลการทดลองตรงกับเพื่อนที่ทดลองเรื่องเดียวกัน นักเรียนจะอย่างไรต่อไป
 - ก. ทำการทดลองซ้ำอีกเพื่อความแน่ใจ
 - ข. หยุดทำการทดลองเพราะถือว่าได้ผลถูกต้องแล้ว
 - ค. ขอความคิดเห็นจากเพื่อนว่าควรจะทำอย่างไรต่อไป
 - ง. ขวนให้เพื่อนหยุดทำการทดลองแล้วเขียนรายงานส่งจะได้ตรงกัน
18. สุนัขและเพื่อน ๆ ร่วมกันทำแปลงปลูกผักไว้ที่โรงเรียน ต่อมาปรากฏว่าผักที่ปลูกไว้เหี่ยวเฉาตายเกือบหมด ถ้านักเรียนเป็นสุนัขจะทำอย่างไร
 - ก. ขวนเพื่อนมาช่วยกันปลูกใหม่
 - ข. หาสาเหตุและหาวิธีการแก้ไขร่วมกันกับเพื่อน
 - ค. บอกให้ครูทราบเพื่อให้ครูช่วยเหลือ
 - ง. ตัดสินใจแก้ปัญหาตามที่คิดว่าจะแก้ไขได้ในขณะนั้น
19. ในการทำแบบฝึกหัดมีโจทย์ปัญหาข้อหนึ่งที่ยากมาก แต่สุนัขสามารถแก้ปัญหานั้นได้สำเร็จหลายวิธี ต่อมาเพื่อนนักเรียนมาเพื่อขอคำแนะนำเกี่ยวกับการแก้ปัญหานั้น ถ้านักเรียนเป็นสุนัขจะทำอย่างไร
 - ก. อธิบายวิธีที่ดีที่สุดให้ฟัง
 - ข. อธิบายวิธีธรรมดาให้ฟัง
 - ค. ให้เพื่อนลอกสมุดแบบฝึกหัด
 - ง. ให้เพื่อนไปขอคำแนะนำจากครูผู้สอน
20. ในการทำรายงานของกลุ่ม เราเสนอความคิดเห็นในการทำงาน แต่สมาชิกส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยและตกลงนำมติของที่ประชุมมาปฏิบัติ แต่ผลงานกลับไม่เป็นที่พอใจของครู เมื่อครูได้เรียกกลุ่มไปชี้แจงปรากฏว่าตรงกับแนวคิดที่เราได้เคยเสนอไว้ ถ้านักเรียนเป็นเราเราจะทำอย่างไร
 - ก. ร่วมกันวางแผนกับกลุ่มเพื่อแก้ไขผลงาน
 - ข. ถ้ามีการทำงานร่วมกันอีกขอให้ตนได้เป็นหัวหน้ากลุ่ม
 - ค. ชี้แจงผลเสียอันเกิดจากการที่กลุ่มไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของตน
 - ง. ขอเป็นผู้ดำเนินการวางแผนงานแทนหัวหน้ากลุ่มเดิมในการแก้ไขผลงาน

21. วิชัยกับวินัยอยู่บ้านติดกันและมีรั้วบ้านเป็นรั้วโปร่ง บ้านของวิชัยเลี้ยงเป็ดส่วนบ้านของวินัยเลี้ยงสุนัข วันหนึ่งสุนัขของวินัยรอดรั้วมากัดเปิดของวิชัยตาย ถ้านักเรียนเป็นวิชัยจะทำอย่างไร
- ก. กั้นรั้วใหม่ไม่ให้สุนัขเข้ามาได้
 - ข. ไปต่อว่าวินัยและให้ชดใช้ค่าเสียหาย
 - ค. ไล่ตีสุนัขเพื่อให้เข็ดหลาบจะได้ไม่เข้ามาอีก
 - ง. ทำเฉย ๆ คิดว่าวินัยไม่มีเจตนาให้สุนัขมากัดเปิด
22. หมอวิชาสังคมศึกษาพานักเรียนไปทัศนศึกษา ในขณะที่รถแล่นไปนั้นนักเรียนรับประทานอาหารหรือผลไม้แล้ว นักเรียนจัดการกับเศษอาหารหรือเปลือกผลไม้อย่างไร
- ก. ทิ้งไปนอกรถ
 - ข. เก็บใส่ถุงแล้ววางไว้บนพื้นรถ
 - ค. แอบไว้ตามหลังพนักเก้าอี้
 - ง. เก็บใส่ถุงไว้แล้วนำไปทิ้งถังขยะเมื่อรถจอด
23. เมื่อนักเรียนเข้าไปหาอ่านหนังสือเรื่องที่สนใจในห้องสมุด และพบว่ามียังหนังสือเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวหลายเล่ม นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. อ่านในเรื่องเขา ๆ สมอง
 - ข. อ่านเฉพาะเรื่องที่สนใจมากที่สุด
 - ค. อ่านทุกประเด็นที่อยากรู้อย่างละเอียด
 - ง. อ่านเฉพาะเรื่องที่ตรงกับบทเรียนมากที่สุด
24. ประคาสตร์เป็นหัวหน้าของการทำงานกลุ่มซึ่งมีเพื่อนร่วมงาน 7 คน แต่การทำงานมักไม่ค่อยราบรื่นเพราะมีเพื่อน 2 คนชอบหลบหนีงานอยู่เสมอ ถ้านักเรียนเป็นประคาสตร์จะทำอย่างไร
- ก. รับทำงานแทนคนที่ไม่มา
 - ข. ขอร้องให้เพื่อนทั้งสองเข้าร่วมทำงานของกลุ่ม
 - ค. บอกเพื่อนทั้งสองว่าควรทำตัวอย่างไรจึงจะถูกต้อง
 - ง. สอบถามสาเหตุและเหตุผลจากเพื่อนทั้งสองเพื่อหาทางแก้ไข

25. ใจแก้วย้ายไปเข้าโรงเรียนใหม่ พบว่าในห้องเรียนไม่มีใครชอบสายสมรเลย
หลายคนบอกว่าสายสมรเป็นคนไม่ดี ถ้านักเรียนเป็นใจแก้วจะทำอย่างไร
- ไม่คบกับสายสมร เพราะเธอคงเป็นคนไม่ดีอย่างที่เพื่อนบอก
 - คบด้วย และพยายามสังเกตพฤติกรรมของเธอเพื่อค้นหาข้อเท็จจริง
 - วางตัวตามสบาย จะคบก็ได้ไม่คบก็ได้แล้วแต่โอกาส
 - พยายามทำความสนิทสนมกับเพื่อนกลุ่มใหญ่ไว้ให้มาก ๆ
26. ในงานประจำปีของโรงเรียน ทางโรงเรียนได้เชิญผู้ประกอบการเข้าชมการแสดงของ
นักเรียนและเปิดโอกาสรับบริจาคเงินเพื่อสมทบทุนการศึกษา ผู้ปกครองที่เข้ามาชม
การแสดงครั้งนี้มีฐานะทางการเงินตลอดจนตำแหน่งหน้าที่การงานและการบริจาคเงิน
แตกต่างกัน เพื่อความเหมาะสมนักเรียนจะจัดที่นั่งชมการแสดงอย่างไร
- ให้ผู้บริจาคเงินมากอยู่ใกล้เวที
 - ให้ผู้มีตำแหน่งสูงอยู่ใกล้เวที
 - ให้ผู้ที่มีฐานะดีอยู่ใกล้เวที
 - ให้เลือกที่นั่งได้ตามความสะดวก
27. เสรีได้รับมอบหมายจากครูให้เป็นหัวหน้าในการจัดป้ายนิเทศ โดยมีเพื่อน ๆ ใน
ห้องเรียนเป็นผู้ร่วมงาน ถ้านักเรียนเป็นเสรีจะทำอย่างไร
- รับผิดชอบความบกพร่องของงานนี้แต่ผู้เดียว
 - รับงานมาทำให้มากกว่าคนอื่นเพื่อความมั่นใจในผลงาน
 - มอบงานให้เพื่อนที่มีความรับผิดชอบสูง ๆ ไปทำเพื่องานจะได้เสร็จเร็วขึ้น
 - วางแผนร่วมกันก่อนแล้วจึงแบ่งงานกันไปทำเพื่องานจะได้เสร็จเร็วขึ้น

28. ครูให้นักเรียนช่วยกันทำป้ายชื่อต้นไม้ในบริเวณโรงเรียน เอลิมพงษ์มีความสามารถเขียนตัวหนังสือได้สวยงามกว่าใคร ๆ เพื่อน ๆ จึงอยากให้เขาเป็นหัวหน้าในการทำงานครั้งนี้ ซึ่งถ้าเอลิมพงษ์รับเป็นแล้วก็ต้องทำงานหนักกว่าคนอื่น ถ้านักเรียนเป็นเอลิมพงษ์จะทำอย่างไร
- รับเป็นหัวหน้าเพราะเป็นการทำงานเพื่อส่วนรวม
 - รับเป็นหัวหน้าเพราะอาจได้รับคำชมเชยจากคนทั่วไป
 - รับเป็นหัวหน้าเพราะตนเองจะได้รับ ความสนใจจากเพื่อน ๆ มากขึ้น
 - ไม่รับเป็นหัวหน้าเพราะถ้าทำงานหนักมากเกินไปอาจทำให้ผลการเรียนตกต่ำ
29. ถ้าในวันหนึ่งนักเรียนเดินสวนกับเพื่อนปรากฏว่าเพื่อนไม่ทักทายนักเรียนเหมือนเช่นเคยกลับหันไปทางอื่น นักเรียนจะตัดสินใจการกระทำของเพื่อนคนนี้อย่างไร
- ไม่โกรธคิดเสียว่ายังมีเพื่อนอีกหลายคน
 - โกรธทันที เมื่อพบกันอีกจะไม่ทักทายเขาบ้างเช่นกัน
 - โกรธทันที แต่ถ้าพบกันใหม่จะทดลองทักทายเขาดูก่อน
 - ยังตัดสินใจไม่ได้ ต้องสังเกตวันอื่น ๆ และหาเหตุผลประกอบ
30. ในการเสนอรายงานหน้าชั้นของกลุ่ม ยุนดีได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนของกลุ่มออกไปรายงาน แต่คัคคัซซี่ซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มเห็นว่ายุนดีไม่น่าสามารถรายงานหน้าชั้นได้ ถ้านักเรียนเป็นคัคคัซซี่จะทำอย่างไร
- คอยให้กำลังใจขณะยุนดีออกไปรายงาน
 - ขอให้เพื่อน ๆ และยุนดีพิจารณาหาตัวผู้รายงานอีกครั้ง
 - คัดค้านมติของกลุ่มพร้อมทั้งชี้แจงว่ายุนดีไม่สามารถทำได้
 - ช่วยเหลือยุนดีวางแผนและเตรียมรายละเอียดในเรื่องที่จะรายงาน

31. ถ้านักเรียนเป็นเกษตรกรที่สนใจนำวิชาการแผนใหม่มาปรับปรุงงานในอาชีพของตน
เสมอ วันหนึ่งได้พบข่าวในหนังสือพิมพ์ว่า "การฉายรังสีที่เมล็ดก่อนปลูกแล้วจะทำให้พืชเจริญงอกงามเร็วกว่าปกติ " นักเรียนอยากนำวิธีการนี้มาใช้ นักเรียนจะทำ
อย่างไร
- ก. สอบถามข่าวจากสำนักพิมพ์
 - ข. ปรึกษาผู้มีความรู้ในเรื่องนี้
 - ค. สอบถามเพื่อน ๆ ว่าพบข่าวนี้หรือไม่
 - ง. หาอ่านจากหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น ๆ อีกเพื่อความแน่ใจ
32. จังหวัดปราจีนบุรีประสบปัญหาความแห้งแล้งอย่างหนัก ทำให้ราษฎรรวมทั้งชาวเขมร
อพยพที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนี้ด้วย ถ้านักเรียนเป็นคนผู้ให้ความช่วยเหลือแต่ของที่ให้นำ
ไปช่วยเหลือมีจำนวนจำกัด นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. ให้ความช่วยเหลือคนไทยก่อน แต่ก็ยังสนใจชาวเขมรอยู่
 - ข. ให้ความช่วยเหลือเฉพาะคนไทย เพราะเป็นคนชาติเดียวกัน
 - ค. ให้ความช่วยเหลือคนไทยก่อน ส่วนที่เหลือพิจารณาจัดให้ชาวเขมร
 - ง. ให้ความช่วยเหลือเท่าเทียมกัน โดยถือว่าทั้งคนไทยและคนเขมรก็เป็นมนุษย์
เหมือนกัน
33. กาญจนนาเป็นลูกสาวคนเดียวของพ่อแม่ พ่อแม่ต้องการให้เรียนพยาบาลแต่กาญจนนา
ไม่ชอบเพราะเป็นคนใจอ่อนง่าย ชอบเป็นครูมากกว่าเพราะรักเด็ก พ่อแม่จึงขู่ว่า
ถ้าไม่เรียนพยาบาลจะไม่ส่งเสียให้เล่าเรียนอีกต่อไป ถ้านักเรียนเป็นกาญจนนาจะ
ทำอย่างไร
- ก. เรียนพยาบาลเพื่อตามใจพ่อแม่
 - ข. ตัดสินใจเรียนครูและหาเงินเรียนเอง
 - ค. ไม่เรียนอะไรทั้งนั้นเพื่อเป็นการประท้วง
 - ง. ชี้แจงเหตุผลว่าตนเองไม่เหมาะที่จะเป็นพยาบาล

34. มานพเป็นพี่ชายของมานัสได้ทราบข่าวที่เชื่อถือได้แน่นอนว่ามานัสน้องชายไม่ค่อยสนใจการเรียน ชอบเที่ยวเตร่และหนีเรียนบ่อย ๆ จึงเขียนจดหมายมาตักเตือนมานัส ถ้านักเรียนเป็นมานัสจะทำอย่างไร
- ลดการหนีเรียนให้น้อยลง
 - สืบหาตัวผู้ส่งข่าวให้พี่ชายทราบเรื่องของตน
 - ไม่หนีโรงเรียนอีกและตั้งใจเรียนให้มากขึ้น
 - ตั้งใจว่าต่อไปจะทำอย่างระมัดระวังไม่ให้ใครรู้
35. คนโบราณห้ามเด็ก ๆ ขี้อ้างลับเพราะกลัวถูกฟ้าผ่า นักเรียนเชื่อหรือไม่เพราะเหตุใด
- เชื่อ เพราะเป็นคำเตือนของผู้ใหญ่
 - เชื่อ เพราะเคยมีผู้ใหญ่บางคนเล่าให้ฟังมาแล้ว
 - ไม่เชื่อ เพราะไม่เคยเห็น
 - ไม่เชื่อ เพราะไม่เห็นเกี่ยวกับเรื่องฟ้าผ่าแต่อย่างใด
36. คณะครูกำหนดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียนในวันเสาร์เพราะเห็นว่าเป็นวันหยุดทุกคนมีเวลาว่างพอที่จะมาลงคะแนนได้ แต่พรทิมย์ตั้งใจจะไปเที่ยวกับผู้ปกครองในวันเสาร์นี้ด้วยและถ้าพลาดโอกาสก็อาจจะไม่ได้ไปอีกเลย ถ้านักเรียนเป็นพรทิมย์จะทำอย่างไร
- ไปเที่ยวก่อน เพราะเวลาลงคะแนนมีทั้งวัน
 - ไปลงคะแนนเสีย ถ้ามีคนไปลงคะแนนเสียงน้อย
 - ไปลงคะแนนก่อน ถ้ามีเวลาจึงไปเที่ยวกับผู้ปกครอง
 - ไปเที่ยว เพราะเห็นว่าใครได้เป็นคณะกรรมการก็ได้ทั้งนั้น

37. ในการประชุมกลุ่มเพื่อระดมความคิดเห็น เกรียงไกรทราบว่ามีความคิดเห็นอย่างหนึ่ง ซึ่งดีมากและยังไม่มีผู้ใดเสนอ แต่เจ้าของความคิดไม่ได้เข้าประชุมด้วย ถ้านักเรียน เป็นเกรียงไกรจะทำอย่างไร
- เสนอเฉพาะความคิดเห็นของตนเอง
 - เสนอความคิดเห็นนั้นในนามของตนเอง
 - ไม่แสดงความคิดเห็นเพราะถึงแสดงออกไปก็ไม่ดีเท่าคนอื่น
 - เสนอความคิดเห็นที่ว่าดีนั้นและบอกด้วยว่าเป็นความคิดเห็นของใคร
38. นางสาวมีความสามารถเป็นดรัมเมเยอร์มากเคยได้รับคัดเลือกเมื่อครั้งอยู่โรงเรียน ประถมมาก่อน งานกีฬาสีปีนี้ทางโรงเรียนต้องการความช่วยเหลือและความร่วมมือ จากนักเรียนหลายด้าน โดยต้องการผู้ที่มีความสามารถและประสบการณ์ ถ้านักเรียน เป็นนางสาวจะทำอย่างไร
- รับทำงานต่อเมื่อได้รับมอบหมายให้ทำ
 - รับอาสาทำงานที่มีเพื่อน ๆ ทำอยู่ก่อน
 - รับอาสาเป็นดรัมเมเยอร์และเข้ารับการฝึกซ้อมอย่างเต็มที่
 - เฉย ๆ ไว้เพราะไม่อยากจะเสียการเรียน
39. ถ้านักเรียนเป็นกรรมการคนหนึ่งในคณะกรรมการนักเรียน ในกรณีที่นัดมติของที่ ประชุมในเรื่องที่นักเรียนไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง นักเรียนจะทำอย่างไร
- วางตนเฉยและไม่สนใจเรื่องนี้
 - ไปคัดค้านกับประธานเป็นการส่วนตัว
 - พยายามหาจังหวะอภิปรายคัดค้านในที่ประชุมอีกครั้ง
 - ให้ความร่วมมือและทำตามมตินั้นต่อไปด้วยความเต็มใจ

40. ขณะที่สมควรกำลังเล่นอยู่ที่ถนนในซอยหน้าบ้านกับเพื่อน ๆ ได้มีเด็กรับใช้ของเพื่อนบ้านที่ตนรู้จักพอสมควรและมีอายุไล่เลี่ยกันเข้ามาชวนพูดคุยและขอเล่นด้วยกัน ถ้านักเรียนเป็น สมควรจะทำอย่างไร
- ก. รับฟังและพูดคุยด้วย
 - ข. รับฟังแล้วไปเล่นกับเพื่อนตามปกติ
 - ค. รับฟังเฉย ๆ แล้วชวนเพื่อนเดินเข้าบ้าน
 - ง. พูดคุยและให้เล่นด้วยเหมือนกับเพื่อนคนหนึ่ง

ภาคผนวก จ

แผนการสอนการเรียนรู้แบบร่วมมือ

แผนการสอนการเรียนรู้แบบร่วมมือ

วิชา ส 101 ประเทศของเรา 1

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทย

เวลา 2 คาบ

(ที่ตั้ง ขนาด รูปร่าง อาณาเขต ลักษณะภูมิประเทศ)

ความคิดรวบยอด

ประเทศไทยตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีลักษณะภูมิประเทศแตกต่างกันในแต่ละภูมิภาค ความแตกต่างดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของประชากรในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียน

1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับที่ตั้งและผลกระทบจากที่ตั้งของประเทศไทย
2. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศของไทย
3. เห็นความสำคัญของลักษณะภูมิประเทศที่มีต่อการดำรงชีวิตของคนไทย

จุดประสงค์นำทาง นักเรียนสามารถ

1. บอกที่ตั้ง ขนาด และอาณาเขตติดต่อของไทยได้
2. บอกผลกระทบจากที่ตั้งของประเทศไทยได้
3. บอกเกณฑ์ในการแบ่งภูมิภาคต่าง ๆ ของไทยทั้งภาคภูมิศาสตร์ และภาค-
พยากรณ์อากาศได้
4. อธิบายลักษณะภูมิประเทศของไทยได้พอสังเขป
5. อภิปรายถึงอิทธิพลของลักษณะภูมิประเทศที่มีต่อการดำรงชีวิตของคนไทยได้

ทักษะการทำงานกลุ่ม

1. มีการแบ่งงานกันในกลุ่ม
2. รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
3. รับฟังเรื่องที่เพื่อนอธิบาย
4. ร่วมแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม

เรื่องที่จะศึกษา

สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทย (ดูเอกสารประกอบหมายเลข 6)

1. ที่ตั้ง ขนาด รูปร่าง อาณาเขตของไทย
2. ผลกระทบจากที่ตั้งของประเทศไทย
3. เขตการแบ่งภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย
4. ลักษณะภูมิประเทศของไทย

กิจกรรมการเรียนการสอน

ฝึกกิจกรรมกลุ่ม

ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 6 คน ให้มีเก่ง อ่อน ปานกลาง โดยใช้อัตราส่วน 1:4:1 พิจารณาจากคะแนนสอบเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สปช) เฉพาะเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา นักเรียนกำหนดหมายเลขให้ตนเอง (1-6) ครูดำเนินกิจกรรมตามเอกสาร 1

1. ขั้นนำ นักเรียนดูแผนที่ประเทศไทย และทายชื่อ ภูเขา แม่น้ำ จังหวัด ทะเล ฯลฯ

2. ขั้นแจ้งจุดประสงค์ ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้และทักษะการทำงานกลุ่ม

3. ขั้นตอน

3.1 นักเรียนจัดกลุ่ม ๆ ละ 6 คน ใช้กลุ่มเดิมที่ฝึกกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน และลงชื่อในเอกสารที่ครูจัดให้ (เอกสารหมายเลข 2,3)

3.2 ครูเสนอหัวข้อเรื่องที่จะศึกษา

- ที่ตั้ง ขนาด รูปร่าง อาณาเขตของไทย
- ผลกระทบจากที่ตั้ง
- เขตการแบ่งภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย
- ลักษณะภูมิประเทศของไทย

และจัดเตรียมเอกสารให้นักเรียนศึกษาค้นคว้า

3.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกเรื่องที่จะศึกษาจากหัวข้อเรื่องที่ครูเสนอและส่งตัวแทนมารับเอกสารตามหัวข้อเรื่องที่เลือก

3.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกับสมาชิกในกลุ่มกำหนดหัวข้อย่อยโดยใช้ข้อมูลที่ครูแจกให้ ครูตรวจสอบหัวข้อย่อยแต่ละกลุ่ม นักเรียนแบ่งหัวข้อย่อยกันศึกษา และนำมารายงานภายในกลุ่ม

3.5 กลุ่มวางแผนร่วมกันเพื่อเตรียมรายงาน โดยครูให้คำปรึกษา

3.6 ตัวแทนแต่ละกลุ่มรายงานเรื่องที่ศึกษา โดยสรุปลงแผ่นใสและกระดาษที่ครูจัดเตรียมให้ การรายงานให้เวลากลุ่มละ 5 นาที

4. ขั้นสรุป ครูสรุปเรื่องสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทย (ที่ตั้ง ขนาด รูปร่าง อาณาเขต ลักษณะภูมิประเทศ)

5. ขั้นวัดผลประเมินผล

5.1 นักเรียนแต่ละคนประเมินผลการทำงานภายในกลุ่มจากแบบประเมินที่ครูแจกให้ และสรุปผลการประเมินของกลุ่ม (เอกสารหมายเลข 4)

5.2 ครูประเมินผลการทำงานกลุ่มและให้ข้อมูลป้อนกลับ (เอกสารหมายเลข 5)

สื่อการเรียนการสอน

1. แผนที่แผ่นใสแสดงที่ตั้งของประเทศไทย ตามระยะละติจูด ลองจิจูด
2. แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่อของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน
3. แผนที่แผ่นใสแสดงลักษณะภูมิประเทศของไทย
4. แผนที่แผ่นใสแสดงการแบ่งภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย
5. หนังสือแบบเรียนวิชาสังคมศึกษา ส 101 ประเทศของเรา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ดร.ประเสริฐ วิทยารัฐ, ศ.ไพฑูรย์ และ ศ.วิลาสวงศ์ พงศบุตร, ดร.กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ
6. ไทยแอตลาส ของ ศ.สวาท เสนาณรงค์, ผศ.น้อม งามนิตย์
7. เอกสารการประชุมสัมมนาวิชาการ การสอนรายวิชา ส 101 ประเทศของเรา
8. แบบฝึกหัดเรื่อง สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทย (ที่ตั้ง ขนาด รูปร่าง อาณาเขต ลักษณะภูมิประเทศ)
9. เอกสารการฝึกกิจกรรมกลุ่ม (เอกสารหมายเลข 1) เอกสารกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม (เอกสารหมายเลข 2,3) เอกสารการประเมินการทำงานกลุ่ม (เอกสารหมายเลข 4) แบบประเมินการทำงานกลุ่มสำหรับครู (เอกสารหมายเลข 5) สรุปเนื้อหาเรื่อง ที่ตั้ง ขนาด รูปร่าง อาณาเขต ลักษณะภูมิประเทศของไทย (เอกสารหมายเลข 6)

หมายเหตุ

การเลือกหัวเรื่องที่จะศึกษา นักเรียนแต่ละกลุ่มอาจได้ศึกษาหัวเรื่องเดียวกัน โดยครูจะเป็นผู้กำหนดเนื้อหาต่อกลุ่ม

- ที่ตั้ง ขนาด รูปร่าง อาณาเขต (2 กลุ่ม)
- ผลกระทบจากที่ตั้ง (1 กลุ่ม)
- เขตการแบ่งภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย (1 กลุ่ม)
- ลักษณะภูมิประเทศของไทย (3 กลุ่ม)

เอกสารหมายเลข 1

กิจกรรม วาดภาพสัญลักษณ์ของกลุ่ม

- วิธีการ
1. ครูแจกกระดาษขาวขนาดประมาณ 15 x 15 นิ้ว พร้อมปากกาเมจิกให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม
 2. ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่า ให้นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มคิดว่าจะวาดภาพอะไรลงในกระดาษ แล้วภายในกลุ่มตกลงกันว่าจะวาดภาพอะไรที่เป็นสัญลักษณ์ของกลุ่ม พร้อมทั้งตั้งชื่อกลุ่ม
 3. นักเรียนนำภาพที่วาดเสร็จแล้วมาติดบนกระดานดำ
 4. ครูสุ่มเรียกหมายเลขใดหมายเลขหนึ่งของสมาชิกแต่ละกลุ่มให้ออกมาบรรยายภาพวาดว่าตกลงกันอย่างไรในการวาดภาพ แบ่งงานกันอย่างไร และภาพนั้นมีความหมายอย่างไร
 5. นักเรียนช่วยกันสรุปแนวคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม
 6. ครูสอนวิธีการทำงานกลุ่ม

อุปกรณ์

1. กระดาษขาวขนาดประมาณ 15 x 15 นิ้ว
2. ปากกาเมจิก
3. กระดาษขาว

เอกสารหมายเลข 2

บทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม

1. ประธาน วางแผนดำเนินงาน แบ่งงานให้เพื่อน ควบคุมการทำงานให้สำเร็จ
2. เลขานุการ จัดบันทึกเรื่องที่เพื่อนอธิบายหรือ อภิปรายในกลุ่มย่อย รวบรวมเรื่องที่จะรายงาน
3. ผู้ตรวจสอบ ตรวจสอบว่าเพื่อน ๆ ในกลุ่มรู้กันหมด รวมทั้งรวบรวมแบบฝึกหัดส่งครู
4. ผู้กระตุ้นเตือนและให้กำลังใจ คอยให้กำลังใจและกระตุ้นให้เพื่อนทำงานให้เสร็จทันเวลา ช่วยควบคุมเวลาในการรายงานของกลุ่มให้ได้ภายในเวลาที่กำหนด

เอกสารหมายเลข 3

กลุ่มที่ _____

นักเรียนลงลายมือชื่อตามบทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติ

1. _____ ประธาน
2. _____ เลขานุการ
3. _____ ผู้ตรวจสอบ
4. _____ ผู้ตรวจสอบ
5. _____ ผู้กระตุ้นเตือนและให้กำลังใจ
6. _____ ผู้กระตุ้นเตือนและให้กำลังใจ

เอกสารหมายเลข 5

แบบประเมินการทำงานกลุ่มสำหรับครู

กลุ่มที่ _____

พฤติกรรมนักเรียน	มาก	ปานกลาง	น้อย
<u>การเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน</u>			
1. เชื่อมั่นในสิ่งที่รายงาน			
2. ครอบคลุมเนื้อหาที่กำหนด			
3. ใช้ภาษาชัดเจนและเหมาะสม			
4. มีลำดับขั้นตอนในการนำเสนอ			
5. ตอบข้อซักถามได้ถูกต้อง			
<u>การเรียนรู้</u>			
6. สนใจสิ่งที่ครูสอน			
7. ซักถามสิ่งที่ไม่เข้าใจ			
8. ร่วมแสดงความคิดเห็น			
รวม			

สรุปเนื้อหา
เรื่อง สถานแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทย
 (ที่ตั้ง ขนาด รูปร่าง อาณาเขต ลักษณะภูมิประเทศ)

1. ที่ตั้ง ขนาด รูปร่าง และอาณาเขตของไทย

ที่ตั้ง ประเทศไทยตั้งอยู่ระหว่างละติจูด 5 - 12 เหนือ และลองจิจูด 97 - 105

ตะวันออก ในคาบสมุทรอินโดจีน ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ขนาดและรูปร่าง มีเนื้อที่ประมาณ 513,115 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 321

ล้านไร่ มีรูปร่างกว้างตอนบนและเรียวยาวตอนล่าง

อาณาเขตติดต่อ ทิศเหนือ ติดต่อกับพม่า ลาว ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ลาว กัมพูชา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับพม่า ทิศใต้ติดต่อกับมาเลเซีย

2. ผลกระทบจากที่ตั้ง

1. ผลต่อลมฟ้าอากาศและพืชพรรณธรรมชาติ ประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตร้อนชื้นโลกภาคเหนือ จึงเป็นผลให้มีภูมิอากาศแบบทุ่งหญ้าเมืองร้อน (ทุ่งหญ้าสะวันนา) มีฤดูฝนและฤดูแล้งเด่นชัด นอกจากนั้นยังมีคาบสมุทรที่อยู่ระหว่างมหาสมุทรอินเดียและ มหาสมุทรแปซิฟิก ทำให้ได้รับอิทธิพลจากพื้นน้ำ และอิทธิพลของลมมรสุม
2. ผลต่อเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ประเทศไทยตั้งอยู่บนคาบสมุทรภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงทำให้สะดวกในการติดต่อการค้า และแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรม วิทยาการ แขนงต่าง ๆ กับประเทศอื่น ๆ ทั้งในเอเชียและยุโรป ทั้งทางเรือ ทางอากาศ เป็นผล ให้ประเทศไทยมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจได้รวดเร็ว มีการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม การเมืองการปกครองได้ง่ายและรวดเร็ว

3. เกณฑ์การแบ่งภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย

1. ภาควิทยาศาสตร์ แบ่งเป็น 6 ภาค ประกอบด้วยภาคเหนือ ภาคตะวันตก ภาคใต้ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้เกณฑ์ลักษณะทางกายภาพและลักษณะทางวัฒนธรรม
2. ภาคพยากรณ์อากาศ แบ่งเป็น 5 ภาค ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้เกณฑ์ลักษณะภูมิประเทศและลักษณะลมฟ้าอากาศ

4. ลักษณะภูมิประเทศ แบ่งเป็น 6 เขตใหญ่ ๆ คือ

1. เขตภูเขาและที่ราบระหว่างภูเขาภาคเหนือ
2. เขตที่ราบสูงภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เขตที่ราบภาคกลาง
 - ที่ราบภาคกลางตอนบน
 - ที่ราบภาคกลางตอนล่าง
4. เขตภูเขาและที่ราบชายฝั่งภาคตะวันออก (เฉียงใต้)
5. เขตภูเขาและที่ราบชายฝั่งคาบสมุทรมหาสมุทรภาคใต้
6. เขตภูเขาภาคตะวันตก

แผนการสอนการเรียนรู้แบบร่วมมือ

วิชา ส 101 ประเทศของเรา 1

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทย

เวลา 2 คาบ

(ลักษณะภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ)

ความคิดรวบยอด

ประเทศไทยมีภูมิอากาศเป็นแบบฝนเมืองร้อน (Tropical rainy climates) ลักษณะอากาศดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของประชากร นอกจากนั้นยังมีทรัพยากร ดินน้ำ ป่าไม้และแร่ธาตุที่อุดมสมบูรณ์ อันเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียน

1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะภูมิอากาศของประเทศไทย
2. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทย

จุดประสงค์นำทาง นักเรียนสามารถ

1. สรุปปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่มีต่อลักษณะภูมิอากาศของประเทศไทยได้
2. อธิบายลักษณะภูมิอากาศของประเทศไทยได้
3. อภิปรายถึงอิทธิพลของภูมิอากาศที่มีต่อการดำรงชีวิตของคนไทยได้
4. บอกความหมายและคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่มีต่อมนุษย์ได้
5. อธิบายเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทยได้
6. อภิปรายถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติได้

ทักษะการทำงานกลุ่ม

1. มีการผลัดเปลี่ยนหน้าที่
2. พุดให้กำลังใจกัน
3. แบ่งความรับผิดชอบ
4. มีการตรวจสอบความเข้าใจของสมาชิกในกลุ่ม

เรื่องที่จะศึกษา

สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทย (ลักษณะทางภูมิศาสตร์
ทรัพยากรธรรมชาติ) (ดูเอกสารประกอบหมายเลข 5)

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะภูมิอากาศของไทย
2. ภูมิอากาศโดยทั่วไปของไทย
3. ภูมิอากาศรายภาคของไทย
4. ทรัพยากรธรรมชาติของไทย
5. ทรัพยากรธรรมชาติรายภาคของไทย

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ฝึกกิจกรรมกลุ่ม

ให้นักเรียนจัดกลุ่ม ๆ ละ 6 คน โดยใช้กลุ่มเดิมที่ครูจัดให้จากการเรียน
ในคาบเรียนก่อน นักเรียนกำหนดหมายเลขให้ตนเอง (1-6) ครูดำเนินกิจกรรมตาม
เอกสารหมายเลข 1

1. ขั้นนำ นักเรียนตอบข้อซักถามของครูเกี่ยวกับ ฤดูกาล ลมพายุ และ
ทรัพยากรธรรมชาติของไทย
2. ขั้นแจ้งจุดประสงค์ ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้และทักษะการทำงาน
กลุ่ม

3. ขั้นสอน

3.1 นักเรียนจัดกลุ่ม ๆ ละ 6 คน ใช้กลุ่มเดิมที่ทำกิจกรรม
นักเรียนกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกให้ชัดเจน และลงชื่อในเอกสารที่ครูจัดให้
(เอกสารหมายเลข 2)

3.2 ครูเสนอหัวข้อเรื่องที่จะศึกษา

- ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะภูมิอากาศของไทย
- ภูมิอากาศโดยทั่วไปของไทย
- ภูมิอากาศรายภาคของไทย
- ทรัพยากรธรรมชาติของไทย
- ทรัพยากรธรรมชาติรายภาคของไทย

และจัดเตรียมเอกสารให้นักเรียนศึกษาค้นคว้า

3.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกเรื่องที่จะศึกษาจากหัวข้อเรื่องที่ครูเสนอ
และส่งตัวแทนมารับเอกสารตามหัวข้อเรื่องที่เลือก

3.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกับสมาชิกในกลุ่มกำหนดหัวข้อย่อยโดยใช้
ข้อมูลที่ครูจัดให้ ครูตรวจสอบหัวข้อย่อยแต่ละกลุ่ม นักเรียนแบ่งหัวข้อย่อยกันศึกษา และ
นำมารายงานภายในกลุ่ม

3.5 กลุ่มวางแผนร่วมกันเพื่อเตรียมรายงาน

3.6 ตัวแทนแต่ละกลุ่มรายงานเรื่องที่ศึกษาโดยสรุปลงแผ่นใสและ
กระดานที่ครูจัดเตรียมให้ การรายงานใช้เวลากลุ่มละ 5 นาที

4. ขั้นสรุป ครูสรุปเรื่องสภาพภูมิอากาศและทรัพยากรธรรมชาติของไทย

5. ขั้นวัดผลประเมินผล

5.1 นักเรียนแต่ละคนประเมินผลการทำงานภายในกลุ่มจากแบบ
ประเมินที่ครูแจกให้ (เอกสารหมายเลข 3) และสรุปผลการประเมินของกลุ่ม

5.2 ครูประเมินการทำงานกลุ่มโดยให้ข้อมูลย้อนกลับ และชมเชย
นักเรียน (เอกสารหมายเลข 4)

สื่อการเรียนการสอน

1. หนังสือแบบเรียนวิชาสังคมศึกษา ส 101 ประเทศของเรา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ดร.ประเสริฐ วิทยารัฐ, ศ.ไพฑูรย์ พงศ์บุตร, ดร.กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ
2. แผ่นใสแสดงการเกิดลมมรสุม พายุหมุน
3. แผ่นใสแสดงแหล่งทรัพยากรแร่ธาตุของไทย
4. แบบฝึกหัดเรื่องสภาพภูมิอากาศ และทรัพยากรธรรมชาติของไทย
5. เอกสารการฝึกกิจกรรมกลุ่ม (เอกสารหมายเลข 1) เอกสารกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม (เอกสารหมายเลข 2) เอกสารประเมินการทำงานกลุ่ม (เอกสารหมายเลข 3) แบบประเมินการทำงานกลุ่มสำหรับครู (เอกสารหมายเลข 4) สรุปเนื้อหาเรื่อง ลักษณะภูมิอากาศ และทรัพยากรธรรมชาติของไทย (เอกสารหมายเลข 5)

หมายเหตุ

1. การแบ่งหัวข้อย่อยภายในกลุ่ม หากหัวข้อใดที่ครูจัดเตรียมให้ไม่สามารถแบ่งหัวข้อย่อยได้ ให้นักเรียนภายในกลุ่มศึกษาเนื้อหาเดียวกันแล้วอภิปรายสรุปเรื่องที่ศึกษา
2. การกำหนดเนื้อหาต่อกลุ่ม
 - ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภูมิอากาศของไทย (1 กลุ่ม)
 - ภูมิอากาศโดยทั่วไปของไทย (2 กลุ่ม)
 - ภูมิอากาศรายภาคของไทย (1 กลุ่ม)
 - ทรัพยากรธรรมชาติของไทย (1 กลุ่ม)
 - ทรัพยากรธรรมชาติรายภาคของไทย (2 กลุ่ม)

เอกสารหมายเลข 1

กิจกรรม สังเกตภาพ (3 นาที)

- วิธีการ
1. ครูให้นักเรียนสังเกตภาพ A ภาพก้างปลาที่ครูแจกให้ และพิจารณาดูว่าภาพ 1, 2, 3 หรือ 4 ที่ตรงกับภาพ A
 2. กลุ่มที่เฉลยถูกให้ตัวแทน 1 คนขึ้นขึ้น ครูตรวจสอบ (นักเรียนในกลุ่มทุกคนต้องเฉลยได้)
 3. ครูลุ่มเรียกหมายเลขใดหมายเลขหนึ่งของกลุ่มที่เฉลยถูกไปเฉลยให้กลุ่มอื่นที่ไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด

อุปกรณ์ ภาพก้างปลา

เอกสารหมายเลข 2

กลุ่มที่ _____

นักเรียนลงลายมือชื่อตามบทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติ

1. _____ ประธาน
2. _____ เลขานุการ
3. _____ ผู้ตรวจสอบ
4. _____ ผู้ตรวจสอบ
5. _____ ผู้กระตุ้นเตือนและให้กำลังใจ
6. _____ ผู้กระตุ้นเตือนและให้กำลังใจ .

เอกสารหมายเลข 3

แบบประเมินการทำงานกลุ่ม

กลุ่มที่ _____

1. ประธานในการทำงานกลุ่มครั้งนี้
คือ _____ ทำงานตามที่ได้รับ
มอบหมาย
 2. เลขานุการกลุ่มคือ _____
ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย
 3. มีการผลัดเปลี่ยนหน้าที่
 4. พุดให้กำลังใจกัน
 5. แบ่งความรับผิดชอบ
 6. มีการตรวจสอบความเข้าใจของสมาชิก
- รวม

ดีมาก	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง
4	3	2	1

7. การทำงานครั้งนี้ควรปรับปรุงในเรื่อง

1. _____

2. _____

8. วิเคราะห์ผลการประเมิน _____

9. สรุป _____

เอกสารหมายเลข 4

แบบประเมินการทำงานกลุ่มสำหรับครู

กลุ่มที่ _____

พฤติกรรมนักเรียน	มาก	ปานกลาง	น้อย
<u>การเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน</u>			
1. เชื่อมั่นในสิ่งที่รายงาน			
2. ครอบคลุมเนื้อหาที่กำหนด			
3. ใช้ภาษาชัดเจนและเหมาะสม			
4. มีลำดับขั้นตอนในการนำเสนอ			
5. ตอบข้อซักถามได้ถูกต้อง			
<u>การเรียนรู้</u>			
6. สนใจสิ่งที่ครูสอน			
7. ซักถามสิ่งที่ไม่เข้าใจ			
8. ร่วมแสดงความคิดเห็น			
รวม			

สรุปเนื้อหา

เรื่อง สถานแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทย

(ลักษณะภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ)

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะภูมิอากาศของไทย

1. ที่ตั้งหรือละติจูด ประเทศไทยตั้งอยู่ระหว่างเส้นศูนย์สูตรกับเส้นทรอปิก ออฟ - แคนเซอร์ จึงทำให้อยู่ในเขตภูมิอากาศแบบร้อน
2. ความอยู่ใกล้ทะเล ได้รับอิทธิพลจากพื้นน้ำทำให้มีฝนตก โดยเฉพาะคาบสมุทรมหาสมุทรภาคใต้
3. ทิศทางลมประจำ ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ทำให้เกิดฝน ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้เกิดความหนาวเย็นและความแห้งแล้ง
4. พายุหมุนเขตร้อน ประเทศไทยอยู่ในเขตอิทธิพลของพายุที่เรียกว่า พายุดีเปรสชัน พายุโซนร้อน พายุไต้ฝุ่น ทำให้เกิดฝนบริเวณที่พัดผ่าน

พายุหมุนเขตร้อน (tropical cyclone) เป็นกระแสอากาศที่พัดหมุนเป็นวงเข้าหาจุดศูนย์กลาง อันเป็นบริเวณความกดอากาศต่ำตรงกันข้ามกับเข็มนาฬิกา แบ่งตามความเร็วลมได้ 3 ประเภท คือ

1. ดีเปรสชัน (depression) เป็นพายุหมุนที่มีกำลังอ่อน เวลาเกิดท้องฟ้าบริเวณนั้นจะเต็มไปด้วยเมฆชั้นต่ำหนาแน่น มีฝนตกปานกลางถึงตกหนัก และมักตกต่อเนื่อง มีบริเวณปกคลุมไม่กว้างขวางนัก ความเร็วลมไม่เกิน 34 นอต (1 นอต=1.852 กม./ชม.) หรือ ความเร็วใกล้ศูนย์กลางน้อยกว่า 63 กิโลเมตร ต่อ ชั่วโมง
2. พายุโซนร้อน (tropical storm) เป็นพายุหมุนที่มีอันตรายรุนแรงกว่าดีเปรสชัน ความเร็วลม 35 - 64 นอต หรือ 63-117 กิโลเมตรต่อชั่วโมง

3. ไต้ฝุ่น (typhoon) เป็นพายุหมุนที่มีความเร็วลม 64 นอตขึ้นไป หรือ ตั้งแต่ 118 กิโลเมตรต่อชั่วโมง มีอันตรายจากคลื่นลมและฝนรุนแรงมาก
5. ลักษณะภูมิประเทศ การขวางกั้นทิศทางลมมรสุมของเทือกเขา ทำให้พื้นที่ด้านหลัง-เขาเป็นเขตเงาฝน มีอากาศแห้งแล้งมีฝนตกน้อย
2. ภูมิอากาศโดยทั่วไปของไทย เป็นภูมิอากาศแบบทุ่งหญ้าเมืองร้อน มีอุณหภูมิสูงและมีฝนตกปานกลางถึงชุก ฤดูกาลของประเทศไทยแบ่งออกได้เป็น 3 ฤดูคือ
 1. ฤดูฝน (พ.ค.-ต.ค.) เป็นช่วงที่ได้รับอิทธิพลลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ลมพายุหมุนในทะเลจีนใต้
 2. ฤดูหนาว (พ.ย.-ก.พ.) เกิดจากอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดพาเอาความหนาวเย็นและความแห้งแล้งมา ภาคเหนือจะหนาวกว่าทุกภาคเพราะได้รับอิทธิพลโดยตรง
 3. ฤดูร้อน (มี.ค.-เม.ย.) เป็นช่วงที่อากาศร้อนจัดมีอุณหภูมิสูง โดยปกติจะไม่มีฝน ทั้งนี้เพราะลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนืออ่อนกำลังลง ดวงอาทิตย์ส่องแสงตั้งฉากกับประเทศไทยมากที่สุด โดยเฉพาะเดือนเมษายน
3. ภูมิอากาศรายภาคของไทย
 1. ภาคเหนือ อุณหภูมิ เกณฑ์เฉลี่ยต่ำกว่าภาคอื่น ๆ ปริมาณฝน เกณฑ์ปานกลาง ฤดูกาล 3 ฤดู
 2. ภาคกลาง อุณหภูมิ ความแตกต่างระหว่างฤดูร้อนกับฤดูหนาวมีไม่มากนัก ปริมาณฝน เกณฑ์ปานกลาง ฤดูกาล 3 ฤดู
 3. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อุณหภูมิ ความแตกต่างของอุณหภูมิระหว่างฤดูร้อนกับฤดูหนาวปรากฏอย่างชัดเจน ปริมาณฝน เกณฑ์ปานกลาง ฤดูกาล 3 ฤดู

4. **ภาคตะวันออก** อุณหภูมิ ความแตกต่างในอุณหภูมิตั้งแต่ฤดูร้อนและฤดูหนาวมีไม่มาก ปริมาณน้ำฝน มีฝนตกปานกลางในซีกตะวันตกของภาค (จ.ชลบุรี ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี) มีฝนตกหนักมากเหมือนภาคใต้ในซีกตะวันออกของภาค (ระยอง จันทบุรี) ฤดูกาล ซีกตะวันตกมี 3 ฤดู ซีกตะวันออกมี 2 ฤดู
 5. **ภาคตะวันตก** อุณหภูมิ ตอนบนของภาคเขต จ.ตาก กาญจนบุรี มีความแตกต่างในอุณหภูมิตั้งแต่ค่อนข้างมาก ตอนล่างของภาค เขตจังหวัดเพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ อุณหภูมิ ระหว่างฤดูร้อนกับฤดูหนาวใกล้เคียงกัน ปริมาณน้ำฝน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเขตอับฝน ฤดูกาล มี 3 ฤดู
 6. **ภาคใต้** อุณหภูมิ มีความแตกต่างกันน้อยมาก ปริมาณน้ำฝน ค่อนข้างชุก ฤดูกาล มี 2 ฤดู คือ ฤดูฝน และฤดูร้อน
4. **ทรัพยากรธรรมชาติของไทย** ที่สำคัญได้แก่
1. ทรัพยากรดิน
 2. ทรัพยากรน้ำ
 3. ทรัพยากรป่าไม้
 4. ทรัพยากรแร่ธาตุ
 5. ทรัพยากรสัตว์ป่า
5. **ทรัพยากรรายภาคของไทย**
1. ภาคเหนือ (ทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ แร่ธาตุ)
 2. ภาคกลาง (ทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ แร่ธาตุ)
 3. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ แร่ธาตุ)
 4. ภาคตะวันออก (ทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ แร่ธาตุ)
 5. ภาคตะวันตก (ทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ แร่ธาตุ)
 6. ภาคใต้ (ทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ แร่ธาตุ)

แผนการสอนการเรียนรู้แบบร่วมมือ

วิชา	ส 101 ประเทศของเรา 1	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
เรื่อง	การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทาง ธรรมชาติของประเทศไทย	เวลา 2 คาบ

ความคิดรวบยอด

การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ เกิดจากปัจจัย 2 ประการ คือ การกระทำทางธรรมชาติ และการกระทำของมนุษย์ โดยเฉพาะมนุษย์เป็นตัวการสำคัญที่สุด

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียน

1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ
2. ตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

จุดประสงค์นำทาง นักเรียนสามารถ

1. สรุปความหมายของสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติได้
2. บอกแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศได้
3. อธิบายภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทยได้
4. สรุปความหมายของระบบนิเวศได้
5. บอกสาเหตุที่ทำให้ระบบนิเวศขาดความสมดุลได้
6. วิเคราะห์ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิประเทศ และภูมิอากาศที่มีต่อสิ่งแวดล้อมได้

7. เสนอความคิดเห็นในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม
ได้

ทักษะการทำงานกลุ่ม

1. ชมเชยยกย่องเพื่อน
2. ร่วมแสดงความคิดเห็น
3. รับฟังเพื่อน
4. แบ่งปันอุปกรณ์การเรียน

เรื่องที่จะศึกษา

การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของประเทศไทย (ดูเอกสาร
ประกอบหมายเลข 5)

1. ความหมายของสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ
2. การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ
3. ภัยธรรมชาติในประเทศไทย
4. ความหมายของระบบนิเวศ สาเหตุที่ทำให้ระบบนิเวศขาดความสมดุล
5. สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ผลกระทบ
ของการเปลี่ยนแปลง การปรับตัวในการดำรงชีวิตของมนุษย์

กิจกรรมการเรียนการสอน

ฝึกกิจกรรมกลุ่ม

นักเรียนจัดกลุ่ม ๆ ละ 6 คน โดยใช้กลุ่มเดิมที่เรียนในคาบเรียนก่อน
และให้นักเรียนกำหนดหมายเลขให้ตนเอง (1-6) ครูดำเนินกิจกรรมตามเอกสารหมายเลข 1

1. ขั้นนำ นักเรียนดูภาพบรรยากาศของโลกจากแผ่นใส และตอบ
ข้อซักถามของครูเกี่ยวกับชั้นบรรยากาศ ความเปลี่ยนแปลงของบรรยากาศที่มีต่อการดำรง
ชีวิตของมนุษย์

2. ขั้นแจ้งจุดประสงค์ ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้และทักษะการทำงาน
กลุ่ม

3. ขั้นสอน

3.1 นักเรียนจัดกลุ่ม ๆ ละ 6 คน ใช้กลุ่มเดิมที่ทำกิจกรรม นักเรียน
กำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิก และลงชื่อในเอกสารที่ครูแจกให้ (เอกสารหมายเลข 2)

3.2 ครูเสนอหัวเรื่องที่จะศึกษา

- ความหมายของสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม
- การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ
- ภัยธรรมชาติ
- ความหมายของระบบนิเวศ สาเหตุที่ทำให้ระบบนิเวศขาด

ความสมดุล

- สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลง
การปรับตัวในการดำรงชีวิต

และจัดเตรียมเอกสารให้นักเรียนศึกษาค้นคว้า

3.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกเรื่องที่จะศึกษาจากหัวเรื่องที่ครูเสนอ
และส่งตัวแทนมารับเอกสารตามหัวเรื่องที่เลือก

3.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกับสมาชิกในกลุ่มกำหนดหัวข้อย่อยโดยใช้
ข้อมูลที่ครูจัดให้ ครูตรวจสอบหัวข้อย่อยแต่ละกลุ่ม นักเรียนแบ่งหัวข้อย่อยกันศึกษา
แล้วนำมารายงานภายในกลุ่ม

3.5 กลุ่มวางแผนร่วมกันเพื่อเตรียมรายงาน

3.6 ตัวแทนแต่ละกลุ่มรายงานเรื่องที่ศึกษา โดยสรุปลงแผ่นใสและ
กระดานที่ครูจัดเตรียมให้ การรายงานให้เวลากลุ่มละ 5 นาที

4. ขั้นสรุป ครูสรุปเรื่องการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของประเทศไทย

5. ขั้นวัดผลประเมินผล

5.1 นักเรียนแต่ละคนประเมินผลการทำงานกลุ่มจากแบบประเมินที่ครูแจกให้ และสรุปผลการประเมินของกลุ่ม (เอกสารหมายเลข 3)

5.2 ครูประเมินผลการทำงานกลุ่ม ให้ข้อมูลป้อนกลับและชมเชยนักเรียน (เอกสารหมายเลข 4)

สื่อการเรียนการสอน

1. แผ่นใสเรื่องความสำคัญของบรรยากาศ , เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
2. หนังสือแบบเรียนวิชาสังคมศึกษา ส 101 ประเทศไทยของเรา 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ดร.ประเสริฐ วิทยารัฐ, ศ.ไพฑูรย์ และ ศ.วิลาสงค์ พงศบุตร, ดร.กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ
3. หนังสือแบบเรียนวิชาสังคมศึกษา ส 053 ประชากรกับสิ่งแวดล้อม ของ ดร.วินัย วิจารณ์านนท์, ดร.ภัสสร ลิมานนท์ และคณะ
4. รายงานการสัมมนาเรื่อง สภาพปัญหาและทิศทางของสิ่งแวดล้อมศึกษาในประเทศไทย โครงการสิ่งแวดล้อมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
5. แบบฝึกหัดเรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของประเทศไทย
6. เอกสารการฝึกกิจกรรมกลุ่ม (เอกสารหมายเลข 1) เอกสารกำหนดบทบาทหน้าที่ (เอกสารหมายเลข 2) เอกสารการประเมินการทำงานกลุ่ม (เอกสารหมายเลข 3) แบบประเมินการทำงานกลุ่มสำหรับครู (เอกสารหมายเลข 4) สรุปเนื้อหาเรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของประเทศไทย (เอกสารหมายเลข 5)

เอกสารหมายเลข 1

กิจกรรม สรุปข่าว (7 นาที)

- วิธีการ
1. ครูแจกข่าวจากหนังสือพิมพ์ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันสรุปเรื่องที่อ่านภายในเวลาที่กำหนดและจดบันทึกลงกระดาษที่แจกให้
 2. ครูสุ่มเรียกหมายเลขใดเลขหนึ่งของแต่ละกลุ่มมาอ่านข่าวที่กลุ่มสรุป

อุปกรณ์ ข่าวจากหนังสือพิมพ์

เอกสารหมายเลข 2

กลุ่มที่ _____

นักเรียนลงลายมือชื่อตามบทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติ

1. _____	ประธาน
2. _____	เลขานุการ
3. _____	ผู้ตรวจสอบ
4. _____	ผู้ตรวจสอบ
5. _____	ผู้กระตุ้นเตือนและให้กำลังใจ
6. _____	ผู้กระตุ้นเตือนและให้กำลังใจ

เอกสารหมายเลข 3

แบบประเมินการทำงานกลุ่ม

กลุ่มที่ _____

1. ประธานในการทำงานกลุ่มครั้งนี้
คือ _____ ทำงานตามที่ได้รับ
มอบหมาย

2. เลขานการกลุ่มคือ _____
ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย

3. ชมเชยยกย่องเพื่อน

4. ร่วมแสดงความคิดเห็น

5. รับฟังเพื่อน

6. แบ่งปันอุปกรณ์การเรียน

รวม

ดีมาก	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง
4	3	2	1

7. การทำงานครั้งนี้ควรปรับปรุงในเรื่อง

1. _____

2. _____

8. วิเคราะห์ผลการประเมิน _____

9. สรุป _____

เอกสารหมายเลข 4

แบบประเมินการทำงานกลุ่มสำหรับครู

กลุ่มที่ _____

พฤติกรรมนักเรียน	มาก	ปานกลาง	น้อย
<u>การเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน</u>			
1. เชื่อมโยงในสิ่งที่รายงาน			
2. ครอบคลุมเนื้อหาที่กำหนด			
3. ใช้ภาษาชัดเจนและเหมาะสม			
4. มีลำดับขั้นตอนในการนำเสนอ			
5. ตอบข้อซักถามได้ถูกต้อง			
<u>การเรียนรู้</u>			
6. สนใจสิ่งที่ครูสอน			
7. ซักถามสิ่งที่ไม่เข้าใจ			
8. ร่วมแสดงความคิดเห็น			
รวม			

เอกสารหมายเลข 5

สรุปเนื้อหา

เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของประเทศไทย

1. สิ่งแวดล้อม หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวเรา ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น

การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ หมายถึง การที่สรรพสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติมีการเปลี่ยนสภาพไปจากเดิม

2. การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิประเทศมี 2 ลักษณะคือ การเปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ และการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เกิดขึ้นในประเทศไทย คือ อุณหภูมิเฉลี่ยสูงขึ้น และมีปริมาณน้ำฝนน้อยลง ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล

3. ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทยได้แก่ อุทกภัย วาตภัย ภาวะความแห้งแล้ง

4. ระบบนิเวศ หมายถึง ความสัมพันธ์ การเกื้อกูลซึ่งกันและกันของสิ่งมีชีวิตกับสิ่งมีชีวิตด้วยกัน หรือของสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตที่อยู่ธรรมชาติด้วยกัน

สาเหตุที่ทำให้ระบบนิเวศขาดดุล ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของประชากร การใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงค่านิยมในการดำรงชีวิต

5. สาเหตุการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ เกิดมาจาก

1. ตัวมนุษย์เอง (การเพิ่มจำนวนประชากร การกระจายตัวของประชากร คุณภาพของประชากร)

2. สาเหตุจากระบบความล้มเหลวของระบบการควบคุม

3. สาเหตุจากความเจริญทางเศรษฐกิจ

4. สาเหตุจากเทคโนโลยี

ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง

1. ทำให้เกิดภัยธรรมชาติ
2. ทำให้เกิดมลภาวะของสิ่งแวดล้อม
3. ทำให้เกิดการเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ

การปรับตัวในการดำรงชีวิตของมนุษย์

1. ระมัดระวังการเกิดภัยธรรมชาติ
2. ป้องกันและแก้ไขปัญหามลภาวะของสิ่งแวดล้อม
3. รักษาความเป็นระเบียบสวยงามในอาคารบ้านเรือน
4. บำรุงรักษาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ
5. สนับสนุนให้มีการใช้ชีวิตอยู่กับธรรมชาติ

6. กรีน เฮ้า เอฟเฟค (Green House Effect) การที่บรรยากาศที่อยู่โดยรอบของโลกมีสารอื่น เช่น ฝุ่นละออง และสารพิษอื่น ๆ เข้าไปปะปนอยู่มาก ทำให้ความร้อนที่เกิดขึ้นบนผิวโลกไม่แพร่กระจายออกสู่บรรยากาศในระดับสูง แต่กลับถูกดูดซับเอาไว้ด้วยสารต่าง ๆ ที่ปะปนอยู่ในอากาศ ทำให้อุณหภูมิของอากาศโดยรอบโลกสูงขึ้น

7. โอโซน (Ozone) ส่วนประกอบของอากาศที่ประกอบด้วยอะตอมของธาตุออกซิเจน 3 อะตอม เกิดขึ้นตามธรรมชาติจากปฏิกิริยาของแสงแดดกับธาตุออกซิเจนในอากาศ ในภาวะปกติอากาศจะมีโอโซนอยู่ 0.02 พี พี เอ็ม ในบรรยากาศส่วนบนเป็นสารที่ช่วยกรองรังสีอัลตราไวโอเล็ตไม่ให้ส่องสู่พื้นผิวโลกมาก แต่ในปัจจุบันพบว่าโอโซนในบรรยากาศมีปริมาณลดลง เนื่องจากโอโซนถูกทำลายโดยสารประกอบของไนโตรเจน และสารที่ใช้ในกระป๋องสเปรย์

8. อัลตราไวโอเล็ต (Ultraviolet) รังสีชนิดหนึ่งที่ส่งมากับแสงของดวงอาทิตย์ ไม่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่า เป็นรังสีที่ทำให้เกิดโรคมะเร็งได้ถ้าหากได้รับปริมาณมาก และมีผลทำให้พืชไม่เจริญเติบโต

9. อากาศเสีย อากาศเป็นพิษ (Air Pollution) อากาศที่มีสารอื่นเข้าไปปะปนอยู่มาก ทำให้คุณสมบัติของอากาศผิดไปจากสภาพปกติ เช่น มีคาร์บอนออกไซด์มาก มีฝุ่นละอองมาก มีสารประกอบของกำมะถัน โปรท ไนโตรเจน ไฮโดรเจน มากกว่าปกติ อากาศเสียเป็นอันตรายต่อระบบประสาท และระบบการหายใจ

10. ฝนกรด (Acid Rain) น้ำฝนที่ตกลงมาโดยชะล้างสารพิษที่ปะปนอยู่ในอากาศลงมาด้วยโดยเฉพาะเป็นสารประกอบของธาตุกำมะถัน ไนโตรเจน คาร์บอน ทำให้น้ำฝนมีสภาพเป็นกรด ไม่สามารถนำไปใช้ดื่มหรือใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้ จัดเป็นน้ำเสียประเภทหนึ่ง

แผนการสอนการเรียนรู้แบบร่วมมือ

วิชา ส 101 ประเทศของเรา 1

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติ

เวลา 2 คาบ

(ทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า แร่ธาตุ)

ความคิดรวบยอด

สถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทยอยู่ในเกณฑ์ที่น่าวิตกอย่างมาก ทรัพยากรสำคัญ เช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำ ดิน สัตว์ป่า ฯลฯ ลดทั้งปริมาณและคุณภาพ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก่อให้เกิดภัยทางธรรมชาติแก่มนุษย์ โดยเฉพาะผู้ที่อาศัยอยู่ในชนบท จึงเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายต้องช่วยกันไม่ให้เกิดการทำลายสภาพแวดล้อม

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียน

1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า แร่ธาตุ
2. เกิดความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า แร่ธาตุ

จุดประสงค์นำทาง นักเรียนสามารถ

1. สรุปปัญหาที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรดิน และเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาได้
2. สรุปปัญหาที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรน้ำ และเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาได้
3. สรุปปัญหาที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรป่าไม้ และเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาได้
4. สรุปปัญหาที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรสัตว์ป่า และเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาได้
5. สรุปปัญหาที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรแร่ธาตุ และเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาได้

ทักษะการทำงานกลุ่ม

1. สมาชิกกลุ่มทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย
2. รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม
3. ยอมรับมติของกลุ่ม
4. บรรยาภาคในกลุ่มเป็นกันเอง

เรื่องที่จะศึกษา

การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า แร่ธาตุ
(ดูเอกสารประกอบหมายเลข 5)

1. การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรดิน
2. การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรน้ำ
3. การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรป่าไม้
4. การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรสัตว์ป่า
5. การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรแร่ธาตุ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ฝึกกิจกรรมกลุ่ม

นักเรียนจัดกลุ่ม ๆ ละ 6 คน ให้นักเรียนเดิมที่เรียนจากคาบเรียนก่อน และให้นักเรียนกำหนดหมายเลขให้ตนเอง (1-6) ครูดำเนินกิจกรรมตามเอกสารหมายเลข 1

1. ขั้นนำ นักเรียนร่วมอภิปรายซักถามประกอบแผ่นใส เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในปี พุทธศักราช 2535 ของไทยที่ผ่านมา ว่ามีเหตุการณ์สำคัญอะไรที่เกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อประชาชน

2. ขั้นแจ้งจุดประสงค์ ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ และทักษะการทำงานกลุ่ม

3. ขั้นตอน

3.1 นักเรียนจัดกลุ่ม ๆ ละ 6 คน ให้นักเรียนเดิมที่ทำกิจกรรม นักเรียนกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิก และลงชื่อในเอกสารที่ครูแจกให้ (เอกสารหมายเลข 2)

3.2 ครูเสนอหัวข้อเรื่องที่จะศึกษา

- การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรดิน
- การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรน้ำ
- การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรป่าไม้
- การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรสัตว์ป่า
- การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรแร่ธาตุ

และจัดเตรียมเอกสารให้นักเรียนศึกษาค้นคว้า

3.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกเรื่องที่จะศึกษาจากหัวข้อเรื่องที่ครูเสนอและส่งตัวแทนมารับเอกสารตามหัวข้อเรื่องที่เลือก

3.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกับสมาชิกในกลุ่มกำหนดหัวข้อย่อย โดยใช้ข้อมูลที่ครูจัดให้ ครูตรวจสอบหัวข้อย่อยแต่ละกลุ่ม นักเรียนแบ่งหัวข้อย่อยกันศึกษา แล้วนำมารายงานภายในกลุ่ม

3.5 กลุ่มวางแผนเพื่อเตรียมรายงาน

3.6 ตัวแทนกลุ่มรายงานเรื่องที่ศึกษา โดยสรุปลงแผ่นใสและกระดานที่ครูจัดเตรียมให้ ให้รายงานกลุ่มละ 5 นาที

4. ขั้นสรุป ครูสรุปเรื่องปัญหาการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า แร่ธาตุ

5. ขั้นวัดผลประเมินผล

5.1 นักเรียนแต่ละคนประเมินผลการทำงานกลุ่มจากแบบประเมินที่ครูแจกให้ และสรุปผลการประเมินของกลุ่ม (เอกสารหมายเลข 3)

5.2 ครูประเมินการทำงานกลุ่ม ให้ข้อมูลย้อนกลับ และชมเชยนักเรียน (เอกสารหมายเลข 4)

สื่อการเรียนการสอน

1. แผ่นใส เรื่อง การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมของไทยในปี พุทธศักราช

2535

2. หนังสือแบบเรียนวิชาสังคมศึกษา ส 101 ประเทศของเรา 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ดร.ประเสริฐ วิทยารัฐ, ศ.ไพฑูรย์ และ ศ.วิลาสวงศ์ พงศบุตร, ดร.กรมล ทองธรรมชาติ และคณะ

3. จดหมายข่าว สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปีที่ 9 ฉบับที่ 6 สิงหาคม-กันยายน 2535

4. แบบฝึกหัดเรื่อง ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า แร่ธาตุ

5. เอกสารการฝึกกิจกรรมกลุ่ม (เอกสารหมายเลข 1) เอกสารกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม (เอกสารหมายเลข 2) เอกสารการประเมินการทำงานกลุ่ม (เอกสารหมายเลข 3) แบบประเมินการทำงานกลุ่มสำหรับครู (เอกสารหมายเลข 4) สรุปเนื้อหา เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า แร่ธาตุ (เอกสารหมายเลข 5)

หมายเหตุ

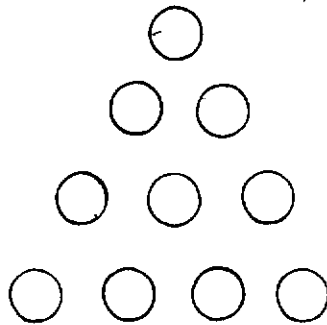
การกำหนดเนื้อหาต่อกลุ่ม

- การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรดิน (1 กลุ่ม)
- การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรน้ำ (2 กลุ่ม)
- การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรป่าไม้ (2 กลุ่ม)
- การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรสัตว์ป่า (1 กลุ่ม)
- การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรแร่ธาตุ (1 กลุ่ม)

เอกสารหมายเลข 1

กิจกรรม ย้ายสตางค์ (5 นาที)

วิธีการ 1. ให้นักเรียนใช้เหรียญบาท 10 เหรียญ วางเป็นรูปสามเหลี่ยมด้านเท่าเหมือน
ดังภาพ

- แล้วปฏิบัติตามคำสั่ง " ต้องการย้ายเหรียญในระยะใกล้ที่สุด 3 เหรียญ
ทำให้รูปสามเหลี่ยมด้านเท่ากลับหัวได้ในที่สุด ท่านจะเคลื่อนย้ายอย่างไร
2. กลุ่มที่เสร็จก่อนให้ตัวแทน 1 คนขึ้นขึ้น ครูตรวจสอบ(นักเรียนในกลุ่มทุกคน
ต้องเฉลยได้)
 3. ครูสุ่มเรียกนักเรียน 1 คนของกลุ่มที่ทำได้ไปสอนกลุ่มอื่นที่ไม่เสร็จตามเวลา
ที่กำหนด

อุปกรณ์ เหรียญบาท

เอกสารหมายเลข 2

กลุ่มที่ _____

นักเรียนลงลายมือชื่อตามบทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติ

1. _____	ประธาน
2. _____	เลขานุการ
3. _____	ผู้ตรวจสอบ
4. _____	ผู้ตรวจสอบ
5. _____	ผู้กระตุ้นเตือนและให้กำลังใจ
6. _____	ผู้กระตุ้นเตือนและให้กำลังใจ

เอกสารหมายเลข 3

แบบประเมินการทำงานกลุ่ม

กลุ่มที่ _____

1. ประธานในการทำงานกลุ่มครั้งนี้
คือ _____ ทำงานตามที่ได้รับ
มอบหมาย
2. เลขานุการกลุ่มคือ _____
ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย
3. สมาชิกทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย
4. ยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม
5. ยอมรับมติของกลุ่ม
6. บรรยากาศในกลุ่มเป็นกันเอง

รวม

ดีมาก	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง
4	3	2	1

7. การทำงานครั้งนี้ควรปรับปรุงในเรื่อง

1. _____
2. _____

8. วิเคราะห์ผลการประเมิน _____

9. สรุป _____

เอกสารหมายเลข 4

แบบประเมินการทำงานกลุ่มสำหรับครู

กลุ่มที่ _____

พฤติกรรมนักเรียน	มาก	ปานกลาง	น้อย
<u>การเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน</u>			
1. เชื่อมั่นในสิ่งที่รายงาน			
2. ครอบคลุมเนื้อหาที่กำหนด			
3. ใช้ภาษาชัดเจนและเหมาะสม			
4. มีลำดับขั้นตอนในการนำเสนอ			
5. ตอบข้อซักถามได้ถูกต้อง			
<u>การเรียนรู้</u>			
6. สนใจสิ่งที่ครูสอน			
7. ซักถามสิ่งที่ไม่เข้าใจ			
8. ร่วมแสดงความคิดเห็น			
รวม			

สรุปเนื้อหา
เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติ
 (ทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า แร่ธาตุ)

1. ดิน ปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์และเสื่อมคุณภาพ สาเหตุใหญ่เกิดจากผิวดินถูกน้ำชะล้างไป การปลูกพืชที่ตัดแร่ธาตุในดินเร็ว การปลูกพืชชนิดเดียวกันซ้ำ ๆ กันตลอดปี และการใช้ดินไม่เหมาะสมกับคุณภาพของดิน
2. น้ำ ปัญหาการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรน้ำในประเทศไทยคือ การที่ปริมาณน้ำในแต่ละช่วงฤดูกาลไม่เหมาะสมและสม่ำเสมอ ปริมาณน้ำที่จะใช้ประโยชน์มีจำนวนลดลง นอกจากนั้นก็มีปัญหาน้ำเสีย ซึ่งเกิดจากการขาดระบบการกำจัดน้ำเสียที่มีประสิทธิภาพ และการไม่มีระเบียบวินัย ขอบทั้งขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลลงในแม่น้ำลำคลอง
3. ป่าไม้ พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยได้ลดจำนวนลงอย่างรวดเร็วจากปริมาณร้อยละ 56 ของพื้นที่ใน พ.ศ. 2508 เหลือเพียงร้อยละ 28 ของพื้นที่ในปัจจุบัน ทำให้เกิดผลกระทบหลายประการ เช่น ทำให้เกิดฝนแล้ง ต้นน้ำลำธารเหือดแห้ง อากาศร้อนขึ้น เกิดอุทกภัยอย่างกระทันหัน เป็นต้น
4. สัตว์ป่า ปัญหาการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรสัตว์ป่า ได้แก่ เรื่องการที่สัตว์ป่าส่วนใหญ่ลดจำนวนลงเรื่อย ๆ และบางชนิดสูญพันธุ์ไป ทั้งนี้เนื่องมาจากหลายสาเหตุ เช่น การล่าของมนุษย์เพื่อความสนุกสนาน หรือการเอาเขา หนัง หรือเพื่อใช้เป็นอาหารและเพื่อการค้า โดยเฉพาะค่านิยมในการบริโภคเนื้อสัตว์ป่า นอกจากนั้นอาจเนื่องมาจากการที่สัตว์ขาดอาหารและที่อยู่อาศัย ตลอดจนการที่มีสารพิษปนเปื้อนอยู่ในธรรมชาติก็มีส่วนทำลายสัตว์ป่าด้วย

4. แร่ธาตุ ปัญหาการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรแร่ธาตุส่วนใหญ่เป็นเรื่องการขุดแร่มาใช้มากเกินไปทำให้แร่บางชนิดมีปริมาณลดลง ปัญหาเรื่องผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม เช่น การทำให้ดินบริเวณที่ทำเหมืองแร่ขาดความอุดมสมบูรณ์ไม่สามารถทำการเกษตรได้ การปล่อยน้ำเสียจากการทำเหมืองแร่ไปทำลายพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ หรือทำให้เกิดสารพิษปนลงในน้ำทำให้เกิดมลพิษขึ้น

แผนการสอนการเรียนรู้แบบร่วมมือ

วิชา ส 101 ประเทศของเรา 1

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ

เวลา 2 คาบ

ความคิดรวบยอด

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ เช่น อากาศเป็นพิษ น้ำเสีย มลภาวะทางเสียง สารพิษ ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล การมีความรู้ความเข้าใจและมีจิตสำนึกในการรักษาสภาพแวดล้อมจึงเป็นเรื่องของทุกคนที่จะต้องให้ความร่วมมือ

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียน

1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น
2. เกิดความตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม
3. มีส่วนร่วมในการรักษาสภาพแวดล้อม

จุดประสงค์นำทาง นักเรียนสามารถ

1. สรุปความหมายของคำว่า มลภาวะ มลพิษ ได้
2. อธิบายปัญหาอากาศเป็นพิษ และเสนอแนวทางแก้ปัญหาได้
3. อธิบายปัญหาน้ำเสีย และเสนอแนวทางแก้ปัญหาได้
4. อธิบายปัญหาเกี่ยวกับเสียง และเสนอแนวทางแก้ปัญหาได้
5. อธิบายปัญหาสารพิษ และเสนอแนวทางแก้ปัญหาได้
6. อธิบายปัญหาขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และ เสนอแนวทางแก้ปัญหาได้

ทักษะการทำงานกลุ่ม

1. รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
2. ช่วยเหลืองานของกลุ่ม
3. มีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน

เรื่องที่จะศึกษา

ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ (คู่มือสารประกอบหมายเลข 5)

1. ปัญหาอากาศเป็นพิษ
2. ปัญหาน้ำเสีย
3. ปัญหาเสียงเป็นพิษ
4. ปัญหาสารพิษ
5. ปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

กิจกรรมการเรียนการสอน

ฝึกกิจกรรมกลุ่ม

นักเรียนจัดกลุ่ม ๆ ละ 6 คน ใช้กลุ่มเดิมที่เรียนจากคาบเรียนก่อน
ให้นักเรียนกำหนดหมายเลขให้ตนเอง (1-6) ครูดำเนินกิจกรรมตามเอกสารหมายเลข 1

1. ขั้นนำ นักเรียนดูภาพแผ่นใสเกี่ยวกับเหตุการณ์โรงไฟฟ้าแม่เมาะ
สนทนาและตอบข้อซักถามของครู

2. ขั้นแจ้งจุดประสงค์ ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้และทักษะการทำงาน

กลุ่ม

3. ขั้นสอน

3.1 นักเรียนจัดกลุ่ม ๆ ละ 6 คน ใช้กลุ่มเดิมที่ฝึกกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิก และลงชื่อในเอกสารที่ครูแจกให้ (เอกสารหมายเลข 2)

3.2 ครูเสนอหัวข้อเรื่องที่จะศึกษา

- ปัญหาอากาศเป็นพิษ
- ปัญหาน้ำเสีย
- ปัญหาเสียงเป็นพิษ
- ปัญหาสารพิษ
- ปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

และจัดเตรียมเอกสารให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า

3.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกเรื่องที่จะศึกษาจากหัวข้อเรื่องที่ครูเสนอ และส่งตัวแทนมารับเอกสารตามหัวข้อเรื่องที่เลือก

3.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกับสมาชิกในกลุ่มกำหนดหัวข้อย่อยโดยใช้ข้อมูลที่ครูจัดให้ ครูตรวจสอบหัวข้อย่อยแต่ละกลุ่ม นักเรียนแบ่งหัวข้อย่อยกันศึกษา และนำมารายงานภายในกลุ่ม

3.5 กลุ่มวางแผนเพื่อเตรียมรายงาน

3.6 ตัวแทนกลุ่มรายงานเรื่องที่ศึกษา โดยสรุปลงแผ่นใสและกระดานที่ครูจัดเตรียมให้ ให้รายงานกลุ่มละ 5 นาที

4. ขั้นสรุป ครูสรุปเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ

5. ขั้นวัดผลประเมินผล

5.1 นักเรียนแต่ละคนประเมินผลการทำงานภายในกลุ่มจากแบบประเมินที่ครูแจกให้ และสรุปผลการประเมินของกลุ่ม (เอกสารหมายเลข 3)

5.2 ครูประเมินผลการทำงานกลุ่ม ให้ข้อมูลย้อนกลับ และชมเชยนักเรียน (เอกสารหมายเลข 4)

สื่อการเรียนการสอน

1. แผ่นใสเรื่องโรงไฟฟ้าแม่เมาะ และ เรื่อง ส.เสี่ยงสำคัญไฉน
2. บทความเรื่อง ขยะ จากหนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันอาทิตย์ที่ 30 ธันวาคม 2536 หน้า 20
3. หนังสือแบบเรียนวิชาสังคมศึกษา ส 101 ประเทศของเรา 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ดร.ประเสริฐ วิทยารัฐ, ศ.ไพฑูรย์ และ ศ.วิลาสงค์ พงศ์บุตร, ดร.กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ
4. หนังสือแบบเรียนวิชาสังคมศึกษา ส 053 ประชากรกับสิ่งแวดล้อม ของ ดร.ภัสสร ลิมานนท์ และคณะ
5. แบบฝึกหัดเรื่อง ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ
6. เอกสารการฝึกกิจกรรมกลุ่ม (เอกสารหมายเลข 1) เอกสารกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม (เอกสารหมายเลข 2) เอกสารการประเมินการทำงานกลุ่ม (เอกสารหมายเลข 3) แบบประเมินการทำงานกลุ่มสำหรับครู (เอกสารหมายเลข 4) สรุปเนื้อหา เรื่อง ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ (เอกสารหมายเลข 5)

หมายเหตุ

การกำหนดเนื้อหาต่อกลุ่ม

- ปัญหาอากาศเป็นพิษ (2 กลุ่ม)
- ปัญหาน้ำเสีย (2 กลุ่ม)
- ปัญหาเสียงเป็นพิษ (1 กลุ่ม)
- ปัญหาสารพิษ (1 กลุ่ม)
- ปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล (1 กลุ่ม)

เอกสารหมายเลข 1

กิจกรรม การแบ่งดวงจันทร์ข้างแรม (6 นาที)

วิธีการ 1. ครูให้นักเรียนวาดภาพดวงจันทร์ข้างแรม (พระจันทร์เสี้ยว) ลงใน
กระดาษที่ครูแจกให้

2. ให้นักเรียนลากเส้น 2 เส้น แบ่งดวงจันทร์ข้างแรมออกเป็น 6 ส่วน
3. กลุ่มที่ทำเสร็จก่อนให้ตัวแทน 1 คนยืนขึ้น ครูตรวจสอบ (นักเรียนในกลุ่มทุกคนต้องรู้วิธี)
4. ครูสุ่มเรียกนักเรียน 1 คน ของกลุ่มทำเสร็จไปสอนกลุ่มอื่นที่ไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด

อุปกรณ์ กระดาษขาว ดินสอ

เอกสารหมายเลข 2

กลุ่มที่ _____

นักเรียนลงลายมือชื่อตามบทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติ

1. _____	ประธาน
2. _____	เลขานุการ
3. _____	ผู้ตรวจสอบ
4. _____	ผู้ตรวจสอบ
5. _____	ผู้กระตุ้นเตือนและให้กำลังใจ
6. _____	ผู้กระตุ้นเตือนและให้กำลังใจ

เอกสารหมายเลข 3

แบบประเมินการทำงานกลุ่ม

กลุ่มที่ _____

1. ประธานในการทำงานกลุ่มครั้งนี้
คือ _____ ทำงานตามที่ได้รับ
มอบหมาย
2. เลขานุการกลุ่มคือ _____
ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย
3. สมาชิกรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
4. สมาชิกช่วยเหลืองานกลุ่ม
5. มีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน

รวม

ดีมาก	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง
4	3	2	1

7. การทำงานครั้งนี้ควรปรับปรุงในเรื่อง

1. _____
2. _____

8. วิเคราะห์ผลการประเมิน _____

9. สรุป _____

เอกสารหมายเลข 4

แบบประเมินการทำงานกลุ่มสำหรับครู

กลุ่มที่ _____

พฤติกรรมนักเรียน	มาก	ปานกลาง	น้อย
<u>การเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน</u>			
1. เชื่อมั่นในสิ่งที่รายงาน			
2. ครบคลุมเนื้อหาที่กำหนด			
3. ใช้ภาษาชัดเจนและเหมาะสม			
4. มีลำดับขั้นตอนในการนำเสนอ			
5. ตอบข้อซักถามได้ถูกต้อง			
<u>การเรียนรู้</u>			
6. สนใจสิ่งที่ครูสอน			
7. ซักถามสิ่งที่ไม่เข้าใจ			
8. ร่วมแสดงความคิดเห็น			
รวม			

สรุปเนื้อหา เรื่อง ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ

1. ปัญหาอากาศเสีย กำลังเป็นปัญหาใหญ่ของกรุงเทพมหานคร เพราะมียานพาหนะจำนวนมากต่างก็ปล่อยควัน ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ สารตะกั่วออกมา ทำให้สุขภาพประชาชนเสื่อมโทรมและมีแนวโน้มป่วยเป็นโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจมากขึ้นเรื่อย ๆ นอกจากนั้นยังพบในพื้นที่จังหวัดที่มีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ตั้งอยู่มาก ๆ
2. ปัญหาน้ำเสีย เกิดมาจากน้ำทิ้งจากอาคารบ้านเรือนและโรงงานอุตสาหกรรมที่ไม่ได้ผ่านกระบวนการบำบัด นอกจากนี้ก็เป็นเพราะประชาชนขาดระเบียบวินัยทิ้งเศษขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลลงไปในน้ำ
3. ปัญหามลพิษทางเสียง มักจะพบปัญหานี้ในเขตชุมชนเมือง ส่วนใหญ่เกิดมาจากเสียงของเครื่องจักรและเสียงของยานพาหนะ มักจะมีระดับความดังเกินกว่าระดับมาตรฐาน
4. ปัญหาสารพิษ ปัจจุบันได้มีการนำเอาสารเคมีชนิดต่าง ๆ มาใช้ในชีวิตประจำวันมากขึ้น เช่น น้ำดีทิลที่ฆ่าแมลง น้ำสารกันบูดใส่อาหาร สารกำจัดศัตรูพืช เป็นต้น สารพิษเหล่านี้เข้าสู่ร่างกายโดยการสัมผัสหรือปะปนในอาหาร นอกจากนั้นประเทศที่พัฒนาแล้วยังนำขยะสารพิษมาทิ้งในประเทศกำลังพัฒนา
5. ปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล กำลังเป็นปัญหาที่รุนแรงในชุมชนเมืองทุกแห่ง เกิดจากการมีสิ่งปฏิกูลจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ตามจำนวนประชากรและการขยายตัวทางเศรษฐกิจแต่ขาดระบบการกำจัด ทำให้เกิดกลิ่นเหม็น อากาศเสีย น้ำเสีย เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคและทำลายสภาพแวดล้อมทางอ้อม

แผนการสอนการเรียนรู้แบบร่วมมือ

วิชา ส 101 ประเทศของเรา 1

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจของไทย เวลา 2 คาบ

ความคิดรวบยอด

สังคมไทยกำลังเปลี่ยนจากสังคมเกษตรเป็นสังคมอุตสาหกรรม ทำให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตในด้านต่าง ๆ ดังนั้นประชาชนจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียน

1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของสังคมไทย
2. สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป

จุดประสงค์นำทาง นักเรียนสามารถ

1. สรุปการประกอบอาชีพโดยทั่วไปของคนไทยได้
2. บอกสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของไทยได้
3. คำนวณแนวโน้มของเศรษฐกิจไทยได้
4. บอกผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่มีต่อการดำรงชีวิตของคนไทยได้
5. เสนอแนะแนวทางในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปได้

ทักษะการทำงานกลุ่ม

1. แลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อน
2. รับฟังความคิดเห็นของเพื่อน
3. ยอมรับความสามารถที่แตกต่างกัน

เรื่องที่จะศึกษา

การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจของไทย (ดูเอกสารประกอบ
หมายเลข 5)

1. การประกอบอาชีพที่สำคัญในประเทศไทย
2. การเปลี่ยนแปลงลักษณะทางเศรษฐกิจของประเทศไทย
3. แนวโน้มลักษณะทางเศรษฐกิจในอนาคต
4. ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ
5. การปรับตัวและการเตรียมการ

กิจกรรมการเรียนการสอน

ฝึกกิจกรรมกลุ่ม

นักเรียนจัดกลุ่ม ๆ ละ 6 คน ใช้กลุ่มเดิมที่เรียนจากคาบเรียนก่อน
ให้นักเรียนกำหนดหมายเลขให้ตนเอง (1-6) ครูดำเนินกิจกรรมตามเอกสารหมายเลข 1

1. ขั้นนำ นักเรียนดูวิดีโอเรื่องสภาพเศรษฐกิจของไทยและตอบข้อซักถาม
ของครู

2. ขั้นแจ้งจุดประสงค์ ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้และทักษะการทำงาน
กลุ่ม

3. ขั้นสอน

3.1 นักเรียนจัดกลุ่ม ๆ ละ 6 คน ใช้กลุ่มเดิมที่ทำกิจกรรม นักเรียนกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิก และลงชื่อในเอกสารที่ครูจัดให้ (เอกสารหมายเลข 2)

3.2 ครูเสนอหัวข้อเรื่องที่จะศึกษา

- การประกอบอาชีพในประเทศไทย
- การเปลี่ยนแปลงลักษณะทางเศรษฐกิจของประเทศไทย
- แนวโน้มลักษณะทางเศรษฐกิจในอนาคต
- ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ
- การปรับตัวและการเตรียมการ

และจัดเตรียมเอกสารให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า

3.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกเรื่องที่จะศึกษาจากหัวข้อเรื่องที่ครูเสนอ และส่งตัวแทนมารับเอกสารตามหัวข้อที่เลือก

3.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกับสมาชิกในกลุ่มกำหนดหัวข้อย่อยโดยใช้ข้อมูลที่ครูจัดให้ ครูตรวจสอบหัวข้อย่อยแต่ละกลุ่ม นักเรียนแบ่งหัวข้อย่อยกันศึกษา และนำมารายงานภายในกลุ่ม

3.5 กลุ่มวางแผนเพื่อเตรียมรายงาน

3.6 ตัวแทนกลุ่มรายงาน โดยสรุปลงบนแผ่นใสและกระดานที่ครูแจกให้ ให้รายงานกลุ่มละไม่เกิน 5 นาที

4. ขั้นสรุป ครูสรุปเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของประเทศไทย

5. ขั้นวัดผลประเมินผล

5.1 นักเรียนแต่ละคนประเมินผลการทำงานภายในกลุ่มจากแบบประเมินที่ครูแจกให้ และสรุปผลการประเมินของกลุ่ม (เอกสารหมายเลข 3)

5.2 ครูประเมินผลการทำงานกลุ่ม ให้ข้อมูลป้อนกลับ และชมเชยนักเรียน (เอกสารหมายเลข 4)

สื่อการเรียนการสอน

1. วิดีทัศน์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของไทย
2. บทความ เรื่อง การเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษใหม่ ของ
ลิขิต อีร์เวคิน หนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2535
3. หนังสือแบบเรียนวิชาสังคมศึกษา ส 101 ประเทศของเรา 1
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ของ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ดร.ประเสริฐ วิทยารัฐ,
ศ.ไพฑูรย์ และ ศ.วิลาสงค์ พงศบุตร, ดร.กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ
4. แบบฝึกหัดเรื่อง การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจของไทย
5. เอกสารการฝึกกิจกรรมกลุ่ม (เอกสารหมายเลข 1) เอกสารกำหนด
บทบาทหน้าที่ของสมาชิก (เอกสารหมายเลข 2) เอกสารการประเมินการทำงานกลุ่ม
(เอกสารหมายเลข 3) แบบประเมินการทำงานกลุ่มสำหรับครู (เอกสารหมายเลข 4)
สรุปเนื้อหา เรื่อง การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจของไทย (เอกสารหมายเลข 5)

หมายเหตุ

การกำหนดเนื้อหาต่อกลุ่ม

- การประกอบอาชีพในประเทศไทย (1 กลุ่ม)
- การเปลี่ยนแปลงลักษณะทางเศรษฐกิจของประเทศไทย (2 กลุ่ม)
- แนวโน้มลักษณะทางเศรษฐกิจของไทยในอนาคต (2 กลุ่ม)
- ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ (1 กลุ่ม)
- การปรับตัวและการเตรียมการ (1 กลุ่ม)

เอกสารหมายเลข 1

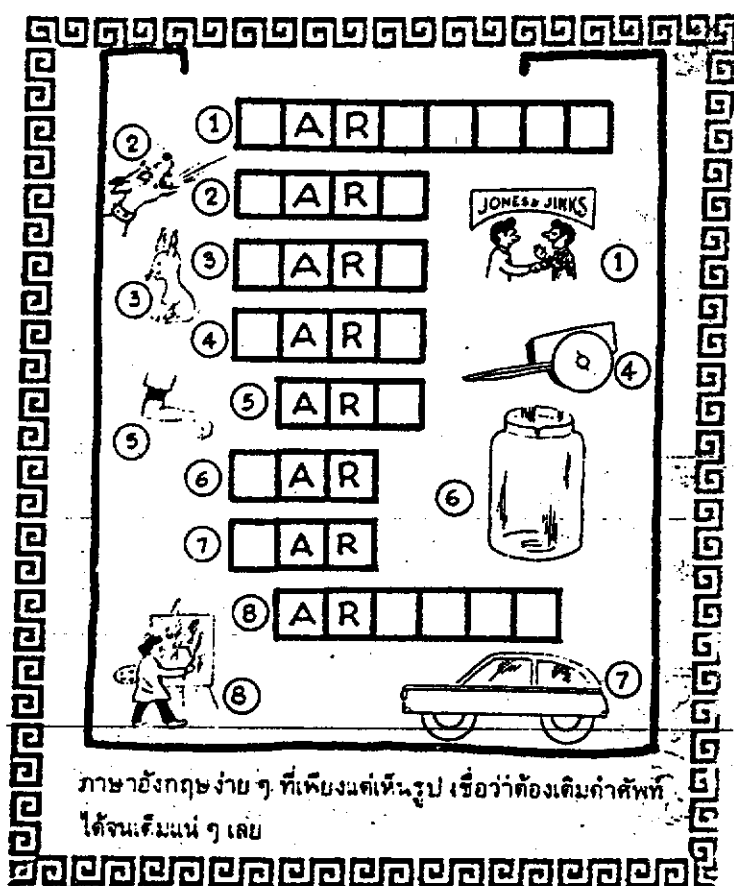
กิจกรรม เติมคำศัพท์ (5 นาที)

วิธีการ

1. ให้นักเรียนเติมคำศัพท์ให้เต็มโดยพิจารณาจากรูปภาพประกอบ
2. กลุ่มที่เสร็จก่อนให้ตัวแทน 1 คนขึ้นขึ้น ครูตรวจสอบ (นักเรียนในกลุ่มทุกคนต้องเฉลยได้)
3. ครูสุ่มนักเรียน 1 คน ของกลุ่มที่ทำเสร็จไปสอนกลุ่มอื่นที่ไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด

อุปกรณ์

ภาพเกมเติมคำศัพท์

เอกสารหมายเลข 2

กลุ่มที่ _____

นักเรียนลงลายมือชื่อตามบทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติ

1. _____ ประธาน
2. _____ เลขานุการ
3. _____ ผู้ตรวจสอบ
4. _____ ผู้ตรวจสอบ
5. _____ ผู้กระตุ้นเตือนและให้กำลังใจ
6. _____ ผู้กระตุ้นเตือนและให้กำลังใจ

เอกสารหมายเลข 3

แบบประเมินการทำงานกลุ่ม

กลุ่มที่ _____

1. ประธานในการทำงานกลุ่มครั้งนี้
คือ _____ ทำงานตามที่ได้รับ
มอบหมาย
2. เลขานการกลุ่มคือ _____
ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย
3. แลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนสมาชิก
4. รับฟังความคิดเห็นของเพื่อน
5. ยอมรับความสามารถที่แตกต่างกัน

รวม

ดีมาก	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง
4	3	2	1

7. การทำงานครั้งนี้ควรปรับปรุงในเรื่อง

1. _____

2. _____

8. วิเคราะห์ผลการประเมิน _____

9. สรุป _____

เอกสารหมายเลข 4

แบบประเมินการทำงานกลุ่มสำหรับครู

กลุ่มที่ _____

พฤติกรรมนักเรียน	มาก	ปานกลาง	น้อย
<u>การเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน</u>			
1. เชื่อมั่นในสิ่งที่รายงาน			
2. ครบคลุมเนื้อหาที่กำหนด			
3. ใช้ภาษาชัดเจนและเหมาะสม			
4. มีลำดับขั้นตอนในการนำเสนอ			
5. ตอบข้อซักถามได้ถูกต้อง			
<u>การเรียน</u>			
6. สนใจสิ่งที่ครูสอน			
7. ซักถามสิ่งที่ไม่เข้าใจ			
8. ร่วมแสดงความคิดเห็น			
รวม			

เอกสารหมายเลข 5

สรุปเนื้อหาเรื่อง การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจของไทย

1. การประกอบอาชีพที่สำคัญในประเทศไทย

1. เกษตรกรรม เป็นอาชีพที่ใช้แรงงานส่วนใหญ่ของประเทศ คือประมาณร้อยละ 65 ของแรงงานทั้งหมด ได้แก่การเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์

2. การประมง มีทั้งการประมงน้ำจืด การประมงน้ำกร่อย และการประมงน้ำเค็ม

3. การทำป่าไม้ ปัจจุบันลดความสำคัญลง เนื่องจากมาตรการยกเลิกการให้สัมปทานป่าไม้แก่เอกชน

4. การทำเหมืองแร่ ประเทศไทยมีความสมบูรณ์ของแร่ธาตุปานกลาง การทำเหมืองแร่ในประเทศไทยทำกันมากที่สุดในภาคใต้และภาคตะวันตก

5. การอุตสาหกรรม เป็นการแปรสภาพวัตถุดิบเป็นสินค้าสำเร็จรูปหรือกึ่งสำเร็จรูป โดยใช้เครื่องจักรเข้าช่วยในรูปต่าง ๆ การอุตสาหกรรมของไทยมีการขยายตัวมากในรอบ 30 ปีที่ผ่านมา เริ่มจากการผลิตสินค้าทดแทนการนำเข้าจากต่างประเทศ จนปัจจุบันสามารถผลิตเพื่อส่งออกแข่งกับต่างประเทศ

6. พลังกรรม

7. พาณิชยกรรม คือ การซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการต่าง ๆ แบ่งเป็นการค้าภายในประเทศและระหว่างประเทศ

8. การบริการ อาชีพบริการมีมากมาย เช่น การคมนาคมขนส่งทั้งภายในและระหว่างประเทศ การท่องเที่ยว การโรงแรม ซึ่งทำรายได้ให้แก่ประเทศมากในปัจจุบัน การพักผ่อน การบันเทิง การบริการด้านสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา การบริการด้านการแพทย์ สาธารณสุข บริการด้านการศึกษา เป็นต้น

2. การเปลี่ยนแปลงลักษณะทางเศรษฐกิจของประเทศไทย เริ่มเปลี่ยนจากการผลิตภาคเกษตรเป็นหลัก มาเป็นการผลิตภาคอุตสาหกรรมเป็นหลักมากขึ้น จนปัจจุบันการผลิตภาคอุตสาหกรรมมีมูลค่าร้อยละ 25.6 ของผลิตภัณฑ์รวมในประเทศในปี 2532 แต่ภาคเกษตรมีมูลค่าเพียงร้อยละ 15.1

3. ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของไทย

1. ทรัพยากรมนุษย์ไม่สอดคล้องกับความต้องการของระบบเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป
2. การกระจายรายได้ไม่ทั่วถึงและเป็นธรรม
3. เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม
4. มีการย้ายถิ่นเข้าสู่เมืองมาก
5. เกิดภาวะทรัพยากรย่อยหรือ สิ่งแวดล้อมทรุดโทรม เกิดภาวะมลพิษ
6. การขาดแคลนด้านพลังงานและสาธารณูปโภค
7. ที่ดินราคาสูงขึ้นเกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน

4. การปรับตัว

ในระดับบุคคล ต้องมีความรู้ความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจพัฒนาตัวเองให้มีคุณภาพ หาช่องทางในการประกอบอาชีพ ปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพสิ่งแวดล้อมใหม่ ขยัน ประหยัด และอดออม ไม่ลุ่มหลงมัวเมากับค่านิยมบริโภคหรือการให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าจิตใจ โดยมีค่านิยมทางศาสนา โดยเฉพาะหลักธรรมคำสอนเพื่อโน้มนำมาปฏิบัติ

ในระดับประเทศ

1. ปรับปรุงระบบการศึกษาให้ทันสมัย
2. ปรับปรุงและบริหารด้านสาธารณูปโภคต่าง ๆ ให้กว้างขวางและมีประสิทธิภาพ
3. กระจายการผลิตทางเศรษฐกิจไปยังส่วนภูมิภาค
4. การปรับปรุงมาตรการป้องกันอุบัติเหตุต่าง ๆ
5. ป้องกันสภาพแวดล้อมมิให้เสื่อมโทรม
6. การป้องกันปัญหามลพิษทางจิตใจและความเสื่อมโทรมทางศีลธรรม

แผนการสอนการเรียนรู้แบบร่วมมือ

วิชา ส 101 ประเทศของเรา 1
เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เวลา 2 คาบ

ความคิดรวบยอด

การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ โดยเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต ดังนั้น ทุกคนจึงต้องปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป เพื่อจะได้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างราบรื่น

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียน

1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย
2. สามารถปรับตัวได้เหมาะสมกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

จุดประสงค์นำทาง นักเรียนสามารถ

1. สรุปลักษณะทั่วไปของสังคมไทยและเอกลักษณ์ของคนไทยได้
2. ยกตัวอย่างประเพณีและค่านิยมไทยที่เปลี่ยนแปลงไปได้
3. ระบุลักษณะการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยได้
4. วิเคราะห์สาเหตุการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยได้
5. เสนอแนะแนวทางการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้

ทักษะการทำงานกลุ่ม

1. สมาชิกไม่ผูกขาดการพูด
2. แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล
3. ให้ความร่วมมือกับกลุ่ม

เรื่องที่จะศึกษา

การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย (เอกสารประกอบหมายเลข 5)

1. ลักษณะทั่วไปของสังคมไทยและเอกลักษณ์ของคนไทย
2. ประเพณีและค่านิยมของคนไทย
3. ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย
4. มลเหตุของการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย
5. ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงต่อสังคมไทย
6. การปรับตัวในการดำรงชีวิต

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ฝึกกิจกรรมกลุ่ม

นักเรียนจัดกลุ่ม ๆ ละ 6 คน ใช้กลุ่มเดิมที่เรียนจากคาบเรียนก่อน

ให้นักเรียนกำหนดหมายเลขให้ตนเอง (1-6) ครูดำเนินกิจกรรมตามเอกสารหมายเลข 1

1. ขั้นนำ ให้นักเรียนคู่วิพากษ์เรื่อง "เด็กชนบท 2" และตอบข้อซักถามของครูในประเด็นต่อไปนี้ ปัญหาของเรื่องนี้คืออะไร มีสาเหตุมาจากอะไร ปัญหาดังกล่าวมีผลกระทบต่อใคร อย่างไร

2. ขั้นแจ้งจุดประสงค์ ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้และทักษะการทำงาน

กลุ่ม

3. ขั้นสอน

3.1 นักเรียนจัดกลุ่ม ๆ ละ 6 คน ใช้กลุ่มเดิมที่ทำกิจกรรม นักเรียนกำหนดบทบาทหน้าที่สมาชิก และลงชื่อในเอกสารที่ครูแจกให้

3.2 ครูเสนอหัวข้อเรื่องที่จะศึกษา

- ลักษณะทั่วไปของสังคมไทยและเอกลักษณ์ของคนไทย
- ประเพณีและค่านิยมของคนไทย
- ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย
- มลเหตุของการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย
- ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย
- การปรับตัวในการดำรงชีวิต

และจัดเตรียมเอกสารให้นักเรียนศึกษาค้นคว้า

3.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกเรื่องที่จะศึกษาจากหัวข้อเรื่องที่ครูเสนอ และส่งตัวแทนมารับเอกสารตามหัวข้อเรื่องที่เลือก

3.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกับสมาชิกในกลุ่มกำหนดหัวข้อย่อยโดยใช้ข้อมูลที่ครูจัดให้ ครูตรวจสอบหัวข้อย่อยแต่ละกลุ่ม นักเรียนแบ่งหัวข้อย่อยกันศึกษา และนำมารายงานภายในกลุ่ม

3.5 กลุ่มวางแผนเพื่อเตรียมรายงาน

3.6 ตัวแทนกลุ่มรายงาน โดยสรุปลงแผ่นใสและกระดานที่ครูจัดเตรียมให้ ให้รายกลุ่มละไม่เกิน 5 นาที

4. ขั้นสรุป ครูสรุป เรื่อง การเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย

5. ขั้นวัดผลประเมินผล

5.1 นักเรียนแต่ละคนประเมินผลการทำงานกลุ่มจากแบบประเมินที่ครูแจกให้ และสรุปผลการประเมินการทำงานกลุ่ม (เอกสารหมายเลข 3)

5.2 ครูประเมินการทำงานกลุ่ม ให้ข้อมูลป้อนกลับ และชมเชยนักเรียน (เอกสารหมายเลข 4)

สื่อการเรียนการสอน

1. วิดีทัศน์ เรื่อง เด็กชนบท 2 ของมูลนิธิสื่อสร้างสรรค์
2. แผ่นใสเค้าโครงการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม
3. หนังสือแบบเรียนวิชาสังคมศึกษา ส 101 ประเทศของเรา 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ดร.ประเสริฐ วิทยารัฐ, ศ.ไพฑูรย์ และ ศ.วิลาสงค์ พงศบุตร, ดร.กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ
4. แบบฝึกหัดเรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย
5. เอกสารการฝึกกิจกรรมกลุ่ม (เอกสารหมายเลข 1) เอกสารกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม (เอกสารหมายเลข 2) เอกสารการประเมินการทำงานกลุ่ม (เอกสารหมายเลข 3) เอกสารสรุปเนื้อหา เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย (เอกสารหมายเลข 5)

หมายเหตุ

การกำหนดเนื้อหาต่อกลุ่ม

- ลักษณะทั่วไปของสังคมไทยและเอกลักษณ์ของคนไทย (1 กลุ่ม)
- ประเพณีและค่านิยมของคนไทย (1 กลุ่ม)
- ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย (2 กลุ่ม)
- มลเหตุของการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย (1 กลุ่ม)
- ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย (1 กลุ่ม)
- การปรับตัวในการดำรงชีวิต (1 กลุ่ม)

เอกสารหมายเลข 1

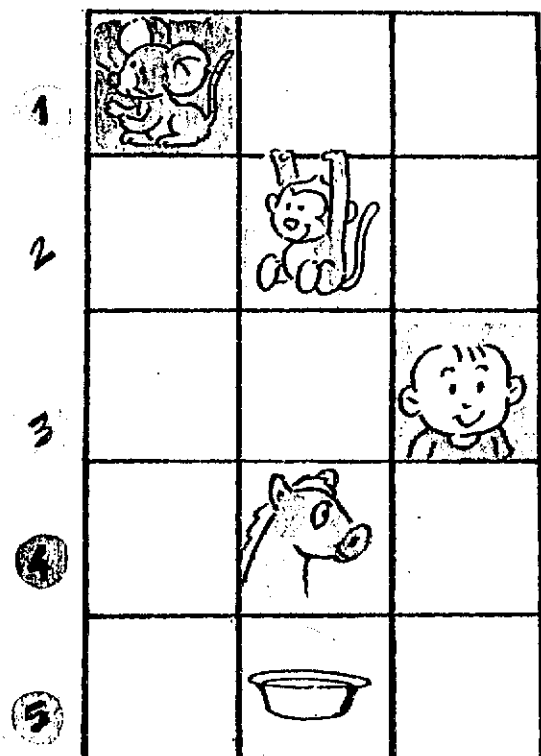
กิจกรรม อักษรซ่อนภาพ (5 นาที)

วิธีการ

- ให้นักเรียนพิจารณาภาพที่อยู่ในช่องแต่ละช่องเป็นสัญลักษณ์แทน
แทนอักษรตัวหนึ่ง เหลืออีก 2 ช่อง ให้หาตัวอักษรเติมลงไป
เพื่อให้อ่านได้ความว่าเป็นชื่อสัตว์ต่าง ๆ ที่ระบุไว้
 - สัตว์น้ำชอบ
 - สัตว์น้ำมีขลุ่ย
 - สัตว์เล็กทำลายไม้
 - สัตว์เลี้ยงไว้เฝ้าบ้าน
 - สัตว์น้ำล่าตัวแข็ง
- กลุ่มที่เสร็จก่อนให้ตัวแทน 1 คนยืนขึ้น ครูตรวจสอบ (นักเรียน
ทุกคนในกลุ่มต้องเฉลยได้)
- ครูสุ่มนักเรียน 1 คน ของกลุ่มที่ทำเสร็จก่อนไปเฉลยให้กลุ่มอื่น
ที่ไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด

อุปกรณ์

ภาพเกมอักษรซ่อนภาพ

อักษร
ซ่อนภาพ

เอกสารหมายเลข 2

กลุ่มที่ _____

นักเรียนลงลายมือชื่อตามบทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติ

1. _____	ประธาน
2. _____	เลขานุการ
3. _____	ผู้ตรวจสอบ
4. _____	ผู้ตรวจสอบ
5. _____	ผู้กระตุ้นเตือนและให้กำลังใจ
6. _____	ผู้กระตุ้นเตือนและให้กำลังใจ

เอกสารหมายเลข 3

แบบประเมินการทำงานกลุ่ม

กลุ่มที่ _____

1. ประธานในการทำงานกลุ่มครั้งนี้
คือ _____ ทำงานตามที่ได้รับ
มอบหมาย
2. เลขานุการกลุ่มคือ _____
ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย
3. สมาชิกไม่ผูกขาดการพูด
4. แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล
5. ให้ความร่วมมือต่อกลุ่ม

รวม

ดีมาก	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง
4	3	2	1

7. การทำงานครั้งนี้ควรปรับปรุงในเรื่อง

1. _____

2. _____

8. วิเคราะห์ผลการประเมิน _____

9. สรุป _____

เอกสารหมายเลข 4

แบบประเมินการทำงานกลุ่มสำหรับครู

กลุ่มที่ _____

พฤติกรรมนักเรียน	มาก	ปานกลาง	น้อย
<u>การเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน</u>			
1. เชื่อมโยงในสิ่งที่รายงาน			
2. ครอบคลุมเนื้อหาที่กำหนด			
3. ใช้ภาษาชัดเจนและเหมาะสม			
4. มีลำดับขั้นตอนในการนำเสนอ			
5. ตอบข้อซักถามได้ถูกต้อง			
<u>การเรียนรู้</u>			
6. สนใจสิ่งที่ครูสอน			
7. ซักถามสิ่งที่ไม่เข้าใจ			
8. ร่วมแสดงความคิดเห็น			
รวม			

เอกสารหมายเลข 5

สรุปเนื้อหา
เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย

1. ลักษณะทั่วไปของสังคมไทย
 1. การให้ความเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์
 2. การเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา
 3. การให้ความเคารพแก่ผู้อาวุโส
 4. การให้ความสำคัญแก่ระบบเครือญาติ
 5. รักความเป็นอิสระ
 6. ยึดถือความกตัญญู
 7. มีจิตใจร่าเริง
 8. ความมีใจกว้าง
2. ประเพณีและค่านิยมของคนไทย
 1. ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต เช่น ประเพณีเกี่ยวกับเกิด การทำบุญวันเกิดหรือทำบุญอายุ ประเพณีบวช ประเพณีแต่งงาน ประเพณีงานศพ
 2. ประเพณีเกี่ยวกับเทศกาล เช่น ประเพณีทำบุญขึ้นปีใหม่ ประเพณีทำบุญตรุษ ทำบุญสงกรานต์ ทำบุญวันสารท ลอยกระทง
 3. ประเพณีเนื่องในวันสำคัญทางศาสนา เช่น ประเพณีวันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา
 4. ประเพณีทางราชการ เช่น พระราชพิธีฉัตรมงคล พระราชพิธีพระชนมพรรษา พิธีพืชมงคลแรกนาขวัญ พิธีฉลองวันรัฐธรรมนูญ

3. การเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย

1. การประกอบอาชีพ เปลี่ยนจากการผลิตเพื่อยังชีพเป็นการผลิตเพื่อการค้า
เปลี่ยนวิถีชีวิตจากอาชีพเกษตรกรรมมาเป็นลูกจ้างหรือแรงงานในโรงงาน
มีอาชีพหลากหลายมากขึ้น มีการใช้เทคโนโลยีทันสมัยมากขึ้นซึ่งส่งผลกระทบต่อ
ต่อผู้ใช้แรงงานเพราะมีการเลิกจ้างและหันมาใช้เทคโนโลยีแทน
2. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ปัจจุบันพ่อแม่ไม่
เข้มงวดเหมือนแต่ก่อน ปล่อยให้ลูกมีโอกาสตัดสินใจมากขึ้น แต่ยังคอยดูแล
อย่างใกล้ชิด ความสำคัญในแง่ของระบบอาวุโสลดลงโดยให้ความสำคัญกับ
ความรู้ความสามารถมากขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลคำนึงผลประโยชน์โดย
เฉพาะในสังคมเมือง
3. ความเชื่อและค่านิยมมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก เช่น ยึดเหตุผลและมีจิตวิทยา-
ศาสตร์มากขึ้น มีความเชื่อและศรัทธาในศาสนาน้อยลง มีค่านิยมพึ่งพา
ตนเองมากขึ้น ค่านิยมมุ่งความสำเร็จของงาน ค่านิยมเสรีภาพส่วนบุคคล
มากขึ้น ค่านิยมในวัตถุและค่านิยมบริโภค
4. มูลเหตุของการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย
 1. ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี
 2. การรับวัฒนธรรมจากตะวันตก
 3. การขยายตัวของสังคมเมือง
 4. การพัฒนาอุตสาหกรรม
 5. การเพิ่มของจำนวนประชากร
5. ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง

ที่อยู่อาศัยขาดแคลน การประกอบอาชีพต้องใช้ทักษะความรู้ ความสามารถพิเศษ
เพิ่มขึ้น เกิดปัญหาการว่างงาน การดำเนินชีวิตมีการแข่งขันกันสูง ความสัมพันธ์
ในครอบครัวมีความใกล้ชิดกันน้อยลง ความเชื่อ เจตคติ ค่านิยมเปลี่ยนแปลงไป
เป็นแบบสังคมเมืองมากขึ้น

6. การปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลง

ในระดับบุคคล ต้องมีความรู้ความเข้าใจสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป พัฒนาตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รู้จักคิดวิเคราะห์ เลือกสรรสิ่งที่มีประโยชน์และมีคุณค่าต่อตัวเองและสังคม

ในระดับประเทศ การพัฒนาจำเป็นต้องนึกถึงดุลระหว่างวัตถุกับจิตใจ เศรษฐกิจ กับคุณภาพชีวิต ความรู้กับคุณธรรม การรับกับการให้ ส่วนตัวกับส่วนรวม

แผนการสอนการเรียนรู้แบบร่วมมือ

วิชา ส 101 ประเทศของเรา 1

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การเปลี่ยนแปลงประชากรของไทย

เวลา 2 คาบ

ความคิดรวบยอด

ภาวะประชากรของไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับเรื่องทางเศรษฐกิจ สังคม การปกครอง การศึกษา การแพทย์และการสาธารณสุข ผลของการเปลี่ยนแปลงเป็นไปในทางบวกและทางลบต่อบุคคลและสังคม ในฐานะเป็นสมาชิกของสังคม นักเรียนจึงมีส่วนสำคัญในการช่วยให้การเปลี่ยนแปลงเป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์และเป็นผลดีต่อสังคม

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียน

1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงภาวะประชากรของไทย
2. เข้าใจปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภาวะประชากร
3. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการปฏิบัติตนในการป้องกันปัญหาประชากร

จุดประสงค์นำทาง นักเรียนสามารถ

1. สรุปลักษณะและสภาพทั่วไปของประชากรไทยได้
2. อธิบายภาวะประชากรไทยในอดีตของไทยได้
3. สรุปภาวะประชากรไทยในปัจจุบันได้
4. บอกแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของประชากรไทยได้
5. เสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาประชากรได้

ทักษะการทำงานกลุ่ม

1. ใช้เหตุผลในการตัดสินใจ
2. ใช้ถ้อยคำสุภาพขณะอภิปราย
3. รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

เรื่องที่จะศึกษา

การเปลี่ยนแปลงประชากรของไทย (ดูเอกสารประกอบหมายเลข 5)

1. ลักษณะและสภาพทั่วไปของประชากรไทย
2. ภาวะประชากรไทยในอดีต
3. ภาวะประชากรไทยในปัจจุบัน
4. การเปลี่ยนแปลงของประชากรไทยในอนาคต
5. ปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภาวะประชากร

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ฝึกกิจกรรมกลุ่ม

นักเรียนจัดกลุ่ม ๆ ละ 6 คน ใช้กลุ่มเดิมที่เรียนจากคาบเรียนก่อน

ให้นักเรียนกำหนดหมายเลขให้ตนเอง (1-6) ครูดำเนินกิจกรรมตามเอกสารหมายเลข 1

1. ขั้นนำ นักเรียนดูภาพของครอบครัวที่มีบุตรมาก กับ ครอบครัวที่มีบุตรน้อย แล้วแสดงความคิดเห็นเปรียบเทียบสภาพปัญหาที่จะพบระหว่างลักษณะของครอบครัวดังกล่าว

2. ขั้นแจ้งจุดประสงค์ ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้และทักษะการทำงาน

กลุ่ม

3. ขั้นสอน

3.1 นักเรียนจัดกลุ่ม ๆ ละ 6 คน ให้นักเรียนเดิมที่ทำกิจกรรมนักเรียนกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิก และลงชื่อในเอกสารที่ครูแจกให้ (เอกสารหมายเลข 2)

3.2 ครูเสนอหัวข้อเรื่องที่จะศึกษา

- ลักษณะและสภาพทั่วไปของประชากรไทย
- ภาวะประชากรไทยในอดีต
- ภาวะประชากรไทยในปัจจุบัน
- การเปลี่ยนแปลงของประชากรไทยในอนาคต
- ปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภาวะประชากร

และจัดเตรียมเอกสารให้นักเรียนศึกษาค้นคว้า

3.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกเรื่องที่จะศึกษาจากหัวข้อเรื่องที่ครูเสนอ และส่งตัวแทนมารับเอกสารตามหัวข้อเรื่องที่เลือก

3.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกับสมาชิกในกลุ่มกำหนดหัวข้อย่อยโดยใช้ข้อมูลที่ครูจัดให้ ครูตรวจสอบหัวข้อย่อยแต่ละกลุ่ม นักเรียนแบ่งหัวข้อย่อยกันศึกษา แล้วนำมารายงานภายในกลุ่ม

3.6 ตัวแทนกลุ่มรายงาน โดยสรุปลงแผ่นใสและกระดานที่ครูจัดเตรียมให้ ใ้รายงานกลุ่มละไม่เกิน 5 นาที

4. ขั้นสรุป ครูสรุปเรื่องการเปลี่ยนแปลงของประชากรไทย

5. ขั้นวัดผลประเมินผล

5.1 นักเรียนแต่ละคนประเมินผลการทำงานภายในกลุ่มจากแบบประเมินที่ครูแจกให้ และสรุปผลการประเมินของกลุ่ม (เอกสารหมายเลข 3)

5.2 ครูประเมินการทำงานกลุ่ม ให้อ่านข้อมูลย้อนกลับ และชมเชยนักเรียน (เอกสารหมายเลข 4)

สื่อการเรียนการสอน

1. ภาพแผ่นใสเปรียบเทียบครอบครัวที่มีบุตรมาก และมีบุตรน้อย
2. หนังสือแบบเรียนวิชาสังคมศึกษา ส 101 ประเทศของเรา 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ดร.ประเสริฐ วิทยารัฐ, ศ.ไพฑูรย์ และ ศ.วิลาสงค์ พงศ์บุตร, ดร.กรมล ทองธรรมชาติ และคณะ
3. หนังสือชุดเสริมประสบการณ์วิชา สังคมศึกษา ส 101 ม.1 ของ พรสวรรค์ เพชรแดง และคณะ
4. แบบทดสอบครบวงจร ประเทศของเรา 1 ส 101 ของ เอกรินทร์ สิมหาศาล และคณะ
5. แบบฝึกหัดเรื่อง การเปลี่ยนแปลงประชากรของไทย
6. เอกสารการฝึกกิจกรรมกลุ่ม (เอกสารหมายเลข 1) เอกสารกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม (เอกสารหมายเลข 2) เอกสารการประเมินการทำงานกลุ่ม (เอกสารหมายเลข 3) แบบประเมินการทำงานกลุ่มสำหรับครู (เอกสารหมายเลข 4) สรุปเนื้อหา เรื่อง การเปลี่ยนแปลงประชากรของไทย (เอกสารหมายเลข 5)

หมายเหตุ

การกำหนดเนื้อหาต่อกลุ่ม

- ลักษณะและสภาพทั่วไปของประชากรไทย (1 กลุ่ม)
- ภาวะประชากรไทยในอดีต (1 กลุ่ม)
- ภาวะประชากรไทยในปัจจุบัน (2 กลุ่ม)
- การเปลี่ยนแปลงของประชากรไทยในอนาคต (1 กลุ่ม)
- ปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภาวะประชากร (2 กลุ่ม)

เอกสารหมายเลข 1

กิจกรรม "ล้อ" ที่เหมือนกัน (5 นาที)

- วิธีการ**
1. ให้นักเรียนพิจารณาล้อรถทุกอันในภาพที่คล้ายกันเป็นคู่ ๆ และให้หาภาพล้อที่เหมือนกัน
 2. กลุ่มที่เสร็จก่อนให้ตัวแทน 1 คนยืนขึ้น (สมาชิกในกลุ่มทุกคนต้องเฉลยได้)
 3. ครูสุ่มนักเรียน 1 คน ของกลุ่มที่เสร็จก่อนไปเฉลยให้กลุ่มอื่นที่ไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด

อุปกรณ์ ภาพล้อรถยนต์

เอกสารหมายเลข 2

กลุ่มที่ _____

นักเรียนลงลายมือชื่อตามบทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติ

1. _____ ประธาน
2. _____ เลขานุการ
3. _____ ผู้ตรวจสอบ
4. _____ ผู้ตรวจสอบ
5. _____ ผู้กระตุ้นเตือนและให้กำลังใจ
6. _____ ผู้กระตุ้นเตือนและให้กำลังใจ

เอกสารหมายเลข 3

แบบประเมินการทำงานกลุ่ม

กลุ่มที่ _____

1. ประธานในการทำงานกลุ่มครั้งนี้
คือ _____ ทำงานตามที่ได้รับ
มอบหมาย
2. เลขานุการกลุ่มคือ _____
ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย
3. ใช้เหตุผลในการตัดสินใจ
4. ใช้ถ้อยคำสุภาพในขณะอภิปราย
5. รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

รวม

ดีมาก	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง
4	3	2	1

7. การทำงานครั้งนี้ควรปรับปรุงในเรื่อง

1. _____
2. _____

8. วิเคราะห์ผลการประเมิน _____

9. สรุป _____

เอกสารหมายเลข 4

แบบประเมินการทำงานกลุ่มสำหรับครู

กลุ่มที่ _____

พฤติกรรมนักเรียน	มาก	ปานกลาง	น้อย
<u>การเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน</u>			
1. เชื่อมั่นในสิ่งที่รายงาน			
2. ครอบคลุมเนื้อหาที่กำหนด			
3. ใช้ภาษาชัดเจนและเหมาะสม			
4. มีลำดับขั้นตอนในการนำเสนอ			
5. ตอบข้อซักถามได้ถูกต้อง			
<u>การเรียนรู้</u>			
6. สนใจสิ่งที่ครูสอน			
7. ซักถามสิ่งที่ไม่เข้าใจ			
8. ร่วมแสดงความคิดเห็น			
รวม			

เอกสารหมายเลข 5

สรุปเนื้อหา
เรื่อง การเปลี่ยนแปลงประชากรของไทย

1. ลักษณะและสภาพทั่วไปของประชากรไทย

- 1.1 จำนวนประชากรจากการสำรวจสำมะโนประชากร พ.ศ.2533 ประเทศไทย มีประชากรอยู่ราว ๆ 56 ล้านคน และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 60 ล้านคน ในอนาคต
- 1.2 ความหนาแน่นของประชากร แหล่งที่มีประชากรหนาแน่นได้แก่ เขตเมืองและ เขตปริมณฑล

2. ภาวะประชากรไทยในอดีต

- 2.1 ช่วงเวลาที่รัฐบาลยังไม่มียุทธศาสตร์ประชากร ช่วงนี้มีอัตราการเพิ่มและจำนวน ประชากรแตกต่างกัน 2 ลักษณะคือ
 - 2.1.1 ช่วงที่มีการเพิ่มประชากรอย่างช้า ๆ (พ.ศ.2454-2490) สาเหตุ เนื่องจากการแพทย์และการสาธารณสุขยังไม่เจริญ ทำให้อัตราการ ตายของประชากรสูง
 - 2.1.2 ช่วงที่มีการเพิ่มประชากรอย่างรวดเร็ว (พ.ศ.2490-2513) จำนวน ประชากรเพิ่มขึ้นจากเดิมเกือบ 1 เท่าตัว เพราะความเจริญและบริการ ทางการแพทย์และสาธารณสุขเป็นไปค่อนข้างทั่วถึง ผลคืออัตราการตาย ประชากรลดลง
- 2.2 ช่วงเวลาที่รัฐบาลประกาศใช้นโยบายประชากร รัฐบาลประกาศใช้นโยบาย ประชากรเดือนมีนาคม 2513 คือนโยบายส่งเสริมการวางแผนครอบครัว โดยการคุมกำเนิดอย่างสมัครใจ ทำให้จำนวนประชากรลดลง

3. ภาพประชากรไทยในปัจจุบัน

- 3.1. สัดส่วนของประชากรในเมืองและชนบท ประชากรไทยส่วนมากร้อยละ 82.34 อาศัยอยู่ในชนบท
- 3.2. สัดส่วนของประชากรในวัยเด็ก วัยสูงอายุ และวัยทำงาน มีแนวโน้มว่าสัดส่วนผู้อยู่ในวัยทำงานเพิ่มขึ้นเรื่อย จำนวนประชากรวัยเด็กลดลง และจำนวนประชากรวัยสูงอายุจะเพิ่มขึ้น
- 3.3. การเพิ่มของประชากรก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาการบริโภค ปัญหาการประกอบอาชีพ ปัญหาการขาดแคลนทรัพยากร ปัญหาด้านสังคม
- 3.4. ปัญหาการเพิ่มประชากรไทยในเขตเมือง เนื่องจากมีการอพยพย้ายถิ่นทำให้เขตเมืองมีปัญหาดังกล่าว ติดตามมา ส่วนการเพิ่มประชากรในเขตชนบททำให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การบุกรุกป่าสงวนและการทำลายต้นน้ำลำธาร
- 3.5. ความหนาแน่นและการกระจายของประชากร แหล่งที่มีประชากรหนาแน่น หมายถึงแหล่งที่มีประชากรมากกว่า 300 คน ต่อ 1 ตารางกิโลเมตร ได้แก่ เขตเมืองหลวงและปริมณฑล เนื่องจากเป็นแหล่งที่มีตำแหน่งงานมากและมีความหลากหลายในอาชีพเพราะเป็นศูนย์กลางของประเทศทางด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ การคมนาคมขนส่ง การศึกษา และอุตสาหกรรม

4. การเปลี่ยนแปลงของประชากรไทยในอนาคต

อัตราการเกิดลดลง อัตราการตายลดลง อัตราการว่างงานจะเพิ่มขึ้น การอพยพย้ายถิ่นจะเพิ่มมากขึ้น เมืองใหญ่จะมีประชากรหนาแน่นมากขึ้น

5. สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประชากร

- 5.1. การขยายตัวทางเศรษฐกิจ เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจทั้งด้านการเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การค้าและบริการ ส่งผลให้พื้นที่บางพื้นที่มีประชากรเข้าไปอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น เช่น ชลบุรี ระยอง จันทบุรี สมุทรปราการ ซึ่งเป็นเขตอุตสาหกรรม

- 5.2 การอพยพย้ายถิ่น การอพยพของประชากรเข้าสู่เขตเมืองมีปริมาณมากขึ้น เช่น ประชากรในภาคอีสานเข้ามายังกรุงเทพมหานครและจังหวัดสมุทรปราการ
- 5.3 นโยบายประชากร ผลจากนโยบายส่งเสริมให้มีการวางแผนครอบครัวทำให้อัตราการเพิ่มเหลือเพียงร้อยละ 1.5
6. ปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภาวะประชากร
 - 6.1 ปัญหาด้านเศรษฐกิจ การมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นก่อให้เกิดผลกระทบกระเทือนด้านเศรษฐกิจตั้งแต่ระดับครอบครัวไปจนถึงระดับประเทศ
 - 6.2 ปัญหาด้านสังคมและวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรมทำให้เกิดปัญหาด้านสังคมและวัฒนธรรม เช่น เกิดครอบครัวสลายในสังคมชนบท เกิดค่านิยมในวัตถุและค่านิยมบริโภคในสังคมเมือง เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาโศกณี ปัญหาอาชญากรรม ฯลฯ
 - 6.3 ปัญหาด้านการเมือง หากประชากรขาดคุณภาพจะทำให้การพัฒนาการเมืองเป็นไปอย่างล่าช้า
 - 6.4 ปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม เช่น ปัญหาอากาศเสีย น้ำเสีย ป่าไม้ถูกทำลาย ขาดแคลนที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย ปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล เป็นต้น

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายอนุสรณ์ ชื่อสกุล สุชาติานนท์

เกิดวันที่ 19 เดือนกุมภาพันธ์

พุทธศักราช 2497

สถานที่เกิด

อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

20 ซอย 12 ถนนเสรี 2 (หมู่บ้านเสรี 1)

แขวงสวนหลวง เขตประเวศ กรุงเทพฯ 10250

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน

อาจารย์ 2 ระดับ 6

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

โรงเรียนเทพศิลา ถนนรามคำแหง หัวหมาก

บางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2515 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนลำปางกัลยาณี จังหวัดลำปาง

พ.ศ. 2517 ป.กศ.สูง (วิชาเอกสังคมศึกษา) จากวิทยาลัยครูพิษณุสงคราม
จังหวัดพิษณุโลก

พ.ศ. 2519 ค.บ. (วิชาเอกภูมิศาสตร์) จากวิทยาลัยครูเทพสตรี จังหวัดลพบุรี

พ.ศ. 2527 น.บ. (นิติศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

พ.ศ. 2536 กศ.ม. (การมัธยมศึกษา การสอนสังคมศึกษา)

จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและบุคลิกภาพประชาธิปไตย
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ

บทคัดย่อ
ของ
อนุสรณ์ สุชาติานนท์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการมัธยมศึกษา
กันยายน 2536

การศึกษานี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทพศิลา เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2536 จำนวน 84 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 42 คน และกลุ่มควบคุม 42 คน กลุ่มทดลองสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ กลุ่มควบคุมสอนโดยการสอนตามคู่มือครู ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองกลุ่มละ 16 คาบ คาบละ 50 นาที โดยทั้ง 2 กลุ่ม ใช้เนื้อหาเดียวกัน คือ เรื่องสภาพภูมิศาสตร์ของประเทศไทยและการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ในการดำเนินการทดลองครั้งนี้ใช้แผนการวิจัยแบบ Randomized Control Group Pretest - Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา มีค่าความเชื่อมั่น 0.88 และแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตย มีค่าความเชื่อมั่น 0.88 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t-test

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A STUDY ON ACADEMIC ACHIEVEMENT IN SOCIAL STUDIES AND DEMOCRATIC
PERSONALITY OF MATHAYOM SUKSA I STUDENTS THROUGH
THE COOPERATIVE LEARNING METHOD

AN ABSTRACT

BY

ANUSORN SUCHATANOND

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Secondary Education
at Srinakharinwirot University
September 1993

The purpose of this study was to compare Mathayom Suksa I Student's achievement and Democratic Personality in learning social studies through the Cooperative Learning Method and the method in the teacher's manual.

The sample in this study consisted of Mathayom Suksa I students studying in the first semester of 1993 academic year at Tepleela School, Bangkok District, Bangkok. Forty-two students were randomly divided into the experimental and control groups. The experimental groups was instructed through the Cooperative Learning Method and the control group was taught through the method in the teacher's manual. It took 16 periods of experimentation, 50 minutes each. The same content taught in both groups was the geographic environment of Thailand and environmental changes. The randomized control group pretest - posttest design was used in the study. The research instruments were the achievement test in social studies, with a reliability of 0.88 and a democratic personality test, with a reliability of 0.88. The t-test was used for data analysis.

The results of this study revealed that the achievement in learning social studies of the experimental and control groups were significantly different at the .05 level. The democratic personality of the experimental and control groups were not significantly different. The democratic personality of the experiment group was significantly increased at the .01 level.